

Izhaja vsak dan zjutraj razven v ponedeljkih in dnevih po praznikih. — Posamezna številka Din 1.—, mesečna naročnina Din 20.—, za tujino Din 30.—. Uredništvo v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 23. Telefon uredništva 30-70, 30-69 in 30-71.

Jugoslovan

Rokopisi se ne vračajo. — Oglas po tarifi in dogovoru. — Uprava v Ljubljani, Gradišče 4, tel. 30-68. Podružnica v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 24, telefon 29-60. Podružnica v Celju, Samostanska ulica št. 4.

Št. 17

Ljubljana, nedelja dne 22. junija 1930.

Leto I.

Imamo kralja svoje krvi . . .

„Seljački glas“ povodom zadušnic po Radiću - Poslednji Radičev program - Za „Mlado Jugoslavijo“

Zagreb, 21. junija. k. Današnji »Seljački Glas« prinaša članek Karla Kovačevića povodom junijskih zadušnic. Ob tej priliki piše Kovačević, kaj je Stjepan Radić zapustil po svoji smrti. Kovačević ugotavlja, da je zapustil idejo slovanstva in s slovanstvom prepojeno hrvatstvo kot jamstvo za boljše bodočnost Hrvatov, Srbov in Slovencev. Za-

pustil je tudi svoj poslednji program: »Narod in kralj« in ta program se sedaj izvršuje pod vodstvom kralja Aleksandra. Samo v tem pravcu bodo postali srečni oni, ki so vdani slovanstvu namu Radića, oni, ki ljubijo kralja in domovino, ki želijo dobro sebi in svojim potomcem, narodu in rasi. Ko pa se bo enkrat izvršil program kraljevske

vlade z dne 6. januarja, takrat se bo videlo, da imamo kralja svoje krvi, ki je prevzel vrhovno vodstvo države z namenom, da državo preuredi po želji naroda in da zbere vse vredne Srbe, Hrvate in Slovence za prosvetno in gospolarsko delovanje in napredovanje. To je tudi bila iskrena želja velikega narodnega prosvetitelja Stjepana Radića.

Zagreb, 21. junija. k. »Seljački Glas« javlja, da je ministrstvo potrdilo pravila novega omladinskega društva »Mlada Jugoslavija«, ki si je postavilo za cilj, da širi ideje bratstva, sloge in ljubezni med vsemi tremi brati. »Mlada Jugoslavija« bo ustanavljala svoja društva v vseh krajih naše domovine.

Pred konferenco Male Antante

Komentarji francoskega in italijanskega tiska - Velik pomen letošnjega sestanka Evropska unija in restavracija

Pariz, 21. junija. n. »Echo de Paris« prinaša na uvodnem mestu članek o konferenci Male antante in meni, da bodo ministri Male antante na tej konferenci v glavnem razpravljali o Briandovem memorandumu in o vprašanju eventualne restavracije Habsburžanov na madžarskem prestolu. List pravi, da so se v poslednjem času širili glasovi, da se bo bivši nadvojvoda Oton Habsburški zaročil z najmlajšo hčerko italijanskega kralja, pa pravi, da bo Francija gotovo pokazala toliko moči, da se prepreči dogodka, ki se v tem pogledu pripravljajo.

Rim, 21. junija. n. Ves italijanski tisk se intenzivno bavi s konferenco Male antante in priznava, da s sestankom zunanjih ministrov Čehoslovaške, Jugoslavije in Rumunije zelo pomemben.

»Reste del Carlin« opozarja, da se morajo države Male antante predvsem odločiti, kakšno stališče bodo zavzele napram Briandovem načrtu o Panevropski uniji. — List meni, da bodo dr. Beneš, dr. Marinković in g. Mironescu zavzeli v tej stvari slično stališče, za kakršno se je odločil poljski minister zunanjih zadev Zaleski v svojem

poslednjem govoru v Krakovu. Zaleski je takrat naglasil, da sprejme Poljska Briandov načrt v slučaju, da se zajamči izvedba celotnega načrta in ohrani obenem teritorialni status quo, ki je nastal z mirovno konferenco v srednji in vzhodni Evropi. Isti list meni, da bodo ministri Male antante razpravljali tudi o drugih vprašanjih, ki neposredno zadevajo poedine države in da bodo nedvomno zavzeli svoje stališče napram manifestacijam za revizijo Trianonske pogodbe, ki so se pričele uprizarjati na Madžarskem.

»Giornale d' Italia« prinaša izjavo romunskega zunanjega ministra Mironescuja. V svoji izjavi pravi g. Mironescu, da bo romunska vlada služila le interesom evropskega miru, pa se bo baš radi tega še prav posebej ozirala na Briandov načrt o Panevropski uniji. Rumunija, je rekel Mironescu, bo načrt sprejela in bo treba, da zainteresira zanj tudi svoje zaveznike v Mali antanti in prijateljstvo Poljske. Romunski minister je še dodal, da bo na sestanku Male antante podpisana romunsko-čehoslovaška trgovinska pogodba, ki se že dalj časa pripravlja.

Naša delegacija

Beograd, 21. junija. l. Zunanji minister dr. Voja Marinković bo odpotoval v ponedeljek na konferenco Male antante, ki se odpravi 25. t. m. v Štrbskem Plesu na Slovaškem. Z njim odpotujejo generalni direktor političnega oddelka zunanjega ministrstva K. Fotić, osebni tajnik K. Pavlović. Na konferenco odpotuje tudi naš poslanik v Bukarešti Čolak-Antić. Konferenco se dalje udeležijo naš poslanik v Pragi general Petar Pešić, romunski poslanik na našem dvoru Filodor in čehoslovaški poslanik Flieger s svojim poslaniškim osebjem. Zadnja dva odpotujeta z našim zunanjim ministrom skupno na konferenco.

Romunska delegacija

Bukarešti, 21. junija. AA. Rador poroča, da so romunski delegati za konferenco tiska Male antante danes ob 2. popoldne odpotovali na Čehoslovaško preko Halmea. Na čelu delegacije stoji ravnatelj tiskovnega urada ministrstva zunanjih zadev Evgen Filotti, v delegaciji pa so: Alko Hurtig, Evgen Ticeanu, Branistea Clarne ter predsednik erdeljskega novinarskega sindikata Gombosciu.

Pred odgoditvijo čl. parlamenta

Praga, 20. junija. d. Ministrski svet, ki se je kasno v noč posvetoval, je sklenil, da predloži vse zakonske predloge, ki so predloženi parlamentu, na jesen in da pošlje obe zbornici na počitnice. Tako ne bodo mogle biti rešene v tem zasedanju važne zakonske predloge socialnega značaja, med njimi zakon o izplačilu 13. plače državnim nameščencem, zakon o pomoči invalidom, ki žive v bedi, zakon o podpori delavstvu drobnega blaga, zakon o zvišanju rent za nad 65 let stare osebe in končno tudi zakon o sanaciji samouprav.

Incident na nemško-poljski meji

Varšava, 21. junija. AA. Poljsko-telegrafska agencija poroča: V zvezi z incidenti, ki so se nedavno odigrali na poljsko-nemški meji, zlasti pa radi izgrediv dne 13. junija v Vjelkih Vjoslih v srezu Gnjevu, je pomočnik ministra za zunanje zadeve Visočki izročil danes nemškemu poslaniku v Varšavi Rauscherju noto, ki je v njej določeno stališče poljske vlade glede teh dogodkov.

Glede incidenta v Vjelkih Vjoslih se v tej noti ugotavlja, da je preiskava poljske vlade v nasprotju z očitom tega dogodka po nemških oblastvih dognala, da je poljski obmejni stražnik Bjentek na dan incidenta prijel neko ženo in moža, ki sta bila brez dovoljenja za prehod preko meje. Pri tem je bil napaden in obstreljen od prebivalca nemške obmejne vasi Kanizen. Sodna preiskava o tem incidentu je nadalje dognala, da so bili oddani na stražnika Bjenteka 4 strelci z nemškega teritorija. Dva strela sta bila oddana iz največje bližine in vsekakor od strani gori navedene osebe, ki je nato pobegnila in se skrila v visoki travi.

Poljska nota navaja dalje šest drugih primerov in izgrediv na meji v zadnjih mesecih in predlaga, naj se takoj sestavi mešana poljsko-nemška komisija, ki naj ugotovi dejstva v zvezi z izgredivi v Vjelkih Vjoslih. Nadalje zahteva nota, naj se kaznujejo krivci, ki so napadli poljskega obmejnega stražnika Bjenteka v službi.

Razkol v vrstah konservativcev

London, 21. junija. AA. V torek bo sestanek konservativne stranke, kjer bodo razpravljali o napadih pristašev gibanja za sovobodno imperijalno trgovino na vodstvo Baldwin. Ze sedem let ni bilo sličnega sestanka konservativne stranke razen leta 1923, ko je prejel Baldwin kljub porazu pri splošnih volitvah navdušeno zaupnico. Na dnevnem redu je glavna točka stališče Baldwin do programa pristašev svobodne trgovine, posebno glede vprašanja carin na živila.

Baldwin je pred nekaj meseci sprejel kot kompromis predloge lorda Beaverbrooka, ki vodi pristaše svobodne trgovine, naj o vprašanju carin na živila odloča ljudstvo, potem ko bi razpravljala o tej zadevi izredna imperijalna konferenca.

Baldwin je ponovno izjavil, da carin na živila ne bo imel v svojem programu pri prihodnjih splošnih volitvah. Beaverbrook je objavil v torek v »Daily Mailu« pismo, v katerem pravi, da imperijalni križarji nimajo pričakovati veliko podpore s strani konservativcev. Beaverbrook je pozval vse konservativce, naj mu omogočijo s podpis, da postavi kandidate v volilnih okrajih, kjer nima prosta trgovina pristašev.

Španska kriza stopa v odločilno fazo

Kralj Allonz sprejel v Parizu Santiago Albo - Enotna fronta republikancev - Pripravljanje monarhističnega bloka

Pariz, 21. junija. n. Sinoči je prišel v Pariz kralj Alfonz. Od španske meje do Pariza sta ga spremljala dva zastopnika francoske vlade. Na postaji v Parizu je pričakoval svojega kralja španski poslanik. Kralj Alfonz se je nastanil v nekem velikem hotelu v ulici Rivoli. V Parizu bo ostal do ponedeljka, nato pa bo nadaljeval svojo pot v London, kjer se bo mudil do 20. julija.

Danes je kralj Alfonz sprejel bivšega španskega zunanjega ministra Santiaga Albo, ki že več let biva v Parizu. Po informacijah francoskih listov se pripravlja sedaj na Španskem ustanovitev bloka monarhističnih strank. Grof Della Mortera se je postavil na čelo skrajnih monarhistov, ki so bili pred leti včlanjeni v bivši konservativni stranki. Ravnotako so se organizirali tudi levičarski monarhisti, ki jih vod Santiago Albo. Levičarski monarhisti so po večini bivši pristaši liberalne stranke, ki se je bila razdelila v dve frakciji, od katerih se je manjša v zadnjem času bližala republikanskemu taboru. Pričakuje pa se sedaj, da bo tudi ta liberalna frakcija prekinila kontakt z republikanci in se spravila s Santiagom Albo, ki uživa med španskimi liberalci veliko zaupanje.

Kakor znano, je bil Santiago Albo iz-

Nenaden preobrat v aferi majorja Pabsta

Avstrijska vlada dovolila Pabstu povratek v Avstrijo

Dunaj, 21. junija. d. Danes dopoldne je dospel na Dunaj tirolski deželni glavar Stumpf in odšel k zveznemu kancelarju dr. Schobru. Kasneje je prišel h kancelarju tudi štajerski deželni glavar Rintelen v spremlju znanega hajmverovskega voditelja Starhemberga in novega hajmverovskega štabnega načelnika Raulerja iz Gradca. Gospodje so se zbrali na Dunaju, da vnovič posredujejo za majorja Pabsta, ki naj bi dobil dovoljenje za bivanje na Tirolskem ali pa vsaj za prehod iz Italije v Avstrijo s krajšim bivanjem v Innsbrucku, kjer mora urediti svoje osebne zadeve. Zvezni kancelar ni hotel dati končnoveljavnega prisilanka. Pogajanja pa se bodo še drugi teden nadaljevala. Novi štabni načelnik hajmvera Rauler je po-

skušal kancelarja pomiriti s tem, da je tajil vsak poskus puča s strani Heimwehra.

Razmerje Kmetske zveze do hajmvera se je vnovič poostriilo, ker je na nekem včerajšnjem zborovanju v Lincu Starhemberg imenoval notranjega ministra Schummyja, ki pripada Kmetski zvezi, »slovenskega pankrta«. Schummyjevi prijatelji radi te psovke sedaj energično zahtevajo zadoščenje.

Dunaj, 21. junija. n. Vodstvo Heimwehra je izposlovalo dovoljenje, da se major Pabst sme povrnil v Avstrijo. Da pa bi dr. Schober zakril svojo izgubo napram Heimwehrovcem, je dovolil majorju Pabstu, da se naseli le na ozemlju Tirolske

Mednarodna konferenca dela

Ženeva, 21. junija. AA. Na mednarodni konferenci za delo so nadaljevali razpravo o poročilu mednarodnega urada za delo o razvoju in papredku socialne zakonodaje v posameznih državah. Italijanska delegata Olivetti in De Michelis sta poročala o ureditvi socialne zakonodaje v fašistični Italiji. Oba delegata sta zatem opozorila konferenco na svetovno poljedelsko krizo ter na nujno rešitev te krize potom mednarodnega in socialnega sodelovanja z mednarodnim uradom za poljedelstvo v Rimu.

Bili so stavljeni razni predlogi za omiljenje poljedelske krize. Nemški listi grajo, da so važnejši položaji in posli v rokah francoskih in angleških uradnikov in voditeljev.

Ženeva, 21. junija. AA. Komisija za proučevanje vprašanja za delo je določila, da trajaj dnevno delo v rudnikih 7 ur in ¾.

Za novo generacijo

Mladina je bodočnost naroda, skrbeti za dobro mladino se pravi zato skrbeti za lepo bodočnost naroda. Vsled tega tudi ni nikdar dovolj dela za mladino, pa tudi nikdar dovolj žrtv. Prav tako, kakor žrtvujejo starši tudi zadnje prihranke za bodočnost svojih otrok, tako mora država žrtvovati čim več za bodočnost svoje mladine.

In prav posebno v sedanjih časih, ki se še vedno nismo oprostili miselnosti iz stare dobe in ko še vedno nismo čisto preželi od nove dobe. Ne samo od duha 6. januarja nismo še preželi, temveč niti duh svobode nas še ni čisto obvladal. Še povsod lezejo na dan stari uplivi, še povsod ovira naš polet stara miselnost in skoraj sigurno je, da se večini starejših generacij sploh ne bo posrečilo čisto zavreči slabe stvari stare vzgoje in pritiška. To se bo šele posrečilo novi generaciji, ki je že rojena v novih časih in ki je že v prvih letih vdihala duh svobode. Toda mladina ni samo bodočnost, ona je tudi povračilo. Če bomo investirali kapital za pravo narodno vzgojo mladine, potem bomo tudi deležni obresti od teh investicij. Če pa ne bomo nič storili za mladino, potem tudi ne smemo pričakovati, da bo iz sedanje mladine izšla ona generacija, ki bo prepojila vso Jugoslavijo z novim življenjem, z novim poletom in z novim ustvarjenjem.

To zdravo in idealno generacijo potrebujemo in zato si jo moramo vzgojiti, pa naj bi morali v ta namen še toliko žrtvovati.

Če le površno pogledamo, kako živi danes mladina pri nas in kako živi drugod, potem se pač ne moremo čuditi, če ni vse laško, kakor bi želeli. Velik del mladine živi v nezadostnih stanovanjih, v okolici, ki naravnost demoralizirajoče uplije in pri tem v slabih razmerah, da je sploh čudno, če ne podleže boleznim in ne zaslane v rasti. A drugod! Kako vse drugače je preskrbljeno za mladino. V velikih in modernih internatih se skrbi, da mladina moralno, umstveno in fizično dobro napreduje. Največja pažnja se polaga na to, da se mladina ne usposobi le za službo, temveč za vodilno mesto v narodu. Sila angleškega naroda je v mnogem oziru v vzgoji angleške mladine, ker prihaja iz angleških internatov samo prvo vrsta inteligenca.

Takšne internate potrebujemo tudi mi, samo da bi morali biti internati prikriveni za naše razmere. V Beogradu, Skoplju, Sarajevu, Zagrebu, Novem Sadu in Ljubljani bi moral biti po en teh internatov, a v vsakem bi morali biti Slovenci, Hrvati in Srbi, katoliki, pravoslavni in mohamedanci. Vsak internat bi moral biti Jugoslavija v miniaturni, da bi tako dobili mladino, ki bi se res medsebojno poznala. Vsak tak internat pa bi moral biti tudi sedež narodne misli, da vsak letnik v internatu pomenil novo četo narodnih delavcev. Naši najboljši sinovi bi se morali zbirati v teh internatih, brez ozira, če so rojeni v najbolj siromašni koči ali pa v najponosnejši prlači. Samo sposobnosti bi smele odločevati in vršiti bi se morala stroga, a pravična izbira najboljših, da bi dobili v resnici cvet naroda.

Ti internati bi nam morali dali odločne narodne delavce, ki bi bili že čisto preželi od nove ideologije in zato mogli izvesti to, kar zahteva nova doba. A ne samo to, še več bi morali zahtevali od gojencev teh internatov. Kakor je ena prvih nalog angleških internatov, da vzgoje gentlemana, tako bi morala biti naloga naših internatov, da vzgoje plemenite moške, prave gospode, otmene ljudi, na katere bi mogli biti vedno ponosni. Može, ki se zavedajo, da je dolžnost tem višja, čim večja je čast, može, ki se zavedajo svoje odgovornosti do naroda in kralja, može, ki so samostojni in trdni hrbtenice do višjih in dobri ter prizanesljivi do nižjih. Skralka može nove dobe, novega duha.

Ti internati bi nam v resnici ustvarili novo generacijo in iz teh internatov bi dobili ljudi, ki ne bi bili dostopni ne za strankarske prepire, ne za korupcne zadeve. In ker bi bila v teh internatih mladina iz vse države, bi vladal v njej enoten duh, pravi jugoslovanski duh, ki ga danes še pogrešamo. Cilj vseh onih, ki bi dali kri za Jugoslavijo ni bil dosežen, jugoslovanska zvestoba bi poslala resnica v dejstvo. Ta ta visok cilj se spleče vsake žrtve in zato je treba pričeti z ustanavljanjem teh internatov, da dobimo čim prej čisto jugoslovansko generacijo, bodočnost Jugoslavije.

Naraščajski dan

Navdušen sprejem čehoslovaškega naraščaja

Beograd, 21. junija. I. Že mnogo pred najavljenim prihodom čehoslovaškega naraščaja se je nabralo na kolodvoru in pred njim ogromno občinstva. Peron je bil okrašen s čehoslovaškimi in našimi zastavami. Čehoslovaški naraščaj so prišli sprejeti jugoslovanski Sokoli z bratoma Ganglom in Paunkovićem na čelu. Natančno ob 6-50 je privozil vlak v postajo. Bil je pozdravljen z navdušenimi vzkliki. Sokolska godba je intonirala čehoslovaško in našo himno. — Prispelo je pod vodstvom brata Agatona Hellerja 588 Sokolov in sicer 172 članov, 72 članice, 159 moškega naraščaja in 130 ženskega naraščaja. Z ekspedicijo je prispel tudi brat Avgust Očenašek, predsednik naraščajskega odseka ČOS in sestra Milada Mala, načelnica ČOS. Dalje so prišli tekmovalci za slovansko prvenstvo bratje Vacha, Tikal, Rybah, Effenberger, Šupčil, Löffler, Tintera, Gajdoš, Pavlacki, Etmar in Machotsky, pod vodstvom dr. Miroslava Klingerja. Došli Sokoli so nato burno pozdravljeni odšli po ulicah v stanovanja, ki so se bila zanje pripravila.

Tekme naraščaja

Beograd, 21. junija. I. Danes ob 7. zjutraj so se začele tekme sokolskega naraščaja. Na telovadišče se je zbralo velikansko število naraščajnikov obojega spola. — Moškega naraščaja se je udeležilo tekme 550 oseb in sicer v 26. vrstah višjega in 44. vrstah nižjega oddelka, razen tega pa še v vsakem oddelku več poedincev. Od ženskega naraščaja je tekmovalo 411 članic in sicer v 18. vrstah višjega in 38. vrstah nižjega oddelka. Razen tega tudi precejšnje število poedincev nižjega in višjega oddelka. Radost je bila pogledati na telovadišče, kjer so naši mladi Sokoli in Sokolice navdušeno merili svoje moči. Pregled tekem pa je bil težak in je zaradi tega marsikateri odlična vrsta utonila v masi. Tudi najboljše izvedbe posameznikov so se izgubljale.

Navzlic temu pa je zbudila pozornost iz-

borna vrsta moškega naraščaja Ljubljanskega Sokola v višjem oddelku, kjer se je posebno odlikoval brat Pustišek Ivko, ki je od 72 mogočih točk dosegel 71. Tudi ljubljanske naraščajnice so krasno tekmovali. Tekme so se precej zavlekle, ker je šlo pri skokih in metih počasi naprej. Tudi hitra hoja je potek tekme zavlačevala. Ta točka je bila kamen spodbike, ker so sodniki diskvalificirali veliko število tekmovalcev, med njimi tudi konkurente za prva mesta, in to samo zaradi nepravilne hoje, ki je prehajala v tek. Celotno odlično vrsto Ljubljanskega Sokola je bila tukaj hudo prizadeta, ker so trije tekmovalci dobili ničlo. Končni uspeh tekem še ni znan, ker nekaj vrst še ni končalo tekem, ki so se morale prekiniti radi skušenj ob 3. popoldne. Tekme se dovrše jutri zjutraj. Skušnje so pokazale krasno pripravljenost našega naraščaja in so prepričale občinstvo, ki se je v lepem številu zbralo na tribunah, da bo nedeljski nastop uspel sijajno, tako glede števila nastopajočih, kakor glede natančnosti izvedenih vaj.

Skušnje je imel tudi čehoslovaški naraščaj, ki je zadivil publiko s svojimi vajami. Na telovadišče so prišli čehoslovaški tekmovalci in tekmovalke za prvenstvo, ki so poskusili orodje in pokazali bajno pripravljenost, vendar je upati, da jim bodo pri tekmi za prvenstvo tudi naši prvaki kos. Tekma bo gotovo napeta in na takem višku, kakor še ni bilo nobene sokolske tekme.

Beograd, 21. junija. I. Nocoj ob pol 9. uri bo na čast sokolskemu naraščaju na igrišču BSK prirejen umetni ogenj. V gledališču pri »Kneževem spomeniku« se bo predvajal balet Raimonda, v narodni glasbi A. Glasimova. V gledališču na »Vračaru« pa bodo igrali »Djido«, sliko iz kmečkega življenja s petjem. Ob pol 9. uri bo v domu sokolskega društva Beograd I. svečana akademija, na kateri bo nastopil čehoslovaški in naš naraščaj z izbranimi točkami.

Čehoslovaška vojaška delegacija

Na naš vsesokolski zlet pride minister narodne brambor dr. Karl. Viškovski v spremstvu načelnika glavnega generalnega štaba čehoslovaške vojske armadnega generala Jana Sirovega ter velikega števila čehoslovaških oficirjev. Dalje se zleta udeležijo 17 narednikov vojne gimnastične šole, 82 gojencev vojne akademije in 3 člani deputacije družine srbskih legionarjev. Delegacija odpotuje z ladjo in prispe v Beograd 26. junija ob 20.10.

Prihod čehoslovaškega sokolstva

Čehoslovaško sokolstvo se pripelje s posebnimi vlaki preko Maribora, razen tega pa še 600 z ladjo v Beograd. Ta ladja prispe v Beograd 26. t. m. okoli 10. zvečer.

Tekme naših Sokolov za vseslovansko prvenstvo

Pri tekмах za vseslovansko prvenstvo bodo sodelovale razen naših Sokolov tudi naše Sokolice. Izbrane vrste se urijo vsak dan na zletišču. V teh vrstah so naše najboljše Sokolice Vera Kovačeva iz Celja, Mica Nunkovičeva iz Slavonskega Broda in Tereza Marinkova iz Vršca.

Ureditev sanitetne službe

Zletnemu odboru je dodeljen poseben sanitetni odbor, v katerem so moški in ženski zdravniki ter zastopniki vojne, občinske in prometne sanitetne službe. Na zletišču je organiziranih 6 ambulanc, razen tega pa tudi bolnice s 50 posteljami z moškimi in ženskimi oddelki. V ambulancah bodo podeljevali prvo pomoč in manjše kirurške intervencije. V glavni bolnici je zaposlenih 10 zdravnikov in 60 usmiljenk, v ambulancah pa 4 zdravniki ter je tam neprestana dežurna služba. Vse ambulance so označene z zastavami Rdečega križa. Na razpolago je 5 sanitetnih avtomobilov za takojšnjo intervencijo, v času zletnih prireditev pa bodo ti avtomobili pomagali v primeru nesreč pri plavalnih tekmah in pri velikih povorki na glavni zletni dan, ko bodo porazdeljeni po raznih ulicah.

Odnosaji med Francijo in Italijo

Pariz, 21. junija. n. Sinoči je imel v finančnem odseku zbornice ministrski predsednik Tardieu govor, ki je napravil, na vse prisotne globok utis. Izjavil je, da bo vlada v svrhu narodne obrambe potrebovala za dobo 3-4 let preko 10 milijard frankov na leto. Tardieu je v svojem govoru omenil tudi poslednje Mussolinijeve nastope in izjavil, da francoska vlada sploh ne razume, kam merijo ti Mussolinijevi izpadi. Francoska vlada ve prav dobro, da je Italija v zadnjih mesecih poslala na francosko mejo svojo armado. Naravno je, da je morala Francija odgovoriti z enakim postopanjem že radi tega, da pomiri razburjeno prebivalstvo v obmejnih departementih. Francija ni agresivna, nego je njen namen, da zajame mir. Toda zaradi stalnega italijanskega izzivanja mora skrbeti za zaščito svojih mej.

Rim, 21. junija. n. Fašistovski tisk se čuti spričo govora načelnika francoske vlade zelo prizadetega in to tem bolj, ker

je pričakoval, da bo Tardieu na dolgo razlagal in odgovarjal na Mussolinijeve govore v poedinah italijanskih mestih. Toda Tardieu je odgovoril lakonično na bojevitost nastope načelnika italijanske vlade. Italijanski tisk naglašaja, da Francija nima razloga, da bi se vnemirjala. Fašistovski listi ugotavljajo na podlagi Tardieujevih besed, da se Francija pripravlja na to, da izbegne vsaki eventualni avanturi, ki bi jo mogla najti nepripravljeno. Nadalje razpravljajo listi o proračunu francoskih vojaških kreditov in trdijo, da znašajo francoski krediti preko 13 milijard frankov.

»Giornale d'Italia« trdi, da obstoja v Franciji finančna diktatura, ki izvaja mimo parlamenta militaristične načrte. Vendar pa list ne veruje, da se bo francoski parlament temu postavil nasproti, ker bodo pač tudi francoske levičarske stranke srečne, če bodo mogle s svojimi glasovi podpreti vladne načrte, ki imajo namen, da se Francija utrdi in oboroži.

Italija in grško-turški sporazum

Rim, 21. junija. f. Povodom ratifikacije grško-turškega sporazuma s strani turške narodne skupščine so posvečali listi temu dogodku obširne komentarje, v katerih so naglašali veliki pomen sporazuma ter ga predstavljali kot delo in uspeh italijanske diplomacije na bližnjem vzhodu. Kot dokaz se podčrtuje izjave turškega zunanjega ministra Rudži Bega in g. Policeronadi, grškega poslanika v Ankori, v katerih sta izjavila zastopnika obeh držav zahvalo g. Mussoliniju za njegovo posredovanje, ki je največ pripomoglo, da se je dosegel sporazum.

Posebna važnost pa se pripisuje dejstvu, da se napoveduje kot posledica tega sporazuma politična pogodba, ki bi sledila v najkrajšem času. Italijanska diplomacija napenja vse sile, da pripravi obe državi do tega, da skleneta tudi trajno pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in arbitraži. — Tako pogodba med Grško in Turško se smatra kot predpogoj za sklenitev širše pogodbe, h kateri bi pristopila tudi Italija sama in bi obsegala Italijo, Grško in Turško ter se raztegnila pozneje tudi na Egipt. S takim sistemom pogodb bi si Italija osigurala pretežni vpliv v vzhodnem delu Sredozemskega morja, ki se smatra za ono točko v Levantu, kjer bi se mogla italijanska gospodarska ekspanzija najuspešneje razvijati.

Na osiguranje političnega in gospodarskega vpliva v tem sektorju Sredozemskega morja se polaga tem večja važnost posebno vsled novih ameriških carinskih tarif, ki bodo imele za posledico, da se bo italijanski izvoz v Ameriko zmanjšal ter bo Italija prisiljena skrbeti za nova tržišča. Poleg tega smatra Italija ta sektor za najprimernejšo bazo, na kateri bi mogla graditi nadaljnji razmah svojega vpliva v smeri proti notranjosti Prednje Azije, kakor tudi v smeri proti Balkanu in Rusiji.

Razpis štipendijev

Beograd, 21. junija. AA. G. minister prosvete je razpisal natečaj za 6 štipendij fonda poslaništva v Londonu. Od teh mest sta dve mesti določeni za študij pedagogike na univerzama v Londonu in Edinburgu, eno mesto za filozofijo na univerzi v Londonu, 2 mesti za angleški jezik v Birminghamu in eno mesto za gozdarstvo in kmetijstvo v Londonu. Naraščaja se lahko udeležijo moški državljani kraljevine Jugoslavije, prvenstveno oni iz predvojne Srbije in Črne gore, ki so končali akademske študije ta semester ali pa so še redni slušatelji kake jugoslovanske fakultete.

Pogajanja med Anglijo in Gandijem

Pariz, 21. junija. n. Po vesteh iz Indije, so se v ječi Gjezravat začela formalna pogajanja med zastopniki angleških oblastev in Gandijem. Gandi je stavil naslednje pogoje: 1. v Indiji naj bi se vzpostavil režim, ki bi v resnici zajamčil indijsko svobodo; 2. Podvzele naj bi se gospodarske mere, kot n. pr. ukinjenje solnega monopola, zabranjenje uvoza alkohola in tkanin itd.; 3. izda naj se amnestija za sedanje politične kaznjence.

Pomirjenje med Karlom II. in liberalci

Bukarešta, 21. junija. n. Po poročilu »Lupte« bo Ventila Bratianu, bivši šef liberalne stranke te dni sprejet od kralja Karla II. v avdijenci. To se smatra kot znak popolnega pomirjenja med kraljem in Ventilo Bratianujem. Kralj je v četrtek popoldne sprejel v daljši avdijenci zastopnika Morganovega trasta v Bukarešti ameriškega polkovnika Beetena. Izgleda, da bo Morganova grupa dobila koncesijo za gradnjo mednarodnega telefonskega kabla v Romuniji.

Bethlen ponudil madjarsko krono sinu angleškega kralja.

London, 21. junija. n. »New Cronicle« javlja, da je grof Bethlen o priliki svojega bivanja v Londonu ponudil madjarsko krono tretjemu sinu angleškega kralja vojvodi Glouchesterskemu.

Young o novih tarifah

San Francisco, 21. junija. AA. Na konferenci trgovcev je imel predavanje o gospodarskem položaju dosedanjih reparacijski agent Young. Govornik je naglašal, da bodo nove carinske tarife še bolj izolirale Združene države na gospodarskem polju in da ustvarijo negotovost glede bodočega razvoja.

Iz državne službe

Beograd, 21. junija. I. Preveden je v 6. skupino I. kat. višji komisar obmejne železniške policije na Jesenicah g. Anton Batagelj. Po službeni potrebi je premeščen za podšumarja k direkciji šum v Ljubljani Jakob Jesenko iz Kranjske gore.

Seja VZS

Beograd, 21. junija. AA. Plenarna seja vrhovnega zakonodajnega sveta je sklicena za prihodnji četrtek 26. t. m. Dnevni red te seje je pretrg zakonskega načrta o javnih železnicah.

Stomiljonska izguba ali dobiček

Debata o elektrifikaciji banovine je dobojevana, ker so bili razlogi za načrt banovine tako močni, da je moral utihniti proti njim vsak ugovor. Zato je danes vsa slovenska javnost soglasna v tem, da je treba elektrifikacijo izvesti, da bi se moralo z njo že davno pričeti. Prav tako pa je tudi v glavnem razčiščeno vprašanje, ali se naj Ljubljana priključi na Velenje ali ne. Celotisti, ki so zavlačevali pogajanja med mestno občino in kranjskimi deželnimi elektrarnami, morajo danes javno priznati, da so tudi oni načeloma za priključitev Ljubljane na Velenje in da so pripravljene tudi z žrtvami podpirati banovinski elektrifikacijski načrt.

Ce ni nobenih resnih in utemeljenih razlogov proti banovinskemu načrtu, pa še vedno straši drug manj resen ugovor, da bi namreč imela Ljubljana stomiljonsko izgubo, na vsak način pa vsaj 49 milijonsko, če bi se priključila na Velenje. Ali tudi ta zadnji razlog ne vzdrži debate, kar ni težko dokazati.

Predno pa preidemo na dokaz sam, moramo poudariti, da hočemo do konca voditi debato resno, vsled česar moremo debatiirati le na podlagi stvarnih dejstev, ne pa na podlagi fantastičnih števil, za negotovo bodočnost. Ta stvarna dejstva pa pravijo to-le:

Ljubljana ima parno turbino za približno 2800 KW. Razven tega ima dva Dieslova motorja po 300 in 4 stare parne stroje za skupno 1000 KW; vsa kapaciteta elektrarne znaša torej 4400 KW. Obratovanje s starimi parnimi stroji pa je zelo drago in bi mogli ti služiti kvečjemu za skrajno rezervo, če bi odpovedal turbo-agregat. Tudi obratovanje z Dieslovimi motorji ni poceni. Vsled tega pa je tudi napačno, računati kar sumarično za vse stroje enako ceno pri proizvodnji toka, kar pa se pri vseh računih zagovornikov mestne teze dela.

Se težja napaka pa se dela pri računih, koliko bo Ljubljana proizvajala toka v petnajstih letih. Tu se nastopa, ko da bi mogla mestna elektrarna v neomejeni višini producirati tok, kar pa je seveda čisto napačno. Če bi hotela ljubljanska mestna elektrarna zadostiti vsem potrebam industrije, potem ne zadosti niti sedanja povečana elektrarna, temveč je treba zgraditi novo elektrarno. Kajti danes ima Ljubljana prostih le 1400 kilovatov, kar pa za razvoj industrije nikakor ne zadostuje.

Treba upoštevati samo samo to, da za polovico manjši Maribor rabi že danes 9.500.000 kilovatnih ur, skoraj trikrat več ko Ljubljana s svojimi 3.550.000 kilovatnih ur. V desetih letih more Ljubljana rabiti že najmanj še enkrat toliko ko Maribor. V tem primeru pa Ljubljani sploh zmanjka toka in pričelo bi se prav iste težave, ki so bile vsaj povojno dobo. Industrija ne bi nikdar mogla s sigurnostjo računati, ali dobi tok v Ljubljani in posledica tega bi bila, da bi odhajala prav tako v Kranj, Maribor, Zagreb in drugam, kakor dosedaj.

Ce bi torej hotela Ljubljana industriji zagotoviti vsako potrebno množino električnega toka, potem bi morala zgraditi Ljubljana čisto novo elektrarno, ki bi veljala najmanj 40 milijonov dinarjev. Ta denar pa bi bilo treba obrestovati in amortizirati in vsi vemo, po kakšni obrestni meri mora Ljubljana danes plačevati svoja posojila. Po tej obrestni meri bi morala Ljubljana plačati v teh 15 letih okoli 60 milijonov obresti in tako v resnici pridemo do stomiljonske izgube za Ljubljano, če se ne priključi na Velenje in zgradi novo elektrarno. To pa mora, če hoče zadostiti potrebam industrije in to priznava tudi zagovorniki mestne teze, čeprav malo bolj na tiho, ko pišejo, da v mestnih številkah ni upoštevan znesek letnih 300.000 Din za nove investicije in stroški za postavitev ev. nadaljnjih rezervnih strojev. Ta »eventuelne« in ti »rezervni stroji« pa so samo evfemizem, ker v resnici bi bilo treba zgraditi novo elektrarno, ali pa bi bilo toka premalo.

Kaj pomenijo nove investicije in že celo 40 milijonske, pa tudi ni nobena tajnost. Že samo sedanje povečanje mestne elektrarne zahteva za amortizacijo in obrestovanje približno 1.600.000 Din, kar obremeni pri prodaji 3.000.000 kilovatnih ur vsako kilovatno uro s 53 parami. Kako pa bi podražila produkcijo elektrike šele 40-milijonska investicija! Naj bi se tudi pro-

izvajalo vedno več toka, je vendarle jasno, da padejo vsi oni lepi računi o proizvodnih stroških po 45 in celo 42 par za kilovatno uro. A baš tega najvažnejšega dejstva, da bi morala Ljubljana zgraditi novo elektrarno, se čisto prezre.

Baš to dejstvo pa odkriva možnost resnične 100 milijonske izgube. Pri tem pa nismo niti upoštevali tega, da proizvaja Ljubljana po večini tok za razsvetljavo in da se obtežba strojev v Ljubljani silno izpreminja, da je le ob večernih urah obtežba elektrarne popolna. A tudi iz tega dejstva sledi, da bi morala Ljubljana neizogibno pričeti z gradnjo nove elektrarne, če hoče zadovoljiti vse potrebe industrije. Nasprotno pa bi bilo obratovanje v deželnih elektrarnah nad vse ekonomično, ker bi se stroji uporabljali ves dan. Zato bi bile deželne elektrarne tudi vedno cenejše, zato z njimi Ljubljana sploh ne bi mogla konkurirati. Vsak pa si lahko izračuna, kaj pomeni to, graditi novo elektrarno in ne biti konkurence zmožen. Amortizacija nove elektrarne bi potem še vse drugače udarila mesto. V tem slučaju pa tista fantastična stomiljonska izguba že celo izgine in se spremeni v čisto jasen dobiček, ker dajo deželne elektrarne Ljubljani vsako množino industriji potrebnega toka, ne da bi morala Ljubljana segati po novih investicijah in ji pri tem varujejo tudi vse one visoke dohodke, ki jih ima Ljubljana danes od svoje elektrarne.

Priključitev Ljubljane na Velenje pomeni dotok industrije v Ljubljano, pomeni nove možnosti zasluzka za ljudi, pomeni povečanje ljubljanskih davščin, ne da bi bila Ljubljana pri tem le najmanjše obremenjena. Nepriključitev na Velenje pa pomeni gradnjo nove elektrarne, velikanske investicije brez jamstva konkurenčne sposobnosti in zato tudi brez jamstva, da bi pritegnila Ljubljana industrijo. Izguba torej na vsej črti in to izgubo dokazujejo na realnih tleh stoječe številke in dejstva, ne pa v oblakih viseče fantazije.

Naš vojni odposlanec v Belgiji in Franciji

Belgijski invalidi, organizirani v »Fidak«, so imeli svoj kongres v Liegu. Udeležila se ga je poleg zastopnika »Fidaka« iz Pariza tudi naša delegacija.

Na velikem banketu, ki so ga priredili belgijski invalidi na čast »Fidakovemu« in našim zastopnikom, sta naša odposlanca iz Mladenovca izročila častnemu predsedniku »Fidaka« in belgijskemu invalidu gospodu Reisdorfu bogato okrašen šumadijski kostim z opankami in šajkačo.

»Ponosen sem, da mi bo pod srbskim jopičem bilo moje belgijsko srce«, se je zahvaljeval g. Reisdorf in nazdravil naši domovini, »sistri mučenici Belgije, sestri po orožju in usodi.«

In ko je pred kongresom krenilo po mestu 300 belgijskih invalidov s 120 zastavami in so naši odposlanca v narodnih nošah nosili v prvi vrsti »Fidakovo« zastavo z napisom »Mir«, je neki novinar dejal: »Srb, ki so bili prisiljeni, da prvi dvignejo zastavo vojne, sedaj drage volje nosijo zastavo miru.«

Belgijsko invalidsko združenje je napravilo mnogo za svoje člane. Predvsem pa se ni mešalo v politiko, niti se ni dalo izkoristiti od posameznikov na škodo celote in svojega ugleda.

V Parizu sta naše odposlance sprejela pariški župan D'Indigne in državni podtajnik Hereau, oba velika prijatelja našega naroda. Domenili so se, da bo pariška občina poskrbela, da bo 600 naših častnikov in vojakov, ki so padli na francoski fronti, pokopanih na krasnem kraju, vrednem svojih 1.200.000 frankov. G. Hereau, ki vodi komisijo za obnovo poplavljenih krajev, pa se je zahvalil našemu kralju in naši vladi, našim humanitarnim društvom in vsemu narodu v imenu poplavljenecv za darovane prispevke.

Njihova moralna vrednost je dragocena za Francoze, ker je bil vaš narod edini, ki je na takšen način pokazal svojo ljubezen napram Franciji. In ona bo to ljubezen vedno pomnila.

In potem so bili naši zastopniki v Bordeauxu na kongresu francoskih bojevnikov na solunski fronti. Svidenje z njimi je bilo vse več kot prisrčno. Vsakemu se je mudilo, da ti stisne roko in da te bratsko in s srcem pozdravi.

Kongres je sklenil naprositi francosko vlado, da sprejme o prihodnji Veliki noči 250 naših delegatov kot goste francoskih borcev in da dovoli v ta namen potrebne kredite. Največje težave je delalo vprašanje, kje bodo potovali naši ljudje. »Vsaka

vas je hotela, da jo posetimo, vsakdo je želel, da pridemo k njemu v goste.«

Na obedu ob koncu kongresa je naš poslanik g. Spalajković sporočil, da je Nj. Vel. kralj odlikoval vse francoske borce na solunski fronti. Navdušenja, vzklikov, ploskanja ni bilo ne konca ne kraja. Odposlani sta bili nemudoma zahvalni brzojavki našemu kralju in našemu ministrskemu predsedniku.

H koncu je neki njihov borec izročil našim odposlancem krasno našo zastavo prve francoske ekspedicije na solunski fronti. »To zastavo bomo shranili za naš muzej. Odlikovana je z njihovim vojnim križem.«

Tako je pravil globoko ginjen spricho vsega onega, kar je videl in občutil, gospod Radosavljevič, vodja naših odposlancev, ko se je teh par dni mudil med našimi francoskimi in belgijskimi prijatelji. Z—

Desetletnica društva „Soča“

Zanimivi kulturni podatki o delovanju društva

Ljubljana, 21. junija.

V salonskih prostorih restavracije pri »Levku« se je nocoj vršil redni občni zbor društva »Soča«, ki je podal v glavnih obrisih prav razsvetljeno sliko kulturnega in humanitarnega dela društva. Društvo slavi svojo desetletnico.

Predsednik g. župan dr. Puc je otvoril zborovanje ter je v prav markantnih potezah očrtal velik pomen društva, ki je posvetilo vse svoje delovanje samo na kulturno izobrazbo in družabnost naših rojakov iz Primorja. Njegovo poročilo je bilo sprejeto z velikim odobravanjem, ker je predsednik v njemu lastnem temperamentu očrtal vse naloge društva tudi v bodoče.

Tajnik društva g. Andrej Bensa je nato podal prav zanimiva poročila o stanju in delovanju društva. Navajal je v svojem poročilu vse prireditve kulturne in socialnega značaja, ki jih je društvo priredilo v preteklem letu. Sočani so se udeležili predvsem v lepem številu velike slavnosti odkritja spomenika »Ilirija oživljena«. Tam je bila udeležba ogromna. Društvo je v preteklem letu gojilo družabnost, združeno z lepimi in vzgojnimi predavanji. Priredilo je tudi nekaj izletov, s katerimi so se prijateljske razmere med člani jako poglobile. Gospod tajnik Bensa je natančno navajal vsa predavanja, ki so se vršila v preteklem letu in so bila prav dobro obiskana. Zanimanje za ta predavanja raste vedno bolj in bolj. Bilo je 14 predavanj, ki so članom oddajala svoja zanimiva razkritja moderne vede v prav poljudni obliki in je bil poset na njih prav povoljen.

Vedno agilni blagajnik g. Josip Štiligoj je nato podal ob jubileju društva jako pregledno statistiko o predavanjih in raznih prireditvah, kakor tudi zgodovino, kako se je celo društvo iz prvotno neznatnega kluba razvilo v lepo organizacijo naših Primorcev. Prvotno se je leta 1920, ustanovil samo klub »Soča«, ki se je pozneje pretvoril v društvo. G. blagajnik Štiligoj je podal jako lepo in točno statistiko o kulturnem in družabnem delovanju društva. »Soča« je imela v desetih letih 159 predavanj, in sicer v prvem letu 12, v drugem 9, v tretjem 28, v četrtem 20, v petem 19, v šestem 19, v sedmem 12, v osmem 14, v devetem 12 in desetem 14. Predavalo je 77 različnih predavateljev in mnogi med njimi celo po sedemkrat. Predavatelji so bili izbrani iz vseh znanstvenih krogov, od univerzitetnega profesorja dalje. Društvo se je zanimalo za vsa znanstvena vprašanja, zlasti pa za vprašanja, ki se nanašajo na gotova reparacijska in druga vprašanja primorskih beguncev. Zanimivo je, da se je prvo predavanje vršilo v restavraciji pri »Fantiniju« v Gradišču in da je bil tam velikanski obisk. Raznih prireditev je teklo deset let društvo priredilo 41. Vsa so bila zvezana z lepo in dobrohotno kolegijskosti. Izletov je v desetih letih priredilo društvo 12.

Ne smemo mimogrede prezreti, da je društvo tudi visoko socialnega pomena za naše primorske ljudi. Statistika izkazuje, da je društvo v teku desetih let izplačalo raznih podpor 41.830 Din. Poudarjati moramo, da je predsednik g. dr. Puc vedno skrbel za »Sočane«. Izposloval jim je mnoge podpore in jim šel povsod z navetom na roko. Zanimivo je tudi poročilo, da je društvo imelo v desetih letih prejemkov nad 268.000 Din, izdatkov pa nad 222.000 Din.

G. Štiligoj je podal nato tudi kratka in povsem različna poročila o stanju blagajne društva »Soča«. Ne navajamo števil. Njegova statistika članov je predvsem zanimiva. Društvo šteje doslej jako požrtvovalnih in agilnih članov 1293. Poleg centrale v Ljubljani so osnovane podružnice v Bohinjski Bistrici, v Novem mestu in v Celju. Bohinjska Bistrica šteje 53, Novo mesto 54, a Celje 210 članov. Pripravlja se organizacija za Maribor.

Na predlog tovarnarja g. Batjela je bil soglasno sprejet absolutorij sedanjemu odboru z veliko pohvalo.

Pri nato sledečih volitvah je bil soglasno izvoljen za predsednika »Soče« župan dr. Dinko Puc, za podpredsednika g. Ivo Sanein. Izvoljeni so bili nato zopet soglasno večinoma stari funkcionarji odbora z malimi izpremembami. Občni zbor, ki je proslavil jako skromno jubilej krasnega kulturnega dela med našimi primorskimi rojaki, je bil zaključen s prijateljskimi zdravicami.

Plebiscitne slavnosti — demonstracije za Anschluss

Celovec, 21. junija. d. V spomin na desetletnico koroškega plebiscitnega boja je imela avstrijsko - nemška narodna zveza ob veliki udeležbi danes tu svoje letno zvezno zborovanje. Predsednik narodne zveze dr. Neubacher z Dunaja je na zborovanju pozdravil posebno nemškega generalnega konzula Haasa in mnogoštevilne zastopnike raznih društev in korporacij iz vse Avstrije in Nemčije. Predsednik je z velikim zadovoljstvom ugotovil, da je to zborovanje posebno pomembno, ker so se ga udeležili zastopniki vseh strank in s tem na posvečenih koroških tleh vsi nastopili za misel nemškega naroda.

Zvezni minister Schumy je v svojem govoru poudarjal, kako so tudi kmetje naklonjeni združitvi Avstrije z Nemčijo. Dr. Grahofer iz Celovca je podal nato zgodovinski pregled o bojih pred desetimi leti. Ti boji so dovedli do tega, da je Koroška ostala ohranjena Avstriji in s tem tudi nemškemu narodu. — Govorili so dalje še zastopnik nemške ljudske stranke iz Nemčije dr. Hölzer, nekdanji zvezni kancelar socialni demokrat dr. Renner, zastopnik socialno - demokratske stranke v Nemčiji poslanec Gerlach, nekdanji minister dr. Schürb za avstrijsko velikomestno stranko, poslanec dr. Drechsel za avstrijsko krščansko - socialno stranko, tajni svetnik Hess za renska mesta in drugi.

Kongres Penklubov v Varšavi

Varšava, 21. junija. AA. Poljska agencija poroča: Včeraj dopoldne je bila v seji dvorani sejma otvorjena na svečan način prva seja kongresa Penkluba v prisotnosti ministra zunanjih zadev Zaleskega ministra prosvete Cervinskega, predsednika sejma Dakčinskega, predsednika seje Simonskega, predstavnikov tiska te umetniških krogov. Ob tej priliki so imeli govore predsednik mednarodnega odbora Penkluba Galsworthy, predsednik sejma Dakčinski, zunanji minister Zaleski, ki je pozdravil kongres v imenu vlade, predsednik varšavske občine Slavinski te predsednik poljskega Penkluba Gepel. P. seja je bila prirejena zakuska v prostorih sejmske restavracije. Kongresa se udeležuje razen poljskih delegatov 74 delegatov iz inozemstva, ki zastopajo 23 držav.

Se' maršalu Joffre-u

Pariz, 21. junija. AA. Predsednik francoske republike Doumergue je danes odkril v Chantillyju soho maršala Joffra.

Poljska vlada

Kairo, 21. junija. AA. Danes je bila imenovana nova egiptska vlada. Predseduje ji Ismail Sidky.

Rabat, 21. junija. AA. Generalni rezident je izjavil, da je gospodarsko stanje v Maroku navzlic svetovni krizi.

Dovoljen list

Beograd, 21. junija. AA. Ministrstvo za notranje zadeve je dovolilo uvažanje in razširjanje v naši državi jugoslovanskega lista »Naša nada«, ki izhaja v Chicagu.

Pošta orošana

Moravska Ostrava, 21. junija. d. Nocoj so v poštni urad v Novem Južinu udri roparji. Roparji so prebili zid in prišli v blagajniški prostor, kjer so vlomili v železno blagajno in uropali 158.000 Kč. Paket s češkoslovanskimi tisočaki so pa prezrli in ga pustili ležati.

Nov polet v Avstralijo

London, 21. junija. AA. Tu so nekoliko skrbeh za usodo dveh letalcev, ki sta zapustila včeraj zgodaj jutraj letališče Lymphe, d. postavila nov rekord za polet v Avstralijo. Letalo vodita Jack Mathews, bivši mehanik Hinklerja, in J. Hook, ki je finansiral podjetje.

Letalec Guillaumet najden

Buenos Aires, 21. junija. AA. Letalski pilot Guillaumet, ki je zapustil 12. junija z evropsko pošto Santiago, je bil prisiljen pristati v Andah. Letalo je razbito. Letalec sam je ostal nepoškodovan.

Pariz, 21. junija. AA. Havaš poroča, da se v Cordillieri našli letalec Guillaumet, ki je moral 18. VI. radi defekta tam pristati. Guillaumet ni zadobil nobene poškodbe.

Za svetovno nogometno prvenstvo

Genova, 21. junija. AA. Na parnik »Cont Verde«, ki je odplul v Južno Ameriko, se danes v tukajšnjem pristanišču vkrcalo rumunsko nogometno moštvo. Rumunski sportniki bodo sodelovali na tekmah za svetovno nogometno prvenstvo v Urugvaj. Od rumunskih sportnikov so se poslovili urugvajski in rumunski konzul ter njihovi rojaki v Genovi in oblasti. Zastopniki oblastev so želeli rumunskim nogometašem srečno pot. Francosko moštvo, ki sodeluje na teh tekmah, se b. vkrcalo v Villefranchu, belgijsko pa v Barceloni.

Vremenske napovedi.

Dunaj, 21. junija. d. »Neues Wiener Abend blatt« prinaša znanstveno prognozo vremena za prihodnji mesec. V značaju vremena ne bo ni kake spremembe. Vreme je v mnogem podobno vremenu v letu 1917 in, če je dovoljeno da se z njimi primerja, tedaj bosta julij in avgust topla.

Higijenska misija Društva narodov v Ljubljani

Prihod odličnih zdravnikov v Ljubljano. — Ogled raznih higijenskih in sanitarnih naprav. — Najlepši vtisi.

Ljubljana, 21. junija.

Higijenska sekcija Društva narodov v Ženevi je določila posebno, 14 člansko misijo, ki ima nalogo proučiti vse sanitarne in higijenske naprave, zavode in ustanove v Romuniji in Jugoslaviji. Misija se posebno zanima za zdravstvene prilike na deželi med kmetiskim prebivalstvom, kakor tudi za prilike v velikih industrijskih centrih. Misijo tvorijo zdravniki z Grške, Češkoslovaške, Bolgarske, Rumunske, Jugoslavije in naposled je njej dodeljen še kitajski zdravnik iz Nankinga dr. Tseefang H. Huang. Misijo vodi član higijenske sekcije Društva narodov dr. Evald Tomanek.

Misija je najprvo že začetkom junija krenila na študijsko potovanje v Romunijo, kjer se je ustavila po vseh važnejših mestih, tako v Temisoari, Aradu, Cluju, Jasiyu, Galacu, Constantzi in Bukarešti. Misija si je ogledala tudi razna svetovnoznana romunska kopališča ter je 19. junija prispela v Novi Sad. — Od tam je krenila v Beograd, kjer si je ogledala vse centralne higijenske in druge sanitarne naprave. Študijski program za Jugoslavijo je zelo obširen. Misija ostane v Jugoslaviji do 6. julija. V Beogradu je misija ostala do snoči, nakar se je z večernim brzovlakom napotila naravnost v Ljubljano.

Za časa potovanja po Jugoslaviji so misiji pridržani trije naši zdravniki in sicer od ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje dr. Mile Knežević, višji san. svetnik pri banski upravi v Zagrebu, dr. Živko Lapajne, višji san. svetnik pri banski upravi v Ljubljani in dr. Voja Milovanović, san. inšpektor v Novem Sadu. Od centralnega higijenskega zavoda v Beogradu je misiji pridržan tudi uradnik g. Vučković.

Z jutranjim brzovlakom so člani misije prispeli iz Beograda v Ljubljano. Na glavnem kolodvoru sta misijo sprejela in pozdravila v imenu banske uprave san. referent dr. Mayer in šef državnega higijenskega zavoda dr. Ivo Pirč. Po kratkem odmoru v hotelu »Unionu«, kjer misija ločira, so se člani z mestnim avtobusom odpeljali v razne zavode, ki so si jih ogledovali z velikim strokovnjaškim zanimanjem. Ogledali so si tekom dopoldneva državni higijenski zavod, zavod za zaščito dece, žensko bolnico, mestno klavnico in mestno zavetišče za onemogle v Japljevi ulici. Mi-

sija je prišla v klavnico prav v momentu, ko so začeli klati lepe pitane vole. Vse naprave, zlasti hladilnico sta jim razkazala direktor klavnice g. Pestotnik in mestni fizik dr. R. u. s. Mnogi se niso mogli dovolj načuditi čistoti in ekonomičnosti naprav. Posebno priznanje pa so člani misije izrekli nad udobnimi napravami v mestnem zavetišču, kjer so si poleg jedilnice in pa spalnice ogledali in prvi vrsti tudi pekarno in kuhinjo. S posebno pohvalo so zdravniki omenjali, da je Ljubljana lahko ponosna na ta zavod, ki bi bil celo v ponos kakemu vele mestu.

Član misije je omenil našemu uredniku, da so že prvi dnevi bivanja misije v Jugoslaviji napravili na njega najboljše vtisi. Vsi zavodi in higijenske naprave jasno pričajo o lepem napredku Jugoslavije na zdravstvenem in higijenskem polju. To je v prvi vrsti zaslug generalnega inšpektorja higijene dr. Andreja Štamparja, ki je pozvan tudi v higijensko sekcijo Društva narodov. Vodja misije dr. Tomanek je pripomnil, da bo dr. Štampar pozvan, da odide na Holandsko in Dansko. Tam bo predaval o zdravstvenih razmerah v Jugoslaviji in bo organiziral po jugoslovanskem vzoru razne zavode. Dr. Štampar bo poslan tudi v Ameriko.

Bolgarski zdravnik dr. Genčev, ki je pazljivo motril vsako napravo, je vzkliknil med drugim:

Vaše naprave delajo čast ne samo Jugoslaviji, temveč vsemu kulturnemu svetu!

Po obedu v »Unionu« so si člani misije ogledali mesto ter so nato ob 18. z avtobusom krenili v Lukovico, da so si ogledali tamošnji zdravstveni dom.

Jutri, v nedeljo, si bodo ogledali Krekovo gospodinjstvo šolo v Zgornji Šiški in za tem moderno novozgrajeno osnovno šolo v Zgornji Šiški. Odpeljejo se nato dalje proti Smledniku, kjer si ogledajo vodovodne naprave. Na svojem potovanju po Gorenjski se bodo ustavili tudi v Predosljah pri Kranju, da si ogledajo tamošnje mlekarne. V nadaljnjem programu sta še ogled Tržiča in Golnika. Z Golnika se bodo napotili na Bled. Povratek zvečer. Po večerji je določen odhod iz Ljubljane v Zagreb. Misija obišče razna mesta v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, v Srbiji in Južni Srbiji. Misija se bo zanimala zlasti za institute proti malariji.

hiša, položna široka cesta pa vodi do zadnje parcele.

Letos šteje zadruga 80 članov, zanimanje za njo pa raste kot število njenih hišic. V lanskem poslovnem letu je imela denarnega prometa 2.003.705-20 Din. Upravni odbor tvorijo gg.: predsednik Jakob Luznar, sodni svetnik, tajnik Ludvik Koželj, mestni učitelj, blagajnik Ivan Barbič, sodni oficijal, odborniki: Anton Božič, Anton Lamut, Srečko Mrhar in Osolnik.

Težko je breme zadrugnikov, ki morajo poleg kapitala odšteti še visoke obresti. Državna oblast bi storila dobro in koristno delo, ako bi priskočila zadrugi na pomoč s cenanim kreditom.

Pozabljeno kopališče

Sevnica, 20. junija.

Lokalni faktorji, ki so čitali pod gorenjim naslovom dopis v »Jugoslovanu«, so povabili našega dopisnika na razgovor da razjasnijo, zakaj in kdo ovira Sevnico v njenem razmahu ter izjavili sledeče:

Pri seji tukajšnjega občinskega sveta je bilo sklenjeno, da se zaprosi oblast, da pošlje v Sevnico inženirja-strokovnjaka, ki bi izdelal primeren načrt za regulacijo in kanalizacijo. Čas je, da se začne v Sevnici graditi po načrtu, kajti samo v letošnjem letu smo dobili 8 novih stavb, med njimi Sokolski dom in 7 stanovanjskih hiš. Brez načrta bi nastal kaos, ki bi popolnoma spremenil dosedanje prijazno lice našega trga. Naravna posledica živahnega stavbenega gibanja je kanalizacija. Pravkar so končana delna kanalizacijska dela. Spodnji del trga je dobil prepotrebno kanalizacijo, katere do sedaj še ni bilo v Sevnici. To bo pripomoglo mnogo k izpolnitvi v higijenskem oziru, obenem bi pa bilo nekaj temelj za napeljavno vodovoda, katerega realizacija bi veljala do en in pol milijona dinarjev. Z idejo vodovoda se bavi občinski svet že nad pet let. Idejni inšitator je sedanji sevniki župan g. Krulj Ernest, ki je kot predsednik vodovodnega odseka že pred leti stremel za uresničenje zamišlje-

nega načrta. Vendar se pa radi ogromnih stroškov, ki bi jih zahtevala naprava vodovoda, ni moglo resno začeti z delom. Zato se je obč. svet obrnil na bansko upravo s prošnjo za subvencijo. Sevnica ima žal zelo slabo pitno vodo in tudi stanje vodnjakov ne odgovarja niti v eni točki higijenskim potrebam. Priprani smo, da bi s tem ustregli ne samo tujcem-letoviščarjem, ampak v prvi vrsti samim sebi.

Vprašanje gozdnega parka na Vrtači je tudi že rešeno in se je z delom že pričelo. Le vprašanje tujkega prometa je kočljivo. Saj ta ne pada le v Sevnici, ampak v vsem Posavju! To pa največ zato, ker Trboveljska premogokopna družba spuša nesnago iz svojih premogovnikov v Savo, da se je nemogoče v njej očistiti. Poleg tega pa silno škoduje ribolovu. Saj vse žlahtne rečne ribe redom poginjajo. Koliko je s tem samo država na škodi?!

Tudi tujski promet v Sevnici precej trpi vsled nečiste Save. V prejšnjih letih je Sevnico obiskalo letno do 300 tujcev. Ako je dnevno vsak izdal le 60 Din, znaša to za dobo treh mesecev 1.620.000 Din, to je najmanj 500.000 Din nacionalnega premoženja izgubi samo Sevnica zaradi grde Save. In drugi kraji od Radeč do Dobove in še dalje? Minimalno letno 157.000.000 dinarjev! In to izgubi prebivalstvo, a tudi država svoj del na davkih.

Zato se bo vršila v najkrajšem času konferenca vseh prizadetih občin od Laškega in Zagorja pa doli do Siska, da rešijo pereče vprašanje s TPD. Kopališče na Savi je nemogoče v vseh teh občinah. Ako bi pa slednje uredilo zadevo s TPD, potem bi pač lahko pričakovali zopet obilen poset tujcev v vsemu Posavju. V Sevnici bi se v tem slučaju zgradilo primerno kopališče ob Savi, ker bi bila zgraditev istega zvezana z manjšimi stroški, kot pa zgradba kopališča ob Drožanjskem potoku po načrtu Ilirijanskega kopališča, kakoršen je sedaj v projektu.

Gojitev cvetic na oknih in balkonih

1. Pred presajanjem operi čisto stare cvetlične lonce zunaj in znotraj, nove pa namakaj v vodi vsaj 24 ur prej. Največkrat imajo lonci premajhne luknje, zato jih pri tej priliki povečaj.

2. Rastline s tankimi koreninami, n. pr. begonje, azaleje, posadi v lahko zemljo; s srednje-debelimi, n. pr. pelargonije, tukcije, posadi v srednje težko; z debelimi in mesnatimi koreninami, n. pr. palme, čebulnice, pa posadi v težko zemljo.

Pri posajanju postavi na luknjo v lončku kosček črepinje in nekoliko drobnih kamenčkov zaradi odtoka vode. Ne napolni pa lončkov z zemljo do vrha, ampak do 2 cm pod robom, da ob zalivanju ne vhaia voda čez.

3. Zalivaj proti večeru s prestano, na soncu ogreto vodo. Ako take nimaš, prilij mrzli vodi nekoliko vroče.

Zalij le toliko, da napolniš vrhno praznino od 2 cm v lončku. Ob veliki vročini zalivaj tudi zjutraj.

4. Operi večkrat raz listja prah, ki je največji škodljivec sobnim rastlinam.

5. Ne trpi vode v lončnih podstavkih, ki se nateče vsled preobilnega zalivanja, ker se zemlja skisa. Četr ure po zalivanju izprazni vodo iz podstavkov. Ne zalivaj, kadar je v loncih zemlja še dovolj vlažna, ampak po potrebi.

6. Pogosto prerahljaj zemljsko skorjo, ki se dela na površju.

7. Lončke s cvetlicami, zlasti na južnih legah, postavi v zabožke, da se korenine ne spečejo in ne poginejo. Praznine v zabožkih med lončki zapolni s šoto. Tudi pod lončke položi primerno plast šote, da posrka odvisno vodo, ki teče iz lončkov ob zalivanju, da ne curlja po zidu in na ulico ter da jo vsled kaplarnosti polagoma spet oddaja zemlji v lončkih.

8. Cvetlice večkrat presadi, ne poslužuj se pa prevelikih lončkov. Z gnojenjem jako pospešiš rast in cvet. Gnoj pa le vsakih 8 do 14 dni, ker prečesto gnojenje je škodljivo. Ako gnojiš z gnojnico, je vzemi en del na 5 delov vode; če te nimaš, raztopi 2 g vrtnega umetnega gnojila v enem litru vode. Močnejša raztopina uduši korenine. Ravno kar presajenim in bolnim cvetlicam je pa gnojenje škodljivo.

9. Cvetlice — prijateljice sonca — postavi na južna okna, druge na vzhodna in zahodna in senčne pa na severna.

10. Cesar ne veš, vprašaj pri podružnici »Sajdarskega in vrtnarskega društva« v Ljubljani, ali poklicne vrtnarje, ki te drage volje poučijo.

Napredek Južne Srbije

Izjava dr. Zupaniča.

»Pravda« poroča:

Gospod dr. Niko Zupanič, bivši minister, je te dni potoval po Južni Srbiji. Potoval je v Skopje in druga mesta v spremstvu slovenskega slikarja M. Gasparija iz Ljubljane, ki je slikal zgodovinske kraje na Kosovem polju.

O svojih utisih o Južni Srbiji je izrazil g. Zupanič dopisniku »Pravde« to-le:

»Prihod v Skopje, v osrednje mesto Južne Srbije je bil zame dogodek, poln lepih spominov. Tu vidim v vsakem pogledu kolosalen napredek. Reči je treba sicer, da ta napredek ni popoln, toda z gotovostjo se lahko trdi, da bo to staro srbsko mesto,

mesto velike bodočnosti, doseglo v vseh smereh velike uspehe. — Tu vidimo samo nove zgradbe, lepe stavbe, kakršni sta Častniški dom in Narodno gledališče, okrasna Skopja, o katerih se da pripomniti le to, da nista na mestu, ki bi bilo v skladu z njunimi tradicijami.

Poleg tega sem opazil tu veliko število kulturnih in prosvetnih ustanov. Dovolj je osnovnih šol, gimnazij, tudi je tu fakulteta. V splošnem je Skopje mesto velike bodočnosti, vsa ostala mesta na jugu pa so zanesljivi viri bogastva.

Bil sem na Kosovem. Tam sem videl spomenik srbske slave in veličine. Vse sem prepotoval, od Kosovske Mitrovice preko Obiličevega in Gazi Mestana do Prištine.

Tu sem opazil tudi neljub pojav. Videl sem namreč, da se preoravajo polja, na katerih se je odigrala naša davna zgodovina. To se nanaša posebno na oni del Donjega Loba in Gazi Mestana, kjer sta padla car Lazar in Murat. Čut pijetete do minulih zgodovinskih dogodkov zahteva, da se pustijo ta polja takšna, kakršna smo dobili od Turkov. Tja namreč želi romati ne samo Srb, marveč tudi vsak Jugoslovani. To je mesto, kjer bi se lahko prirejale vojaške parade in nacionalne manifestacije.

Kolonizacija se skrbno izvaja, vendar vidimo, da je tu res tudi nekaj večjih prirodnih nedostatkov. To bomo najbolje razumeli, če primerjamo majhne kosovske kmetije s slovenskimi. Opaža se, da Kosovu primanjkuje gozdov in pašnikov.

Higijena je na Kosovem zelo dobra. Miljevo na Kosovem je za to pravi vzor. Istotako so kosovske male kmetije v primeri s slovenskimi pokazale velik napredek.

Spremembe v železniški službi

Premeščeni so zvaniki I. kategorije: Jerič Josip, vozovni preglednik, kurilnica Maribor v kurilnico Pragersko, Čuč Alojzij, sprevodnik, Ljubljana gor. kol. v Ljubljano glav. kol., Jamšek Jurij, skladišni sluga, Celje v Maribor gl. kol., Kremžar Ana, administrativna zvaniknica, delavnica Zagreb k strojnemu oddelku direktorije Ljubljana, Vidic Anton, strojevodja, kurilnica Pragersko v kurilnico Ljubljana I. (glav. kol., Molan Albin, prometni zvaniknik Sava v Sotesko, Peruzzi Miroslav, vozovni preglednik, zastopstvo Postojna v kurilnico Ljubljana II. gor. kol., Kaplja Ignacij, kurjač-obrt-nik, kurilnica Ljubljana I. gl. kol. v kurilnico Zidanmost.

Zvaniki II. kategorije: Menoni Egidij, nadkretnik, Sv. Lovrenc na Dravskem polju v Ptuj, Renčelj Franc, sprevodnik, Ljubljana gor. kol. v Ljubljano gl. kol., Tome Ivan, sprevodnik, Ljubljana gor. kol. v Ljubljano gl. kol., Vidmar Ivan, sprevodnik, Ljubljana, gor. kol. v Ljubljano gl. kol., Bizjak Alojzij, sprevodnik, Ljubljana gl. kol. v St. Vid-Višmarje. — Dnevničarji: Pokorn Elza, Ljubljana dol. kol. v Ljubljano gor. kol., Arnuš Miroslav, Store v St. Ilj, Veleprij Maksimilijana, Ljubljana dol. kol. v Ljubljano gor. kol.

Preuvsršen je v II. kategorijo zvaniknikov, 3. skupine: Medvešek Silvo, nakladnik, Ljubljana gl. kol. dosedaj služitelj, 2. skupina.

Sprejeta sta kot dnevničarja: Tomažič Miroslav, Jarše-Mengeš in Zwöl Josip, Grosuplje.

Postavljeni so za zvaniki II. kategorije, 3. skupine: Holko Janez, progovni čuvaj, progovna sekcija Zidani most, Hribar Franc, kret-nik, Smarje-Sap; Vrhovnik Karel, kretnik, Soš-tanj-Topoljsica; Janežič Alojzij, skladišni delo-vodja, Stična.

Spor zaradi proglasitve Sp. Poljskave za trg

Dne 17. t. m. se je vršila na Pragerskem v prostorih g. Lučka občinska seja, na kateri se je med drugim razpravljalo tudi o proglasitvi vasi Sp. Poljskave za trg. Radi tega predloga se je vnela burna debata, ki je končala tako, da so zapustili pragerski odborniki, ki so bili v opoziciji, občinsko sejo. Opozicija je bila namreč mnenja, da je proglasitev Poljskave v trg zadeva vseh občanov. Predlagala je, naj se o tem razpravlja najprej odkrito in javno in nato šele v občinskem odboru. Dalje je izrazila, da je prepričana, da bo večina občanov proti proglasitvi in da mora nakana treh ali štirih gospodov brezpogojno kapitulirati pred večino. Kljub tehtnim dokazom opozicije niso hoteli ostali odborniki pod nobenim pogojem dopustiti, da bi se ta točka dnevnega reda preložila na drugo sejo in da bi se prej razglašila tudi javno na občinskih oglasnih deskah. Javnost o tem sploh ni bila obveščena in odborniki iz Pragerskega so prejeli povabilo k seji šele dva dni pred njo. Radi te naglice večine je vztrajala opozicija na svojem predlogu ter je z veliko ogorčenostjo in v znak protesta razburjena zapustila sejne prostore še pred izglasovanjem. Kakor čujemo, bo sklican na Poljskavi v nedeljo, t. j. 22. t. m. ob 3. uri popoldan sestanek vseh občanov. Zborovanje se bo vršilo v dvorani g. Sicherla, kjer se bo javno razpravljalo o proglasitvi Sp. Poljskave na trg. Dalje se je sklenilo, da se odpošlje v Maribor posebna deputacija, ki bo izročila g. srezkemu načelniku protest opozicije ter ga obenem prosila zaščite. — V interesu jasnosti je želeli, da se ta zadeva čimprej razčisti.

„Jugoslovan“

se naroča v Ljubljani v Gradišcu 4 (poleg Nunske cerkve), telefon št. 30-68.

ZVLEČER za namakanje

Schichtova
Ženska hvala
Prašek za pranje

ZJUTRAJ za izkuhavanje

Schichtova
terpentinovo milo

pa je pranje gotovo!

Dnevne vesti

— Z ozirom na včerajšnji napad »Slovenec« izjavljamo, da je bil podlistek »Delo za narodni blagor« napisan in poslan v tiskarno prej, kakor pa je umrla oseba, ki jo hoče »Slovenec« po silil spraviti v zvezo z opisom. Izjavljamo zato, da si bomo poiskali zadoščenje pred sodiščem. To mesto vsake druge polemike.

— Imenovanje škofa dr. Jegliča za nadškofa. Sv. oče papež Pij XI. je imenoval ljubljanskega škofa dr. Antona Bonaventuro Jegliča za nadškofa garelenskega.

— Osebnost. Gospod finančni direktor dr. Josip Povalec je od 23. do 30. junija t. l. službeno odsoten. Nadomestuje ga pomočnik finančnega direktorja gospod Fran Bajič.

— Z ljubljanske univerze. Za doktorja prava je bil včeraj promoviran dipl. pravnik Josip Mihelak. Diplomirala sta na juridični fakulteti Emil Korbar iz Hrušice pri Ljubljani in Helijodor Modic iz Ljubljane. Na rudarskem oddelku tehnične fakultete sta diplomirala Ladislav Gliha iz Sarajeva in Romuald Golia iz Ljubljane. Čestitamo!

— Iz sodnopisarniške službe. Orožniška narednika Josip Nabergoj in Fran Jazbar sta postavljena za sodna kancelista in sicer prvi pri okrajnem sodišču v Logatcu, a drugi pri okrajnem sodišču v Kozjem.

— Sodniški izpit sta v petek napravila pri apelacijskem sodišču v Ljubljani sodna pripravnikinja ljubljanskega okrajnega sodišča Dolfe Schauer in Vinko Pance. Izpit sta napravila s prav dobrim uspehom.

— Otvoritev nove odvetniške pisarne. V Crnomlju je otvoril svojo pisarno odvetnik dr. Josip Požru, svak odvetočnikov dr. V. Vovka v Ljubljani in dr. J. Vovka na Jesenicah.

— Kmetijski praznik na zgodovinskem Krškem polju se bo vršil letos v nedeljo, dne 20. julija. Na programu praznika bo letos poleg pestrega spreveda s kmečkimi življenjski razstavami konj, konjska in kolesarska dirka. Po sprevedu ob 2. uri popoldne se prične na polju velika ljudska veselica, združena s petjem plešom in prostu zabavo.

— Odkritje spomenika. 20. julija bodo v Smartnem ob Paki odkrili na spomeniku padlim vojakom spominsko ploščo za ranjega majorja Colariča. Slavnost priredi Zveza slovenskih vojakov.

— Napredek našega brodarstva. Splitsko parobrodno društvo je te dni kupilo v Londonu svoj tretji parobrod. Parobrod je dobil naziv »Junak«. »Junak« ima 2500 reg. ton.

— Dijške počitnice v Dalmaciji. Takoj po zaključku šolskega leta pridejo v Dalmacijo velike skupine dijakov na počitnice. Primorska banovina bo za dijake odstopila primerne prostore za brezplačna stanovanja v Gomiliči, Bolu in Makarski. Za vse kolonije je odločenih več skupnih tletov.

— Šola v Dobu priredi dne 22. junija konecletno šolsko vidovdansko proslavo popoldne ob 8. uri. Dobiček slavnosti je namenjen za ubožno deco za učila.

— Zaključek šolskega leta na Igu. Šolsko leto zaključijo šola na Igu dne 28. t. m. Po cerkvenem opravilu in po kratki šolski slavnosti bodo otvorili šolsko razstavo, ki bo odprta v soboto in v nedeljo.

— Družba Sv. Cirila in Metoda na Muti priredi dne 6. julija 1930 popoldne vrtno veselico v prid božičnici siromašne šolske dece na Muti in v Vuzenici. — Vsi, katerim je do narodne vzgoje naše dece ob skrajni meji domovine, so iskreno vabljeni, da se te prireditve udeležijo.

— Kres. Običaj, da se na predvečer godu slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda (4. julija) prižigajo kresovi širom Slovenije, močno utrjuje nacionalno zavest v ogroženih krajih. Zato prosi Družba sv. Cirila in Metoda vse rodoljube, posebno pa C. M. podružnice, da potrebuje ukrepe, da se zažgo kresovi na vseh gričih in vrhovih naše domovine. 4. julija zvečer naj s kresovi ožarjena Slovenija utrdi našim bratom na severu in jugu up v boljšo bodočnost.

— 3 vagone perutnine na zagrebškem trgu. Dan pred praznikom so pripeljali iz zagrebske okolice po cenviti tržnih organov nad 3 vagone perutnine na trg. Mnogi so mislili, da bo ostalo

dosti blaga neprodanega, pa so se zmotili, ker je razmeroma nizka cena perutnine gospodinje le preveč vabila na nakup. Par lepih »pohancev« si dobil že za 25 Din, kokoši za pečenje pa so prodajali po 30–70 Din za komad po velikosti. Cene perutnine so na zagrebškem trgu padle v primeri z lanskim letom za 12–18 odstotkov. Seveda je padla tudi cena mesu in kakor zatrjujejo zagrebški listi, bo še padla. Ljubljanske gospodinje pa pravijo, da nič ne čutijo kakšne pocenitve mesa.

— Sarajevski milijonarji. Mestni finančni urad v Sarajevu je ugotovil, da živi v Sarajevu 150 milijonarjev.

— Težka nezgoda v zagrebški železniški kurilnici. Težka nezgoda se je pripetila te dni v zagrebški kurilnici izprašanemu kurjaču Ivanu Kazjak-u. Delal je ravno pri stružnici, ko ga je stroj nenadoma zgrabil za levo roko in mu jo popolnoma zmečkal. Kozjak pa je bil kljub bolečini le še toliko pri zavesti, da je z desnico stroj ustavil. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so mu zmečkan levo amputirali.

— Požar v cerkvi. V Ravtah na Notranjskem so fantje na praznik po starem običaju v zvoni prikravali. Podoba pa je, da je nekdo tudi kadil, tako da se je izsušeno ogradoje stolpa vnelo. Gasilci so prav hitro prihiteli na lice mesta s svojo novo motorno brizgalno in ogenj kmalu pogasili.

— Vreme. V petek popoldne je nastal v ljubljanski okolici vihar, ki k sreči ni povzročil nikake večje škode po njivah in vrtovih. Vihar je trajal le nekaj minut. Včeraj je bila v dravski banovini znova huda vročina. Dočim po nekaterih krajih prav pogosto dežuje, so tudi kraji, kjer ni padla že več tednov niti kapljica dežja. V Ljubljani je bila včeraj najvišja temperatura 27, a najnižja 12 C. Splošno je v dravski banovini mirno, jasno in brezvetrovno. V Ljubljani je bila včeraj zjutraj gosta megla. V nekaterih krajih države je deževalo, zlasti močni nalivi so bili v Južni Srbiji okoli Skoplja, kjer je padlo do 15 mm dežja. Barometar je včeraj ob 7. zjutraj kazal: Ljubljana 765.6, Maribor 763.6, Zagreb 764.3, Beograd 763.7, Sarajevo 763.9, Split 761.4. Temperatura je včeraj ob 7. zjutraj znašala: Ljubljana 14, Maribor 18, Zagreb 16, Beograd 15, Sarajevo 13, Split 20.

Ljubljana

■ Mestni magistrat javlja: V ljubljanskih vrtovih in privatnih gozdovih se opažajo suhe in oslabiljene smreke. Ker je nevarnost, da napade smreke lubadar in se razširi po mestnih in privatnih gozdovih, opozarja mestno načelstvo vse lastnike gozdov in vrto, naj smreke, katere so količjak sumljive, posekajo in jih, če je lubadar v njih, obelijo in lubje sežgo na licu mesta. — Če bi tega ne vpoštevali v najkrajšem času, se opozarjajo lastniki, da se bo proti njim postopalo po zakonu o zaščiti gozdov.

■ Žegnanje v Trnovem bo tudi letos najbolj veselo na veselici pevskega društva Krakovo-Trnovo v nedeljo 29. t. m. na vrtu v Kozlezi pri atu Pelcu, ki je že naročil muziko in pita regiment piščancev, da se bo imenitna kapljica bolj prilegla.

Ciril Metodov dan srčkov?

■ Okrasite okna in balkone s cvetlicami! Po inicijativi podružnice »Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani« se je sestavil odbor za olepšavo oken in balkonov v Ljubljani. Odbor si je postavil hvalovredno nalogo, da pozivi gojitev cvetlic na oknih in balkonih, ter pripomore k temu, da postane zunanja podoba Ljubljane bolj lična in prikupljiva. Akcija tega odbora je pomembna tudi za tujski promet. Zategadelj pozivljamo mestni magistrat ljubljanskega meščanstva, da se radevolje odzove prizadevanju tega društva ter okraši balkone in okna kakor nekaj z raznovrstnimi cvetlicami. Mestna občina bo svojčas najemnike stanovanj,

ki bodo imela najlepše okrašena okna in balkone, odlikovala s primernimi nagradami.

■ Male tatvine. Na Poljanski cesti stanujočemu posestniku Andreju Vrhovcu je neznan umovni odnesel 400 Din vreden suknjič. — Poštnemu zvančniku Franu Glavniku je tat odnesel bele, platnene hlače, vredne 100 Din.

■ Onemoglost. V Prešernovi ulici je prišlo v petek dopoldne mahoma slabo 58letni zasebnik Frančiški Koprivšek iz Podzida pri Kamniku. Prepeljali so jo z rešilnim vozom v bolnico, kjer so ji nudili nekaj okrepčil, nakar je žena zapustila bolnico.

■ Policijske prijave. Policijski upravi sta bili včeraj prijavljeni dve manjši tatvine in prevara za 360 Din, dalje težja telesna poškodba zaradi nepredvidne vožnje, 1 nezgoda in 1 pasji ugriz. Prijavljena sta bila dalje 2 ponočnjaka zaradi kaljenja nočnega miru, 1 prekršek obrtnega reda, 1 pretep, 4 prekrški avtoprepisov in 4 prekrški cestnopolicijskega reda.

■ Rekord v policijskih prijavah. Policijske prijave zaradi kršitve navedbe o odpiranju in zapiranju trgovskih obratov so te dni dosegli zlatov rekord. Včeraj je bilo policijski upravi prijavljenih kar 19 trgovcev, odnosno trgovk, ki niso svojih trgovin ob določeni uri zapirali, marveč so še dalje obratovali.

■ Aretacije. Policija je od petka do včeraj opoldne aretirala neko žensko zaradi tajne prostitucije in nekega moškega zaradi nedostojnega vedenja.

Maribor

■ Osebnost. Policijski nadsvetnik g. Vekoslav Keršovan odpotuje danes v nedeljo službeno v Beograd. Nadomešča ga bo g. svetnik Puž.

■ Mariborski sokolski vlak bo odšel iz Maribora v sredo 25. t. m. in prispe v Beograd 26. t. m. ob 13.22.

■ Rezultati volitev »miss Maribor«. Včeraj je posebna komisija pregledala glasovnice, ki so bile oddane pri volitvi »miss Maribor« ob priliki otvoritve kopalnice na Mariborskem otoku. Vseh oddanih glasovnic je bilo 2478. Največ glasov je dobila gđ. Milena Orlič in sicer 894. Prva za njo je z 217 glasovi gđ. Hela Makoter, druga za njo pa s 164 glasovi gđ. Mira Strikal. Radi teh rezultatov je komisija sklenila, da se po tem redu razdelijo tudi darila. Vendar izvoljena gđ. Milena Orlič ne dobi naslova »miss Maribor«, ker je na željo uredništva beograjskega »Vremena« in pariškega lista »Journal de Debats« bilo sklenjeno, da se prava »miss Maribor« izvoli le po posebni žiriji. Sedaj nagajane gospodične se bodo lahko udeležile tekme za »miss Maribor« in pride potem v poštev tudi za »miss Jugoslavija« in »miss Evropa«.

■ Pričetek rokoborbe. Snoci v soboto ob 20. uri so se na verandi pivovarne »Union« pričele rokoborbe, h katerim se je prijavilo mnogo zastopnikov iz 6 držav.

■ Občni zbor pevskega odseka »Glasbene Matice«. V petek zvečer se je v društvenih prostorih vršil letošnji občni zbor pevskega odseka Glasbene Matice. Iz poročila funkcionarjev je bilo razvidno, da je imel pevski zbor v zadnjem poslovnem letu 884 vaj, 2 koncerta in več drugih nastopov. Zbor šteje sedaj 80 izvršujočih in preko 300 podpornih članov. Pri volitvah je bil že v deseti izvoljen za predsednik g. Janko Arnuš, v odbor pa so bili izbrani gospodje prof. Sila kot podpredsednik, gđ. Rozmanova kot tajnica, gospa Mravljakova kot blagajničarka in g. Jagodič kot arhivar.

■ Knjige za klub S. P. D. Meja. Klub S. P. D. Meja si je poleg drugih nalog nadel tudi to, da podpira in ustanavlja knjižnice ob državni meji. V ta namen je dolžan vsak njegov član podariti letno vsaj štiri knjige, ki so primerne za obmejne ljudske knjižnice. Knjige za letošnje leto se sprejemajo v pisarni agencije »Putnik« na Aleksandrovi cesti, kjer naj jih člani oddajo. Dobrodošla so seveda tudi darila nečlanov.

■ Velik motorni čoln na Dravi. Včeraj v soboto je bil na Dunaju natovoren na vlak velik motorni čoln, ki ga je zgradila tovarna Matl. Čoln prispe v torek v Maribor, kjer bo v delavnici »Triumph-avto« opremljen z motorjem 58 konjskih sil. V četrtek pa bo čoln prepeljan v Pristan, kjer bo spušen v Dravo in na Vi-

dov dan slovesno krščen z imenom »Maribor«. Kumovala bo soproga inž. Keršiča, ki je iniciator dravske plovbe. Čoln je dolg 11 m in 2 in pol metra širok. Na prednjem delu je 8 sedežev, v sredini 28 in nekaj tudi v kabini. Razen tega bo prostora tudi za stojišča. Za slučaj nesreče bo čoln opremljen s 25 rešilnimi pasovi. Vozil bo redno med mestom in Mariborskim otokom. Vožnja bo stala v I. razredu 12 Din, v II. 10, za tja in nazaj. Pristajališče bo v Melju, v Pristanu in na otoku. V kratkem bo izdelan še drugi mnogo večji čoln, ki bo dobil ime »Jugoslavija« ter bo vozil na progi Maribor—Pluj—Varaždin, pozneje tudi dalje do Osijeka in Beograda.

■ Kopalnice na Mariborskem otoku. Nekopalcem je bil do sedaj mogoč pogled na bazene le z galerije. Ker pa se je pokazalo, da je galerija premajhna, je kopalniški odbor sklenil, da se da nekopalcem na razpolago tudi prostor pod galerijo in na desni ter levi strani galerije. — Kopalci ne smejo prekoračiti določenih mej, razen če so bosi ali obuti v kopalne čevlje, kar pride predvsem v poštev za matere, ki nadzorujejo svoje otroke. V kopalšču se bodo pozneje uredili za nekopalce tudi še drugi prostori na levo in desno od bazena.

■ Verižništvo z umetninami in starinami. V Mariboru se je zaredilo gnezdo verižnikov, ki uprizarjajo pravcati lov na starine in umetnine, zlasti na cerkvene, ter jih z dobrim dobičkom spravljajo neznano kam. Cerkvem predstojništvom in drugim lastnikom kakih starin zatrjujejo, da zbira za mariborski ali celo beograjski muzej. Vodstvo mariborskega muzeja izjavlja, da od teh ljudi ni dobili niti najmanjšega predmeta in jih tudi ni pooblastilo za kakor nabiranje ali kupovanje. Istotako ima pismeno izjavo beograjskega muzeja, da tudi ondotno ravnanje ni pri nas nikogar pooblastilo, kupovati ali nabirati kaj za beograjski muzej. Če bo kdo res za naš muzej kaj zbiral, se bo tudi legitimiral z društvenim pooblastilom, če bi pa zopet kak verižnik trdil, da zbira za mariborski ali kak drug muzej, ga naznajte semkaj in se bo poskrbelo, da se tem škodljivcem naše narodne kulture stopi na prste. — Muzejsko in Zgodovinsko društvo v Mariboru.

■ Moška podružnica »Ciril-Methodove družbe« v Mariboru bo imela svoj letošnji občni zbor v ponedeljek 23. t. m. ob 20. uri v restavraciji Narodnega doma.

■ Gradbeno dovoljenje. Mestni svet je izdal gradbeno dovoljenje Karlu Goležu na Aleksandrovi cesti 44 za gradnjo skladišča in dvigala ter za preureditev hiše. Slično dovoljenje je dobila tudi pivovarna Tacheligi za gradnjo poslopja za pisarno in skladišče v Gregorčičevi ulici.

■ Avtobusna zveza s pohorskim vzhodjem. Od danes dalje bosta vozila vsako nedeljo in praznik posebna avtobusa z Glavnega trga do pohorskega podnožja. Prvi voz bo odhajal ob 4., drugi pa ob 5. zjutraj.

■ Ceneno meso. V ponedeljek 23. t. m. od 8. ure naprej se bo na mestni stojnici prodalo 130 kg mesa po znižani ceni, in sicer po 8 Din za kg. Prodajalo se bo meso le konsumentom kvečjemu po 2 kg na osebo.

■ Plačevanje gostiščine. Mestni magistrat obavlja: Od poslopij, oproščenih državnega neposrednega davka, izvzemši uradna poslopja in prostore, ki služijo neposredno javnim namenom, morajo plačati lastniki občinsko davščino, gostiščino, v isti izmeri kakor za ostala poslopja. Lastniki morajo zaradi tega javiti vsa taka poslopja mestnemu magistratu najpozneje do 30. aprila vsakega leta, za leto 1929. in 1930. pa tekom meseca dni po objavi v »Službenem listu«. Odmerna podlaga se ugotovi po posebni komisiji mestnega magistrata, ki določi najemninsko vrednost poslopja, upoštevajoč pri tem najemninsko vrednost drugih enakih poslopij.

■ Če študent na razjo gre... Ob prihodu zagrebškega brzovlaka ob 0.25 je v četrtek zagledal organ obmejne policijske komisarijate na glavnem kolodvoru krog 15 let starega mladeniča; ker se mu je zdel sumljiv, ga je ustavil in odvedel na stražnico. Tam je prvotno trdil, da se je pripeljal iz Bijeline v Maribor, da bi obiskal svojega strica, pozneje je pa odkrito priznal, da se piše Hans Leisser, da je bil rojen dne 17. aprila 1915. v Erfurthu v Nemčiji, od koder se je po vojni skupaj s starši preselil v

Bijelino v Bosni, kjer je njegov oče zaposlen, on sam pa da je dijak. Ker ga je nenadoma prišlo domotožje po Erfurthu, je izmaknil doma 1100 dinarjev in se pripeljal do Maribora, od koder je nameraval potovati dalje v Avstrijo in Nemčijo. Ko so ga na stražnici preiskali, so našli pri njem še 738 dinarjev, razne nepotrebne stvari in pa samokres z naboji. Mladi popotnik je bil preko noči pridržan na obmejnem komisariatu, zjutraj pa so ga oddali mestni policiji, ki je takoj brzojavila v Bijelino in dobila v petek dopoldne že odgovor, da so dijakeve navedbe točne in da se takoj odpelje oče v Maribor, da ga zopet spravi domov.

Celje

* Slamnik je izgubila neka gospodična v četrtku v Liscu ob Savinji, v pelek pa je povrh še izgubila v parku zlato brošo z dragulji, vredno 1500 Din. — V parku je bila izgubljena denarnica z 20 Din vsebine in sokolsko legitimacijo.

* Če ne ni hotel plačati. Ivan Suhadolčan je svojo suho grlo zmočil v gostilni Radej na Bregu, ni pa hotel plačati zapitka 120 Din. Ko pa je zvedel, da ga je natakarica prijavila policiji, je hitro pritekel in plačal.

* Umrli so v celjski bolnici: 18. junija Jakob Bukovec, 61 let, posestnik iz Kalobjara; Jožeta Tavšinger, 38 let, dninarica iz Celja; 19. junija Ivan Sivka, 72 let, prevzihtar iz Sv. Jurija ob juž. železnici; 20. junija Marija Urnkar, 75 let, zasebnica iz St. Pavla pri Prebodu.

* Izstop iz našega državljanstva. Ignac Schenk-Jelovec, rojen v Novi Cerkvi, pristojen v Višnji vasi je zaprosil srezko načelnikstvo, da mu dovoli izstopiti iz našega državljanstva, ker hoče sprejeti avstrijsko državljanstvo.

* Za »Celjski dom« v Bakarcu je »Kolo jugoslov.« v Celju zbralo lepe zneske in darila, za kar se vsem darovalcem najlepše zahvaljuje. Celjska javnost je društvu omogočila, da je moglo izplačati doslej le prvi obrok po 50.000 Din, temveč tudi domu pripadajoče zemljišče in stroške vknjižnine v znesku 8.750 Din. S tem je postalo društvo lastnik doma.

* Koncert Celjskega pevskega društva v Rogoški Slatini. Danes priredi CPD ob pol 5. popoldan v zdraviliški dvorani v Rogoški Slatini koncert v proslavo skladateljev Ipacev in Premrla.

* Nogometne tekme v Celju. V četrtku sta igrala SK Celje in SK Olimp prijateljsko tekmo, ki je ostala neodločena 1:1 (0:0). Sodil je g. Svetek, ki je nastopil po nedavno položenem sodniškem izpitu prvič kot sodnik, pa zato tudi ni bil na višku. Sicer je bil SK Celje v premoči. — Danes ob pol 18. uri nastopita SK Olimp in Atletik SK k pokalni tekmi zadnjega kola, v predtekmi pa se merita rezervi Olimpa in Atletikova. Obe tekmi se vršita pri Skalni kleti.

Podjetniki, pozor!

Poslužujte se reklamnega stolpa pred kolodvorom. V reklamni je uspeh! Naročila v knjigarni Goričar in Leskovšek.

* Fant padel s drevesa. Za Kresijo stoji nekaj lip, ki ravnokar cvetijo. Enajstletni Valter Valentinc se je včeraj zjutraj spravil na drevo, prijel pa je za posušeno vejo, ki se je odlomila. Fant je padel z višine pet metrov na zemljo in nezavesten obležal. Prepeljali so ga v bolnico, kjer so ugotovili, da ima nevarne notranje poškodbe.

* Dvanajst let staro dekletce krađe zlatino. Antonija H. ima komaj dvanajst let. Pred dnevi je ušla z doma in se napotila v Celje. Na Ložnici se je neopaženo splazila v hišo nekega kovača ter iz omar vzela različne zlate in srebrne ure, verižice, broše in drugo vrednosti 1500 Din. Nato je šla pred hišo, vzela še kovačevo vozno kolo ter jo ubrala proti mestu. Kovač pa se je v tem času ravno odpravil v mesto in je brž pogrešal kolo. Fekel je na ceste ter opazil deklico s kolesom. Vzel ji je kolo in zlatino, ki jo je našel pri njej. Na policiji je deklo povedalo, da je prišla z njo v Celje še štirinajstletna Pavla P., s katero sta se zmenili, da bosta skupaj kradli po mestu. Ker je Antonija komaj dvanajst let stara, so jo spravili v njeno domačo občino, Pavlo pa išče policija.

Grahor:

Nesrečna gospa

Gospa Magda je že dve leti gospodinja. Od kar se je poročila z mladim vdovcem Razpotnikom, si je že stokrat rekla, da je nesrečna in se je končno že smilila sama sebi. Jokala je skoraj vsak dan, spočetka natihem in skrivoma, pozneje pred možem, ko sta ostala zvečer sama in končno že ni več skrivala. Naj vedo, da sem nesrečna, se je ježno nekoč obregnila, ozrla se je in je videla, da nikogar ni, a želela je, da bi jo ves svet videl tako objokano in žalostno.

Bila je precej srdite narave in to ji je pomagalo nositi gospodinsko breme iz dneva v dan, kakor navadno vsakemu človeku njegov značaj pomaga preko osebnih napak. Razpotnikova gostilna je potrebovala pravzaprav gospodinj in to naj bi bila Magda. Tudi sama je tako razumela svoj prihod in se je veselila, da lahko mlademu svojemu možu toliko koristi. Prevzela je kuhinjo, v trgovini z mešanim blagom je prepustila vse delo stari materi in v gostilni gospodarjevi sestri. Jože je bil lesni trgovec. Prihajal je domov zmujen in lačen. Njegova mati ga je imela zelo rada in tudi on njo. Skrbela je za otroke, sirote po prvi ženi, ki je še mlada umrla. V Razpotnikovi hiši so se ranjke še vsi spominjali, eno sobo so določili za njeno opravo in druge njene stvari. Otroci

Ormož

Vpisovanje učencev. Na državni meščanski šoli v Ormožu bo vpisovanje učencev za novo šolsko leto v nedeljo, dne 29. junija, od 8. do 12. ure. Sprejmejo se učenci, ki so z dobrim uspehom dovršili četrti razred osnovne šole. S sabo naj prinese izkaz o šolskem napredku, krstni list in izpričevalo o kozah. Pri vpisu plača vsak učenec Din 20.— za zdravstveni fond. Oproščeni so tega plačila le oni, ki predlože potrdilo davčne uprave, da so ubožni.

Ejutomer

Matura. Dne 18. t. m. so se na tukajšnji meščanski šoli vršili izpiti maturantov. Od 22 abiturientov, je 18 položilo izpit s prav dobrim uspehom, štirje pa bodo morali ponavljati izpit v jeseni. Vpisovanje novih učencev v meščansko šolo se vrši dne 1. julija ob 8. uri v šolski pisarni.

Sokolsko telovadišče. Tukajšnje Sokolsko društvo je kupilo na sodnijski dražbi od g. Marije Anošek iz Oplotnice 25 arov zemljišča za 17.000 dinarjev, s čimer je letno telovadišče zelo razširjeno.

Vpokojen je dolgoletni občinski tajnik gospod Koler. Na njegovo mesto pride g. Vrščaj iz Maribora.

Sezona v sosednjem kopališču Slatina-Radenci se zelo dobro razvija. Med množičnimi gosti iz Beograda, Zagreba, Ljubljane in drugih krajev naše domovine so g. dr. Borko, direktor državnih železnic iz Ljubljane, upravnik ljubljanske policije dr. Gustin, grofica Auersperg iz Ljubljane, general Mitrovič iz Novega Sada, dr. Klasinc iz Graza, dr. Rudolf Paltau, minister z Dunaja ter gospa Hedvig Siren iz dalnje Finske.

Slaba zveza. Slatina-Radenci so zvezani z velikim in bogatim Prekmurjem edino z brodom čez Muro, kar je očitno slaba zveza, ker poleti, kakor sedaj, se Mura znatno posuši in promet z brodom postaja sila težaven, ako sploh ni nemogoč. V interesu kopališča samega, kakor tudi Prekmurja bi bilo, da se zgradi namesto broda primeren most.

Banovinska cesta, ki gre skozi zdravilišče je v zelo pomanjkljivem stanju. Številni avtomobili, motorna kolesa in vozovi povzročajo neznozen prah, kar, seveda, ni v korist zdravilišču. Trebalo bi to cesto primerno popraviti.

Trbovlje

Razglas občine. V smislu § 75 zakona z dne 2. maja 1864., šte. 5 dež. zak. se naznanja, da je občinski odbor v svojih sejah z dne 25. januarja in 24. aprila t. l. sklenil prodati sledeče zemljišče kot stavbišče za zgradbo stanovanjskih hiš in sicer: a) Medvešek Ivan, rudar, Trbovlje od parcele 36/1, travnik pri stari opekarni, 400 kv. metrov po Din 5.—; b) Golob Anton, rudar, Trbovlje, od parcele 291/1, travnik v Urhovčevi Loki, 572 kv. metrov po Din 5.—; c) Alba Jožef, rudar v pok. v Trbovljah, od parcele šte. 31/1, travnik pri stari opekarni, pribl. 500 kv. metrov za skupno ceno Din 2000.—. Da se glasuje o tem predmetu, se v smislu § 75 prejšnje odločbe zakona vabijo vsi volilni pravci imajoči občani na glasovanje v četrtku dne 3. julija t. l. od 8. do 10. ure dopoldne v občinski pisarni v Trbovljah. Omenja se, da se glasuje ustmeno z »da« ali z »ne« in da se vsi, kateri se glasovanja ne udeležijo, smatrajo kot z omenjenim sklepom zadovoljni. Glede zastopstva veljajo v obče določila volilnega reda.

Zadružna elektrarna v Trbovljah bo imela svoj redni občni zbor v četrtku, dne 26. junija 1930 ob 18. uri v dvorani Sokolskega doma s sledečim dnevnim redom: 1. zapisnik o zadnjem občnem zboru; 2. poročilo načelnstva; 3. poročilo nadzorstva o reviziji blagajne in o računskem zaključku za leto 1929; 5. izrečanje 3 članov načelnstva in volitev novih 3 članov; 6. slučajnosti. Če bi bil razpisani občni zbor nesklepen, se bo vršil eno uro pozneje drug občni zbor z istim dnevnim redom in na istem kraju, ki bo sklepen ob vsakem številu prisotnih zadružnikov (§ 26 zadružnih pravil). Lani je pristopilo k zadruzi 22 novih članov, izstopilo pa 6, tako da je štela zadruga koncem lanskega leta 191 članov z deleži v znesku 9.590-09 dinarjev.

Plaz na dnevnem kopu Dobrna: V noči na 20. t. m. se je utrgal na dnevnem kopu Dobrna plaz, ki je povzročil precejšnjo obratno zapreko. Zasul je rov dnevnega kopa ter s tem onemogočil odvoz premoga iz dnevnega odkopa, ki se bo moral začasnó vršiti potom vzpenjače.

so še govorili o prvi in o novi mamici, le najmlajši nad svojo steklenico kravjega mleka se ni zanimal za njen prihod. Magda je prišla tem otrokom za mater; že po prvem razgovoru z Razpotnikom je vedela, da je izbral njo zato, ker je tudi ona imela mačeho. Sirota siroto najlažje razume. Da, gotovo je tako mislil, vsa njegova skrb je bila pri otrocih, ki so izgubili svojo pravo mater in je ne bodo videli nikdar več. Razpotnik tega ni skrival, resen je bil, ko je o tem govoril, in ona je vse razumela, spoštovala ga je od tistega trenutka, nikoli ni mislila, da dobi moža, katerega bo tako spoštovala in ljubila.

Dve leti novega, zakonskega življenja, dve leti dela, skrbi in majhnih nesreč. Tako si je zdaj razlagala gospa Magda zakon, o katerem je prej rada premišljala kot o rešitvi iz vsega zla. Z vsakim dnem je njena srditost dobivala nove moči nad njo in nad vso Razpotnikovo hišo. Iz samih majhnih prepirov, sunkov z očmi in zamolčanih odgovorov se je pletlo življenje med domačimi ženskami. Gospodar je kmalu opazil, da žena ni z materjo tako, kakor bi pravzaprav morala biti. Prestrašil se je, kaj bo, a potem se je potolažil, našel je zmerom kako novo upanje, kakor si vsak dober človek s samimi verami v dobroto pomaga naprej. Brez pravega pomisleka je začel še bolj skrbeti za ženo. Marsikaj napačnega je za njo popravil ali spregledal, marsikaj je opustil in

Litija

Sokol. Na vsesokolski zlet v Beogradu je poslalo sokolsko društvo »Litija-Smartno« 20 naraščajnikov. Moški naraščaj vodi brat Edi Skušek, dekliškega pa sestra Julija Simončič. V četrtku dne 19. t. m. ob tri četrti na devet zvečer jih je odpeljal poseben vlak proti Beogradu.

Učiteljsko zborovanje. Učiteljsko litijskega okraja zboruje v ponedeljek dne 23. t. m. na učiteljsku v Ljubljani.

Avto poškodoval zidano ograjo. Pripeljal se je v Litijo trgovski potnik in opravljal po trgovinah svoje potniške posle. Tako je odšel tudi v trgovino g. Lajovica. Cesta pa ima tu malo klanca in avto se je naenkrat začel sam premikati in se končno s precejšnjo močjo zaletel v zidano vrtno ograjo g. Simončiča. Sunek je bil tako močan, da je betonski zid v dolžini 1 m popolnoma odbil, avtomobilu pa se ni nič posebnega zgodilo, samo branik se je malo ukrivil.

Sevnica

Učiteljsko zborovanje. Preteklo soboto je v Sevnici zborovalo učiteljsko društvo za Sevnico-breziški okraj. Na tem zborovanju je imel nadvse zanimivo predavanje o novodobni delavnosti šoli univerzitetni profesor g. dr. Osvald iz Ljubljane.

Poslovilni večer. V soboto zapusti Sevnico dolgoletni uradnik na tukajšnji železniški stanici g. Franc Brandner, ki nastopi službo šefa stanice v Rogoški Slatini. Njegovi stanovski tovariši so mu priredili poslovilni večer, ki je jasno dokazal, koliko prijateljev si je pridobil simpatični »Koroški slavec«. Gosp. Brandnerju, mentorju diletantov Sokolskega društva v Sevnici, vestnemu uradniku in požrtvovalnemu kulturnemu delavcu pa ključemo: »Srečno« in »Na svidenje«.

Kočevje

Letošnja matura se je končala z zelo slabimi uspehi. Je to četrta slovenska matura na tukajšnji gimnaziji. Dočim so v šol. letu 1926./1927. — ob prvi slovenski maturi — bili reprobirani trije, ni naslednje leto padel nihče, ob tretji slovenski maturi pa samo eden. Letos pa sta že v razredu padla 2 reprobiranih jih je bilo pa 7. Maturu jih je napravilo 17 in sicer sledeči: Babnik Milan, Baebler Leo, Baebler Marjan, Benulič Marjan, Cvahte Srečko, Goedrich Pavel, Gregorič Mirko, Hočevar Zvonko, Kajtez Vilko, Kreiner Josip, Mavrovič Maks, Vale Maks, Velepč Ciril, Slokan Jakob, Ocvirk Pavel, Čuček Katarina, Koren Marjeta. Predsedoval je zrelostnim izpitom dr. L. Poljanec. Vsled slabih uspehov vlada splošno začudenje, ker jih večina ni pričakovala.

Razstava v Zavodu za slepce je napravila na obiskovalce gotovo globok vtis. V dveh prostorih sobah so bili v soboto in nedeljo razstavljeni različni izdelki tukajšnjih slepcev: šolske naloge v njihovi pisavi, figure iz gline, ženska ročna dela itd. Veliko so dali človeku misliti ti razstavljeni predmeti — navidez enostavni, toda v resnici prave umetnine. Vsa čast gre učiteljskemu zboru zavoda, ki z veliko potrpežljivostjo in vztrajnostjo vzgaja nesrečno slepo mladino. Nekaj razstavljenih predmetov bo vodstvo poslalo na razstavo v Beograd.

Težka nesreča se je pripetila v ponedeljek ob kopanju jarka pri tekstilani. Zemlja je namreč zasula in podkopala pod seboj mladega polirja Fr. Celca. Dobil je težke notranje poškodbe in bil še isti dan odpeljan z avtom v Ljubljano. Njegovo stanje je še vedno zelo kritično.

Prirodnoznanstvena sekcija Muzejskega društva namerava prirediti prihodnji teden večdnevno ekskurzijo v kočevsko okolico.

Novo mesto

Atopromet Novo mesto—Toplice—Črmošnjice. Avtobusno podjetje Kokalj & Skedelj je uvedlo na imenovani progi dva luksuzna 20-sedežna avtobusa. Eden vzdržuje dnevni promet do Črmošnjic, drugi še posebej do Dol. Toplice. Prvi odhaja iz Črmošnjic vsak dan ob 6:30, v Novem mestu je ob 8. uri; nato se odpelje ob 10. uri v Toplice, kamor dospe ob 10:45. Vrača se iz Toplice ob 13:30 in je v Novem mestu ob 14:15. V Črmošnjice odide nato ob 16. uri in je tam ob 17:30. — Drugi avtobus vozi dnevno ob 13:30 iz Novega mesta v Toplice, čaka tam do 18:30 in je v Novem mestu ob 19:15. — Ob nedeljah, ponedeljkih in semanjih dneh vozi tudi dopoldne in gre iz Novega mesta ob 6. uri v Toplice in se vrača ob 7:15, da so potniki ob 8. uri že v Novem mestu. Ob prostem času pa je mogoče dobiti avtobus še za posebne ture.

jo z vsem seznanjal, kar bi ju tesneje združilo. V tem ji je postal popolnoma vdan. Pohvalil jo je, ko se je vrnil opoldne domov in jo našel pri ognjišču, pohvalil je celo brano, ki tega ni zaslužila, kajti kuhati gospa Magda ne zna in ni to žele, davno nikakoli skrivnost pri Razpotnikovih. Se že kako unese, vsega se človek nauči, si je rekel Jože, ko je prvič opazil, kako je z njo. Povprašala bo za eno ali drugo reč mater, ki je dobra gospodinja, da take svet daleč okoli nima. Do takrat pa se že potrpi, saj ni toliko gostov, da bi morali kuhati bogve kaj. Toda po prvem letu se ni še nič obrnilo na bolje in mladi Razpotnik je resnično dokazal svojo veliko potrpežljivost. Vsak majhen kuharski uspeh je svoji ženi poplačal z odkritim priznanjem. Dostikrat se je zgodilo, da je opazil njeno nerodnost in njene vprašujoče oči, ko je postavljala predenj kosilo in hitel ji je zagotavljal, da je dobro, izvrstno. Posli, ki so sedeli pri drugi mizi, so se ob takih prilikah spogledovali, hlapec je mrmral, dekla se je odkašljala, posebno kadar je bila kaka jed še surova ali prismojena in prižgana, da človek ni vedel, kaj je in če je slano ali ne. Dostikrat so se gospodarju smejali, ker so mislili, da je ženi tako pokoren in »pod komando«, zdelo se jim je, da njegov pogled pada in stari hlapec je pred njim nalašč vzorno odgovarjal gospodnji ter končno sploh odpovedal pokorščino. Kdor je poznal Razpotnikovo družino, se gotovo spomi-

Motoeklistično gorsko dirko združenih moto-klubov priredi Triglavski pododbor Koturškega Saveza kraljevine Jugoslavije v nedeljo 6. julija na cesti Novo mesto—Karlovac od Novega mesta do vrh Gorjancev.

Novo avtomaržo, najmoderneje urejeno, si zgradi tekom julija na mestu sedanega pada v Kandiji št. 43 mehanik Lojze Skedelj. Avtomarža bo zelo prostorna, mesta bo za sedem avtobusov, pod njeno streho bo tudi mehaniška delavnica.

Podružnice naših dnevnikov v Novem mestu rastejo. Te dni je poleg že obstoječe podružnice »Jutrac« otvoril na Ljubljanski cesti še »Slove« svojo pisarno. Zanimivo je, da sta oba lokala eden tik drugega.

Nesreče. Posestnik Zakrajšek Janez iz Loga, občina Mokronog, je prepovedal svojemu sosedu Francu Blazniku, posestniku istotam, hoditi čez njegov travnik. Razjarjeni Blaznik je v prepiru zgrabil za kol in udaril Zakrajška tako močno po levi roki, da mu je je skoraj zdrobil. — Upokojeni železničar Berce Franc je 18. t. m. gnal Majcnovega bika iz St. Janža na vodo pit. Bik se je uprl, Bercega podrl in ga težko poškodoval. — Enajstletni šolar Ostere Adolf iz Mirne peči si je 18. t. m. iz šole grede na zarjaveli živi močno razpraskal kožo, da je moral iskati pomoči pri usmiljenih bratih v Kandiji.

Vpisovanje v I. razred deške in dekliške osnovne šole v Novem mestu bo v vodstvenih pisarnah v torek 24. t. m. od 2. do 4. ure popoldne. Starši naj prinese s seboj otrokov krstni list in spričevalo o cepljenih kozah. Vpišejo se otroci, ki so že dovršili šest let.

Razstava risb, ročnih del in pismenih izdelkov bo na deški osnovni šoli v Novem mestu odprta za starše in druge interese v nedeljo 22. t. m. od 9. do 12. ure.

Družinska vas in cesta, ki vodi preko nje v Smarješke toplice dobi lepše lice. Srezki cestni odbor je razpisal popravila ob Zorkovih gospodarskih poslopih, kar bo tujskemu prometu v onem prijetnem kočju sveta mnogo koristilo.

Motoeklistična nesreča. Mehanik Stanko Trost je včetrtku na opolčki po dežju razmočeni cesti v Zabji vasi, tako nesrečno zdrsnil z motornim kolesom, da se je občutno poškodoval in moral iskati pomoči v bolnici.

Avtokarambol. Osobju popoldanskega tovrnega vlaka Karlovac—Novo mesto se je med Črnomljem in Semičem v četrtku popoldne nudil edinstven prizor. Preko polja se je vila Telovska procesija, pa sta pridirjala v nasprotnih smereh po cesti dva avtomobila, pretrgala procesijo in se zadela drug v drugega. Avtobus je nadaljeval vožnjo, potniški avto pa se je malo pohlajen vrnil, odkoder je prišel.

Nogometna tekma med S. K. Elanom Novo mesto in S. K. Jadranom I. Ljubljana bo v nedeljo 22. t. m. ob 4:30 pop. na Loki.

Novo lice, prijetno in simpatično, je dobila Bergmanova hiša na Glavnem trgu. Ta stavba je že davno igrala svojo vlogo v zgodovini Novega mesta in okoliških gradov.

Prvo Fordovo letalo v Zagrebu

Kakor poroča zagrebški »Jutarnji list«, pride v ponedeljek v Zagreb prvo Fordovo letalo, ki bo vzdrževalo zračni promet med Zagrebom in Prago.

Letalo ima 3 velike motorje in je last češko-slovaške družbe za zračni promet. Zračni promet med Prago in Zagrebom bi se bil moral začeti že 15. junija. Ker pa civilni hangarji na zagrebškem letališču v Zagrebu še niso bili dograjeni, so otvoritev preložili na 1. julija. Tega dne bo priletelo prvo potniško letalo iz Prage v Zagreb in se bo istega dne tudi vrnilo. Ker pa hočejo Prago zvezati z morjem, bo od Zagreba dalje na Sušak vozilo naše letalo, ki ga bo dalo v promet zagrebško društvo za zračni promet. Vožnja od Zagreba do Sušaka bo trajala 45 minut, veljala pa bo 250 Din. S Sušaka se bo letalo še istega dne vračalo v Zagreb, da bodo potniki lahko že ob 7. uri zvečer v središču Zagreba.

Novo Fordovo letalo ima prostora za 14 potnikov poleg prostorov za pilota, mehanika in telegrafista. Vožnja v ponedeljek bo le poskusna vožnja, da se piloti seznanijo s terenom. Promet se bo vršil preko našega in avstrijskega ozemlja, ker Madžarska prometa ni dovolila.

Širite „Jugoslovana“!

nja, da je bilo v njihovi hiši jako prisrčno razmerje med rodbino in posli. Padee gospodarjevega ugleda se je prav radi tega še bolj občutno poznal, reda ni bilo več in ni bilo več zadovoljstva. Stara Razpotnica je potrpeala največ. Ker že ni imela zob in tudi drugače ni bila trdnega zdravja, je šlo z njo hitro navzdol. Da bi si sama kuhala priboljške, za to je bila preponosna. Na tihem se je včasih razjokala, ko v lastni hiši ni nihče pomislil na njo. Tako sta se mati in sinaha navadili živeti popolnoma ločeno, včasih po ves dan nisti spregovorili besedi. Obe sta prikrivali svoje gorje in niti na um ni prišlo nikdar nobeni, da bi iskala rešitve ali vsaj pokazala nasprotniku dobro voljo. S tem sovraštvom je bilo nekoliko tiste strasti, ki močnejšega žene v okrutnost in je že podobna zlobi.

Gospo Magdo je zmerom bolj dušila nemirna zavest, da gre nekam v negotovost, v brezmišelnost, odkoder ni več rešitve. Premislila je, a dolgo ni mogla misliti, ker niti ni bila vajena. Potem ni hotela misliti, premagala jo je zagrejenost in vse njene slabe lastnosti so planile na dan. Začuden so se ozirali ljudje v hišo, kjer je gospodinja kričala nad posli, jokala nad otroci in klela nad vsem. Potem se je pripetilo, da je gospodar enkrat pozabil na svoj sklep in mu je potrpežljivost odrekla. Obed je bil spet prižgan in tako nesrečno sestavljen, da od vsega ni ostalo ničesar. Odrinil je krožnik, uda-

Pospeševanje tujškega prometa po banovini

Gospod ban dravske banovine inž. Dušan Sernec je bivši tujski prometni svet ljubljanske oblasne samouprave spreminil v tujsko prometni svet dravske banovine. Kakor je tujskoprometnim krogom znano, je razpisal v februarju pismeno anketo, ki se je udeležilo 26 tujskoprometnih strokovnjakov in interesentov. Anketa je odkrila vse večje potrebe našega tujškega prometa ter nagnila g. bana, da se je odločil, da ustvari zbor posvetovalcev v tujskoprometnih zadevah. Za ravnatelja tega sveta je imenoval banovinskega pol. upravnega uradnika N. Velikonja, referenta za tujski promet pri bivši oblasni samoupravi ljubljanske oblasti. Glavne naloge te institucije očrtuje g. ban sam v pojasnilu takole:

»Splošno je znano, da se danes po celotnem svetu smatra tujski promet kot velika gospodarska sila, je pa tudi velikega pomena za inozemski ugled dotičnih držav. V Jugoslaviji se je tujski promet vsled ne navadno ugodnih razmer visoko dvignil in postaja eden najbolj nadebnih pridobitnih virov. To velja posebno za dravsko banovino.

Vsled tega sem se po nasvetu odličnih strokovnjakov odločil, da ustanovim banški tujsko-prometni svet.

V naši banovini obstoja cela vrsta tujsko-prometnih organizacij, ki se smotno, pošteno in domoljubno pečajo s to panogo. Tudi je bil že odbor ljubljanske samoupravne oblasti leta 1928. ustanovil svoj tujsko-prometni svet, ki je izvrševal gošve posebne naloge ter prešel v bansko upravo.

Vendar sem prišel do prepričanja, da manjka vsem tem organizacijam še skupni forum, ki bi vsaj enkrat na leto obravnaval vse važne zadeve tujškega prometa cele banovine. Zaradi tega se je ustanovil tujskoprometni zbor, kateri naj to nalogo izvrši in nam poda vsako leto navadno sliko stanja vsega tujškega prometa v banovini. Ta zbor naj ima le posvetovalno nalogo, da se ne pride v nasprotje z delokrogi posameznih tujskoprometnih organizacij v banovini.

Tujsko-prometni izvrševalni odbor kr. banske uprave naj pa ima v prvi vrsti nalogo izvrševati ona dela, ki jih ostale organizacije ne morejo izvrševati vsled pomanjkanja tehničnega osebja in nezadostnih finančnih sredstev. Zato bodo spadala v okvir tujsko-prometnega izvrševalnega odbora v prvi vrsti takozvana konstruktivna dela.

V prvi vrsti polagam važnost na pospešitev strokovne izobrazbe, ki je fundament vsakemu velikopoleznemu tujskemu prometu.

Sestaviti se ima vzorna in obsežna podučna knjiga za hotelirstvo, gostilničarstvo in tujski promet, katere danes v slovenskem jeziku manjka. Taka knjiga ni le potrebna za bodoče strokovno šolo, ampak tudi za tujsko-prometne interesente najširših krogov, ki naj dvigne in prebudi zanimanje za tujski promet med ljudstvom, tako da pride tudi to pri manjših obratih do uspehov in blagostanja. Obenem ima izvrševalni odbor izdelati vse priprave za srednjo hotelirsko šolo v dravski banovini, ki se naj osnuje s po-

močjo banovinskih sredstev in s pomočjo drugih v to poklicanih faktorjev. V ta namen se ima tudi urediti obširna strokovna knjižnica.

Priprave za ta dela je deloma že izvršil tujsko-prometni svet nekdanje ljubljanske samoupravne oblasti, tako da so podlage že tu. Tudi bo izvrševalni odbor imel predlagati štipendije za inozemske študente šole, dokler letne šole nimamo.

Veliko vlogo za propagando igrajo danes razstave. V ta namen bo naloga izvrševalnega odbora, nakupiti potrebni material na slikah, fotografijah in drugih predmetih.

V novejšem času je tudi vprašanje žičnih vzpenjač postalo aktualno. V ta namen bo izvrševalni odbor s pomočjo teh-

ničnih moči banske uprave za prvo izvrševalno potrebne študije.

Pozneje bodo prišla v delo tudi druga konstruktivna dela, katerih se bo treba lotiti in za to pridobiti finančno podlago. Tudi statistiki in njeni pravilni osnovi bo banska uprava posvetila svojo pozornost.

Nikakor ne dvomim, da bodo vsi člani TPS zbora in TPS izvrševalnega odbora se lotili tega za našo domovino velevažnega dela z vso vnemo; istotako sem prepričan, da bo našel ta tujski prometni svet pri inteligentnem in delavnem slovenskem narodu popolno razumevanje in podporo.

Člani izvrševalnega odbora so: gg. načelnik dr. Marn Rudolf kot delegat kraljevske banske uprave, dr. Andrejka Rudolf, sreski načelnik v Ljubljani, Gogala Josip, direktor drž. trg. šole, Hribar Rado, industrijalec, dr. Dular Milan, hon. konzul v ravnanju veleposl. dr. Ratej Franc, banski svetnik Šebenik Drago, ravnatelj, Koritnik Anton, hotelir v Ljubljani.

Ljubljanska elektrika

Ljubljana, 18. junija.

Na dnevnem redu je danes elektrika. Kadar pa postavijo ljudje kakšno »vprašanje« na dnevni red, je naravno, da se pač oglašajo najprej strokovnjaki, ki se na stvar spoznajo. V Berlinu se je zbralo te dni kar 3000 strokovnjakov, ki govorijo samo o elektriki. Ker pa Ljubljana za Berlinom nikakor ne sme zaostajati, za 3000 strokovnjakov pa v Ljubljani ni prostora, je pa tudi čisto naravno, da se moramo oglašiti tudi mi nestrokovnjaki in povedati svoje mnenje o ljubljanski elektriki. Gospodov strokovnjakov sicer vsa čast in spoštovanje, ampak praksa kaže, da je večših celo kak analfabet mnogo boljši trgovec kakor absolvent visoke trgovske šole! Pravico, da vrtikamo v to važno »vprašanje«, imamo pa nestrokovnjaki tudi zato, ker se rešujejo navadno taka »vprašanja« na naše stroške, ne pa na račun gospodov strokovnjakov.

Ljubljanska elektrika je že precej stara reč; menda je že 30 ali 40 let tega, kar so jo pripeljali v Ljubljano. Še predno pa so se takrat merodajni gospodje odločili, ali naj napravijo elektriko na vodo ali pa na ogenj iz trboveljskega rjavca, se je že začel med vodo in ognjem hud boj. Eni so bili za vodo, drugi za ogenj. O tem boju je izšla takrat celo neka brošurica, prav zanimiva, ki se pa danes težko dobi. Vsebine te brošurice ne bomo navajali, ampak naj zadostuje le to, da povemo, da je v tem boju zmagal trboveljski rjavec. Nam nestrokovnjakom se je sicer že takrat precej čudno zdelo, kako da more biti rjavec cenejši kot voda, ko je treba vendar rjavca voziti iz Trbovelj v Ljubljano po železnici, Sava pa kar zastoj teče noč in dan mimo Ljubljane, toda, tako smo si rekli, če strokovnjaki in fabrikanti strojev tako pravijo, pa naj bo tako. Ti morajo že vedeti, kaj je prav, če ne za nas, pa zanje.

Novo elektrarno so postavili na svetu, ki je bil takrat še prazen in pust kakor zemlja v svojem začetku. Železnica je pač tekla mimo tistega sveta in mi, nestrokovnjaki, smo pričakovali, da bodo potegnili od železnice do nove elektrarne vsaj industrijski tir, da bi rjavca vozili kar direktno v elektrarno in ga tam kar iz vagonov zvržali na kup. Tega pa niso storili. Ljudem sicer to ni šlo prav v glavo, zakaj tako in ne tako, ampak ljudje godrnjajo in zabavljajo, ker ne poznajo zgodovine. Ranjki zgodovinar Simon Rutar nam je pa enkrat povedal v šoli, da so v dobi Marije Tere-

zije gradili ceste silno radi po strmih klanjih. To so delali na izrečno željo blage cesarice, ki je hotela siromašnim kmetom ob cesti pomagati s tem, da bi zaslužili pri pripregi! Za nas, nestrokovnjake, ki smo se učili nekaj zgodovine, ni dvoma, da so hoteli tudi patriotični Ljubljančani posnemati vzvišen zgled blage cesarice. Ko so namreč zidali v Ljubljani elektriko, smo bili še pod Habsburžani...

No, in ko je bilo vse to narejeno in izvršeno, je gonil trboveljski rjavec ljubljansko elektriko, dokler ni opešal. Ljudi je bilo vedno več, elektrike pa vedno manj. Zato je bilo treba misliti na novo elektriko. Z mislijo na novo elektriko pa se je ponovilo tudi vprašanje: ali na vodo — ali na ogenj?

In zopet so si strokovnjaki skočili v lase. Eni so dokazovali, da je ogenj zanič, drugi pa, da je voda zanič. V tem boju so se izkazali naši takratni mestni očetje še za najbolj pametne. Kakor so namreč takrat pripovedovali po ljubljanskih cvičkarijah dobro poučeni krogi, na magistratu niso razpravljali o predragi ali preveč poceni vodi, oziroma v ognju in rjavcu, ampak se je sukalo vse vprašanje okoli vprašanja, ali naj bo vratar nove elektrarne v Medvodah socialist ali krščanski socialist ali komunist ali pa demokrat. Tu so pa trčili skupaj štirje neupogljivi in neomajni svetovni nazori, ki so tako dolgo trkali drug ob drugega, da je Sava odnesla vso elektriko nekam na Hrvaško, nam je pa za tolažbo pustila še Medvode brez savske elektrike. To se pravi, Medvode imajo že svojo elektriko, ampak Ljubljana nima nič od tega. Mi, nestrokovnjaki, smo se pa tolažili po cvičkarijah z besedami: »Če je tako, pa naj bo le tako — Micka, še en četrti, pa vina, ne elektrike!«

Včasih smo se pa mi, nestrokovnjaki, le zamislili nekoliko bolj globoko v celo zadevo, zlasti kadar smo od dolgega časa pregledovali ilustrirane liste in gledali slike velikanskih elektrarn na vodi, ki jih imajo ob Niagari, pa na Ruskem ob Donu ali Dnjepru ali kakor se že pravi tisti ruski Savi. In kolikor dalje smo gledali tiste slike, toliko bolj se je dvigal v naših srcih naš narodni ljubljanski ponos in smo rekli: »To morajo biti pravi koštruni tisti ameriški in ruski inženirji! Toliko premoga imajo v deželi, črnega in rjavega, pa ti gredo vseeno delat elektriko na vodo! To smo mi že drugačni tiči!«

Jako pametno pa se je zdelo nam, nestrokovnjakom, pri ljubljanski elektriki to, da jo prodajamo ljudem po 5 Din kilo. To je popolnoma v redu. Elektriko rabijo ljudje, naj ga ima tudi za elektriko. Pa tudi glede obrtnikov in industrijalcev je visoka cena za elektriko pravilna, kajti dandanes, v dobi čistega zraka, svetlega solca in tekoče vode in splošne higijene je samo v interesu zdravja mestnega prebivalstva, če gredo obrtniki in fabrikanti s svojimi delavnicami kam na deželo. Kdo pa naj posluša ves božji dan ropot fabriških strojev? Ali ne delajo dosti kravala že gramofoni? Pa ti igrajo vsaj vesele valčke in poskočne polke, fabriške mašine pa delajo le bzzzzzz... Kdo bo pa to poslušal?

Pa tudi zaradi davkov je prav tako, kakor je. Kolikor dražja je elektrika, toliko več denarja pride v mestno blagajno, da drugih davkov ni treba toliko plačevati. Davek naj plačujejo vsi občani, in ker svetijo z elektriko prav vsi, je čisto prav, da jo plačujejo vsi enako drago. — Angleški princip, naj plačujejo bogatini več, reveži pa manj, je navadna norost, ki si jo lahko privoščijo bogati Angleži, mi pa za take bedarije nimamo ne časa ne smisla.

Zato bi bilo najbolje, da ostane v Ljubljani še zanaprej tako kakor je. Kdor je navajen močvirja, naj le po ostane v svoji megli, če hoče ostati zdrav, čil in svež kakor divji kozel na planini.

Ljubljana pa mora ostati zdrava, čila in sveža!

Jugoslov. društvo za zatiranje raka

Vprašanje raka postaja od dne do dne akutnejše, ker javljajo iz vseh držav statistike velikansko porast te bolezni. Tako je n. pr. že leta 1927. presegla v Nemčiji umrljivost na raku bolnih umrljivost je-tičnih in stanje v drugih državah ni v tem oziru nič boljše. To vprašanje je postalo problem, kateremu morajo posvečati vse oblasti, javne institucije in vsa privatna javnost največjo pozornost, to pa posebno zato, da se organizira kolikor mogoče enoten in intenziven boj proti tej strašni bolezni.

Kakor je vsakemu znano, je še dandanes vkljub velikanskemu napredku tako na operativnem, kakor tudi na polju zdravljenja z radijem in röntgenovimi žarki največje važnosti, da se rak pravočasno spozna. Moremo pa trditi, da je še danes komaj 20% bolnikov, ki iščejo pravočasno zdravniško pomoč.

Pri nas je bilo ustanovljeno že leta 1297. v Beogradu društvo za proučevanje in zatiranje raka, katerega velikanska važnost se dokumentira že v tem, da je izvolil prevzeti pokroviteljstvo nad društvom Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander I.

Društvo hoče raztegniti svoje plodonosno delovanje na vse kraje države, zato se je vršila tudi v Ljubljani pred par dnevi anketa merodajnih zdravstvenih činiteljev, ki je sklenila ustanoviti podobno tega društva. V pododbor so se volili sledeči gospodje: predsednik prof. dr. Založkar Alojz, podpredsednik primarij dr. Cholewa Josip, tajnik dr. Savnik Leo in blagajnik docent dr. Košir Alja.

Pododbor si je nadel kot eno prvih nalog zbiranje prispevkov za nakup zadostne količine radija. Zato poziva pododbor vso javnost, da pristopi vsak kot član po svojih premoženjskih razmerah k društvu.

ril po mizi in preden se je zavedel svojega dejanja, je že povedal misel, ki jo je bil tlačil dotlej z vso previdnostjo. Gospodinja je vrgla korec v kot in zbežala iz kuhinje. Na stopnicah si je pokrila obraz, ker ji je vsa kri udarila v lica, nato je zaloputnila in za seboj zaklenila vrata v spalnico.

Razmere v Razpotnikovi rodbini so se slabšale dan za dnem. Domači si niso voščili prijazne besede, edini, ki se je trudil in združeval, da je bilo še nekako mogoče skupaj živeti, je bil mladi gospodar. Brez otrok bi bila hiša podobna zapuščenim vojašnici, toda tudi otroci so čutili, kako se je dom v zadnjem času spremenil. Umikali so se pred gospodinjo in iskali zavetja pri stari materi. Posebno najmlajši, ki je še vedno mislil, da je stara Razpotnica njegova prava mati, se je oklenil osamljene starke, njej je nagajal, njej tožil, kadar se mu je kaj hudega zgodilo in njo je prosil kruha, če je bil lačen. Devetletna Jožica ni bivala več doma, dali so jo v meščansko šolo in prihajala je samo na počitnice. Oče jo je večkrat obiskal v trgu z obema dečkoma, ki sta se zmerom veselila vožnje. Šestletni Saša je bil že strasten konjar, a bratce ga je še zmeraj posnemal, kakor se takim paglavčkom navadno godi: največje veselje imajo z neumnostmi, ki so jih opazili in jih še lahko pretiravajo. Miloš pa je bil tudi res dobro razvit otrok in če je bil Saša lačen, je bil takoj tudi on. Obedna sploh nista pričakovala, klicati so jih morali k mizi, kakor za-

kazen. Tik pred obedom in po obedu pa sta že prosila kruha, sira ali karkoli sta videla. V zadnjem času jih gospa Magda, mamica ni več učila reda, in jima delala pridig, le še včasih se je na mater jezila, da daje otrokom potuho. Sama je spolnila dečkoma vsako podobno željo in to na poseben način, ki je navaden med tujci. Rezala je otrokoma velike kose kruha, da so potem ves dan ležali po kotih, sir in druge stvari pa sta pojedla mala nagačevka. Reda nista poznala več.

Z veliko jezo je spoznala gospa Magda, da to ni prav, a bila je dovolj razumna, vedela je odkod prihaja nered in stokrat si je želela zapustiti kuhinjo, zamenjati z materjo, z dekle, da bi le bilo konec teh muk. Upala ni več, da se nauči kuhati, le priznati tega ni mogla in ni hotela. Ne radi sramote, saj vsi vedo, da prej že davno ni ničesar kuhala, ker je bila učiteljica, in da je ni nihče učil kuharske umetnosti, ker je prezgodaj dobila mačeho; ne, ne radi sramote, bolj iz ponosa in trme. Čakala bi tako do smrti, a ne bi prosila »gar, niti možu ne bi rekla besedice. Vsi so že dobro poznali njeno osornost in njen ponos, zato se nihče ni predrznil spominjati stvari, ki bi merile na kuhinjsko vprašanje. Videla pa je dobro, kako so posli odpirali hrano, kako so se otroci na tiki kem pobirali od mize in kako so vsi poskušali skriti svojo nezadovoljnost. Meseci in meseci so minevali tako, iskala si je pomoči v kuhinjskih knjigah, prebirala dekleta, a ves njen napor je bil zaman. Ob novem, belem štedilniku se

je zvečer trudna in žalostna naslonila in si začela nečesa, kar bi jo enkrat rešilo, vsaj za en teden, en dan.

Tako je bilo pri Razpotnikovi, ko se je vrnila Jožica domov, na velike počitnice. Brata sta jo sprejela z velikim spoštovanjem. V letni obleki se jima je zdela zelo lepa in velika. Po njenem vedenju sta jo že prišlela k odraslim. V resnici ni bila velika, nekako šibka je bila in suhljata, kakršni so navadno zdravi otroci v samostanskih šolah. Večkrat je bila zamišljena in ni pazila na svojo okolico, če se je pa za nekaj zanimala, se je takoj pokazala njena razumnost in ročnost. Letos se je v tem neverjetno spremenila, postala je prava gospodinja. Njene oči so se hitro seznanile z vso hišo, po vseh prostorih je preletela in vse je zvedela. Le o težavah nove mamice ni slutila ničesar, vse spore z njo je že pozabila in zdaj se je pridružila gospej Magdi. Pri delu sta se razgovorili, Jožica je že marsikaj znala, še več pa bi se rada naučila od mamice. In Magda je bila prvič po dolgem času vesela. Naročala je dekletu to in ono, tako in tako, skrivoma jo je opazovala in se čudila njeni spretnosti. Dotlej še ni našla dekleta, ki bi ji toliko pomogla kot ta otrok. — Jožica ni vedela, kako ceni mamica njeno delo, in morda zato so bile njene ročke pri vsem zmerom srečne, kakor da dele blagoslov, kamor sežejo. Dan za dnem vselejše je postajala Razpotnikova kuhinja in pesem je nekoč pre-

budila hišo iz popoldanske dremance. Glej, kdo je prinesel spet srečo v hišo!

Jožica! Pridi jest črešnjak! je poklicala stara Razpotnica iz trgovine. Oba dečka sta tekala s sestrico in jo vabila na vrt, v loko, v gozd in pod most, da ji vse razkažeta. V soboto zvečer ju je okopala v reki, v viku in kriku se ji je posrečilo namazati oba nageca z milom, oprati in pravočasno prignati domov. Oče je dalj hlapcem poslednja naročila, delo celega tedna je bilo z uspehom dovršeno, seno suho in spravljeno. Po večerji je gospodar sedel v spalnici k otroku, Magdemu sinčku. Jožica se je igrala z njim. Bilo je prvič v njenem življenju. Ko je Magda vstopila in opazila vse tri, so se ji zdeli podobni sveti družinici z domačih slik. Prijela je Jožico in jo naslonila na svoje prsi, poljubila sta se in potem je mamica rekla:

Jožica je bila pridna, vse sva naredili. Pogledala je svojega moža in je videla, da je tudi on vesel. V zibelki se je smejal Stanče in cepetal. Medtem, ko je previjala dete, se je Razpotniku posrečilo obvladati ginjenost, ki ga je v prvem hipu prevzela. Ni vedel, zakaj prvič nič več ne trpi, zakaj mu je tako lahko in jasno. Tudi misliti ni mogel ničesar. Dvignil je svojo hčerko na kolena in jo objel. V tistem trenutku sta po stopnicah prizgrola Saša in Miloš ter brez usmiljenja vdrli v sobo. Šele tu sta se spomnila, da delata velik hrup, a ker ni nihče nad njima zavpil, nihče niti namršil obrvi, sta se le rahlo in ljubosumno splazila na posteljo, očetu na hrbet.

Nove ameriške carine - gospodarska Panevropa

Profesor beograjske univerze dr. Velimir Bajkić je glede poviškov ameriških carin izjavil, da je povišanje ameriških carin za nas prava sreča. Ta trditev zveni sicer nekoliko neverjetno, vendar povsem odgovarja dejanskemu stanju. V gospodarski borbi ameriških zaščitnih carin smo bili mi povsem ravnodušni. Naš izvoz v Ameriko je bil povsem neznan, saj je znašal jedva 4% našega skupnega izvoza, da si mi v resnici s tem nismo belili glave. Vse drugače pa je položaj drugih evropskih držav, predvsem Francije, Italije, Švice in Nemčije. Te države so izvažale v Ameriko take množine proizvodov, da so parniki po podpisu »bill« carin s polno paro pluli proti ameriškim lukam, da se vsaj one pošiljke, ki so bile tu na potu, rešijo poviškov. Velikino teh pošilk si lahko predčimo, če pomislimo, da znaša razlika enega leta nad 600 milijonov dolarjev.

Po novi situaciji so evropske države, ki so bile v večji meri zainteresirane na ameriških tržiščih, postavljene pred dovršeno dejstvo, ki odpira samo dvoje možnosti.

Prvič so zainteresirane države primorane, združiti vse svoje produktivne sile ter s tem omogočiti znižanje produktivnih stroškov, torej predvsem splošne uredbe »dumpinga«. Ta način se je sicer v Ameriki povoljno obnesel, vendar evropska produkcija še ni na taki višini, da bi se ta način uspešno uveljavil brez notranjih gospodarskih pretresljajev.

Drugi način gospodarske samoobrambe, ki je naravnostnejši pa je geslo »milo za drago«. To se pravi: »Briandova gospodarska Panevropa«. Evropa mora najti sama sebe, združiti mora vse svoje gospodarske sile, da vpostavi napram Ameriki močan in trden gospodarski front. Amerika je na-

šla prosluli »dumping«, Amerika naj ga tudi prebavi, tako kličejo francoski in švicaški gospodarstveniki. Ta drugi način samoobrambe je našel med evropsko javnostjo obilo odmeva. Edino Italija se ga še nekako izogiblje, seveda brez stvarne motivacije, bolj iz političnih taktičnih razlogov. Vendar se tudi gospodarski tisk Italije nagiblje k tej drugi tezi samoobrambe. Vse kaže torej, da se bo ta zadnji način uveljavil.

V tem načinu so tudi vsebovane vse koristi, ki jih bo imelo naše narodno gospodarstvo z vpostavo gospodarske Panevrope. Naš najopasnejši konkurent na evropskih tržiščih je Amerika s svojim ogromnim poviškom produkcije agrarnih proizvodov. Ta konkurent bo po konceptu Panevrope izoliran. Ves ogromen uvoz Amerike na evropska žitna tržišča mora izostati. Vsled zmanjšane ponudbe, se bodo cene zvišale in evropske agrarne države bodo našle za svoje pridelke dovolj odjema. Celotna Italija s svojo žitno bitko napoveduje Ameriki boj kot in bo krila svoje potrebe v onih državah, ki odjemljejo njene produkte (Il Sole, 18. junija).

Nadamo se lahko, da bo trenutna agrarna kriza z Hooverjevimi »bill«-om dosegla znatno olajšanje. Za popolno rešitev svetovne agrarne krize pa bo treba obilo volje in mnogo požrtvovalnosti, kar smo na tem mestu že včeraj poudarili.

— — —

Op. uredn.: Medtem prihajajo najnovejša poročila iz Washingtona, da se carinski odbor poslanske zbornice resno ukvarja z napovedjo gospodarskega boja Evrope in ni izključeno, da pride do temeljite revizije ameriške carinske novele.

Splošna delovna dolžnost - zdravilo avstrijskega narodnega gospodarstva

Brezposelnost tvori danes najtežje socialne in gospodarske probleme vsake države. Brezposelnost ne pomeni samo obupno siromaštvo stotisočev in splošno obremenitev skupnosti, temveč vzgaja najtežje socialne in moralne izrode. Povsem razumljivo je, da se pojavljajo poskusi, kako to sedanje zlo odstraniti. Sociologi, narodni gospodarji, državniki in politiki vseh držav in vseh kontinentov se trudijo in vzpostavljajo osnutke za pobiranje in odstranitev te socialne nadloge, katero je ustvarila nehoti moderna doba gospodarskega razvoja. Pred nami leži zopet en tak poskus v obliki strokovne razprave, izpod peresa bolgarskega podpolkovnika Diakowa. (J. Diakow: »Die Arbeiterdienstpflicht als Rettung aus dem Elend der Arbeitslosigkeit«, Leopold Stocker Verlag, Graz 1930.) Pisatelj ne raziskuje vzrokov, ki povzročajo brezposelnost, pač pa nam poskuša predložiti konkretne predloge, katerih izvedba bi po njegovem mnenju odstranila ali vsaj znatno omilila brezposelnost. Radikalno sredstvo za ozdravljenje tega sodobnega zla, naj bi bila splošna uvedba delovne dolžnosti.

Predno se nameravamo po bližje seznaniti s tem projektom, ki je namenjen avstrijskim gospodarskim prilikam, je potrebno, da se seznanimo v splošnimi zakonskimi določili, ki urejajo v Bolgariji splošno delovno dolžnost in ki datirajo iz let 1920, 1921 in 1923. Glavna vsebina teh določil se glasi: »Vsi bolgarski državljani obojega spola, moški po izpolnjenju dvajsetega leta starosti, ženske po izpolnjenju šestnajstega leta starosti, so v interesu splošnosti podvrženi splošni delovni dolžnosti. Moški se lahko vpokličejo pod splošno delovno dolžnost do izpolnjenega 40. leta, ženske do izpolnjenega 30. leta. Vendar se sme letno vpoklicati največ 30 odstotkov istega letnika.«

Zakon razlikuje »redno delovno dolžnost« in časovno delovno dolžnost. Redna delovna dolžnost obvezuje mladeniče, ki so izpolnili 20. leto svoje starosti, na enkratno brezplačno delovno obveznost za dobo 8 mesecev v letu. Kvota teh mladeničev znaša ca. 45.000 do 50.000, vendar pa se zniža vsako leto radi oproščenja in različnih naslovov ta kvota na ca. 25.000. Zakon dovoljuje odkup, ki je različen in se ravna po premoženjskih prilikah obvezanca, po višini delovnega zaslužka in po situaciji na delovnem trgu. Diakow, povsem praviloma poudarja, da je možnost odkupa v protislovju z demokratičnimi načeli. Delovna dolžnost ženskega spola je bila z zakonom z dne 25. junija 1923 do nadaljnjega ukinjena, ker ni doprinesla pričakovanih uspehov.

Pisatelj sestavlja svoj projekt po strogo vojaških načelih in ga v zgoraj imenovani knjigi predlaga avstrijski republiki in akcept. Predvsem predlaga dve fundamentalni načeli: priložno delo za brezposelne in uvedbo splošne delovne dolžnosti. Iz vseh brezposelnih naj se ustvari delovna armada. Ta delovna armada naj tvori rezervir, iz katerega naj se črpajo delovne sile za vsa javna dela. Kdor se ne odzove pozivu za vstop v delovno armado, izgubi brezposelno podporo. Trajanje delovne obveznosti naj bi ne bilo načelno, pač pa v skladu z vsakokratno trenutno potrebo. Vendar pa predvideva ta osnutek splošno delovno obveznost za splošne moške, ki so izpolnili 21. leto starosti in za splošne ženske, ki so dovršile splošno šol-

ske obveznost (15, 16 let) za dobo enega leta. To delovno leto naj bi služilo za strokovno nabozbo moških in ženskih obvezancev in za izvedbo splošno koristnih javnih del. Zato se delo delovno leto v šolsko polletje in delovno polletje. V prvem polletju naj bi se obvezanci šolali teoretično, v drugem polletju pa se jih prične v službo države. Teoretičen pouk pri moškem spolu naj bi se predvsem razširil na različne panoge praktičnega življenja. Posebna pozornost naj bi po posvečala poljedelskemu pouku. Teoretičen pouk pri ženskem spolu naj bi bil predvsem osredotočen negi bolnikov, čuvanju dece, nadalje naj bi se le ženski spol uril v vseh panogah gospodinjstva in običajnih pisarniških poslih. Delovno podjetje pa naj bi pokazalo praktične uspehe prvega teoretičnega polletja.

Časovna delovna dolžnost bi obsegala vse delazmožne državljane moškega spola od 21. do 41. leta starosti. V poklic pod časovno delovno dolžnost, bi se lahko vršil vsako leto za dobo 4 tednov. Vsa delovna armada se uvršča pod kompetenco ministrstva za socialno skrbstvo.

Obvezanci naj bi se zaposljevali pri gradbi železnic in cest, pri otvarjanju rudokopov ter melioracijah nerodovitnih zemljišč.

Kot vidimo, je pisatelj predložil avstrijski javnosti osnutek, ki je v bistvu popolna kopija zakonov, ki jih je ustvaril v Bolgariji pokojni Stambulinski in ki so še danes v veljavi, čeprav je današnji bolgarski režim v diametralnem nasprotju s Stambulinskim ženijsko konceptu. Kakšne praktične uspehe beleži ta ustanova v Bolgariji, za to nimamo potrebnega materiala. Vsekakor pa nudi že dejstvo, da se zakon uveljavlja nad sedem let v rokah političnih nasprotnikov, dovolj dokazov, da je Stambulinski za svojo domovino tudi na polju narodnega blagostanja doprinesel nebroj uspehov.

S to razpravo podpolkovnika Diakowa se prav živahno ukvarja avstrijsko časopisje in je skoro enodušno za akcept tega osnutka vsaj v načelu.

Zdi se pa, da z ozirom na malomeščanski značaj avstrijske republike in ogromen uradni štab, ki je v brezposelnosti tako močno zastopan, ni pričakovati v uvedbi splošne delovne dolžnosti posebnih socialno-ekonomskih uspehov.

Valutarni in gospodarski problemi Albanije

Poročilo albanske emisijske banke za leto 1929 vsebuje nekoliko priročnih podatkov o gospodarskem razvoju države. Otok bankovcev se zmanjšuje v znatno počasnejšem tempu, kot se je to vršilo v prejšnjih letih, medtem ko stalno naraščajo obveznosti banke v kontokorentnem, depozitnem in čekovnem prometu. Že pred štiri leti, ko je bila ustanovljena albanska emisijska banka, je bil sprejet zakonski osnutek, po katerem se imajo vse tuje novčance, ki krožijo v Albaniji, zemenjati za novo novčano enoto — albanski frank (Lek). Ta zakon se je šele v zadnjem poslovnem letu deloma uveljavil. Kljub temu pa je obtok starih avstrijskih kron v gotovih predelih, bodisi iz konzervativnosti, bodisi iz nezaupanja, še vedno znaten in

je vsled splošnega padca cene srebra povzročil v teh krajih občutno draginjo. Iz tega so nastale povsem resne gospodarske težkoče.

Rekli smo že, da se zakoniti drobiž banke le z največjimi težavami uveljavlja. Da se ta nedostatek odstrani, se je sklenila nova pogodba med albanskim finančnim ministrom in emisijsko banko. Ta pogodba čaka trenutno na odobrenje parlamenta, njena vsebina pa ni znana.

Devizni posli banke so se vsled stabilizacije valute močno skrčili, vendar pa prikazuje zunanja trgovina Albanije znaten primanjkljaj v znesku 24 milijonov frankov. Vsled izvanredne gradbene delavnosti je narasla potreba po inozemskem gradbenem materialu (posebno cement, železo, lesni izdelki, stroji, orodja in avtomobili), medtem ko je izvoz ostal konstanten (15 milj. frankov) in je mogel kriti uvoz jedva z 40%. Primanjkljaj se je skrnil v prvi vrsti s posojili (10 milj. frankov) druge in tretje tranše 50 milijonskega posojila družbe Svea (Società per il Sviluppo economico albanese), ki je prevzela eksploatacijo Albanije. Ostali primanjkljaj v znesku 14 milijonov se je kril z dodatnimi davki.

Iz tega kratkega in gotovo strogo cenzuriranega poročila se nam jasno prikazuje stalno pospešen italijanski gospodarski vpliv, ki zavzema vedno večje dimenzije.

Gospodarske vesti

× Kaj vsebuje novi ameriški carinski »bill«? Dolgotrajna razmatranja v ameriškem senatu in poslanski zbornici so v kompromisni obliki dobila sankcijo. Boj se je vršil preko 18 mesecev; inozemskih protestov je bilo nad 200. Na drugem mestu poročamo o posledicah nove ameriške carinske novele, tu bomo v kratki obliki pregledali vsebino te novele, ki je izzvala v evropski javnosti veliko prahu. Od 3218 imenoma naznačenih vrst blaga, oziroma blagovnih skupin, je bila carina povišana na 887 vrst blaga, na 325 vrstah pa je bila znižana; 75 vrst blaga je bilo izločenih iz carinske obveznosti in 48 vrst blaga je bilo na novo povišenih carinski obvezi. 250 poviškov se nanaša na poljedelske proizvode (sladkor, sadje, zelenjava, orehi, mlečni izdelki, živina, meso in žito). Ocarinjenje postane obvezno za cement, gotove vrste lesa, bombaž, kožo, usnje in čevlje. Znatno zvišanje carin se je uveljavilo na razne tekstilne izdelke, ki znašajo 35 do 50%.

× Ugoden razvoj našega združništva. Poljedelsko ministrstvo priobčuje statistične podatke o stanju našega združništva za prvo četrtletje t. l. Stanje našega poljedelskega združništva je v tem razdobju za 30% večje, kakor je bilo v istem razdobju lanskega leta.

× Poročilo trgovske in industrijske zbornice kraljevine Jugoslavije v Solunu. Prejeli smo letno poročilo naše trg. in ind. zbornice v Solunu, v katerem je razvidno delo, ki ga je Zbornica doprinesla v preteklem poslovnem letu. Predvsem se prikazuje naša trgovinska intenzivnost z Grčijo, ki kaže preko 600 milijonov dinarjev prometa. Posebno zanimivi so podatki, ki prikazujejo promet preko naše svobodne cene, ki posluje od 1. julija lanskega leta dalje in je odpremila v prvem polletju 2323 vagonov blaga.

× Sezijski krediti Narodne banke. Kakor smo že svojčasno poročali se je Narodna banka že več časa ukvarjala z revizijo svoje finančne politike v pogledu sezijskih kreditov. V petek se je na seji upravnega odbora definitivno vpostavil ključ glede dotacij sezijskih kreditov za tekoče leto. Na isti seji se je sprejel tudi pravilnik o organizaciji banke in njenih podružnic ter pravilnik o osiguranju bančnih nastavljenecov.

× Bilanca. »Penkala« tvornice d. d. Zagreb so zaključile preteklo poslovno dobo pri delniški glavnici Din 5 milijonov in rezer Din 1.138.729-95 z izgubo Din 51.352-94.

Borzna poročila

dne 21. junija 1930.

Devizna tržišča in borze vrednostnih papirjev v naši državi, danes niso poslovale. Na ljubljanskem prostem tržišču so se imenovali sledeči tečaj: Amsterdam 22-755, Berlin 13-50, Bruselj 7-8932, Budimpešta 9-9014, Curih 1095-90, Dunaj 798-74, London 274-98, Newyork 56-485, Pariz 222-17, Praga 167-90, Trst 296-42.

Curih, 21. jun. Beograd 9-1275, Pariz 20-27, London 25-09, Newyork 516-30, Bruselj 72-025, Milan 27-05, Berlin 123-17, Dunaj 72-85, Sofija 3-745, Praga 15-23, Budimpešta 90-326.

Žitna tržišča.

Novi Sad, 21. jun. Pšenica: baška 77 kg 200—205, baška 78 kg 205—207-50, gornje baška 205—207-50, gornje baška Tisa, šlep, 78 kg 210 do 212-50, sremska 77 kg 105—187, sremska 78 kg 187—187-50, Tendence mirna. Promet: pšenica 16 vagonov, zob 2 vagona, koruza 3—4 vagona, moka 16 vagonov, otrobi 5 vagonov. Vse ostalo brez izpremembe.

Budimpešta, 21. jun. Tendence slaba, za koruzo prijazna. Promet miren. Pšenica: jun. 19-48—19-60 (19-40—19-42), oktober 18-90—19- (18-95—18-96). Rž: jun. 11-75—11-85, okt. 11-05 do 11-15 (11-08—11-10), Koruza: jul. 12-84 do 12-95 (12-92—12-94), avg. 13—13-08 (13-15 do 13-17).

Perutnina na bivšem Štajerskem

(Kratke zgodovinske primere.)

Leta 1798: Štajerski kopuni dosežajo težo 7—9 funtov, meso jim je izvenredno mehko (nežno) in pa posebnega okusa; v tem ozirom zaostajajo za njimi vsi inozemski njihovi skopljenci (rezani, popravljeni) bratci. — Perutninarstvo opravljajo poseb-

no na Spodnjem Štajerskem in tam v Slovenskih goricah nenavadno dobro. Nekatere perutninarske vrste se dokopljajo do neznanske velikosti, ki je v drugih deželah ne najdeš ali le redko na njo naletiš. Vendar pa se sloves teh domačih živalc le redkokdaj razteza preko štajerske meje. Ta čast je pridržana samo štajerskim kopunom: ti nastopajo v ostrem zimskem času, v zaboje vloženi, dolgo potovanje tja do Italije, Donave, Vltave in Rena. Celotna dvor izbornega kneza v Mainzu so jih izločili na ogled zvedavim radovednežem. Dunajčanom je ta poslastica predobro znana; saj jim jo v dar pošiljajo ljudje, ki od sladkarij ob Donavi pričakujejo povratnih uslug.

(Iz sodobne kronike; sporočil Hans Lange v »Landwirtschaftliche Mitteilungen für Steiermark«.)

Leta 1808: Med domačo in krotko perutnino prednjači graški kopun (Grätzerkapaun), ki je v deželi zelo množtevno zastopan. Nekatere vrste dosežajo izvenredno velikost in, če so dobro opitane, težo 7—9 funtov. Njih meso je zelo mehko, toščica (maščoba, mašča) obilna in rumena; po tem in po svojem okusu se razločujejo od vseh drugih skopljenih pobratimov v vnanjih deželah tako, kakor se rumeno majniško maslo razločuje od vseh belih vrst masla.

Pred 40 leti (torej okoli l. 1768) si zanj plačali samo 17 krajcarjev; zdaj pa kupujejo po 2, 3, če pa pritisne hud mrz, pa tudi po 5 do 6 goldinarjev. Zdaj tarnamo in javkamo, kako da so časi slabi in da nas tare draginja, pa se s kopuni mastimo. Sit potenti cupid!

Iz Gradca jih odpošljejo vsako zimo velike množine, vložene v zaboje; samo na Dunaj okrog 6000 kosov.

Spomladi in poleti so prav tako pogosto kakor okusne piške na dnevnem redu, ki jih jedo in obirajo pečene, ocvrte ali v omaki.

Puran (v kroniki ga imenuje der Indische Hahn, v oklepaju kratko Janisch, sedaj pišejo navadno Truthahn) pa ti včasih doseže težo 18—20 funtov.

Gos čisto da dva funta mašče (tolšče), pa po njej, razen okrog sv. Martina, dosti ne povprašujejo; kakor tudi po raci ne.

Zelo gojijo domače golobe in jih večinoma še mlade snedo. Golobov je mnogo vrst; največji so florentinci.

(Topografische Kunde von der Hauptstadt Grätz, dr. St. Benditsch, 1808.)

V letih 1840—1860: Perutninarstvo, posebno pa kurja vzreja, je prav razveseljiva veja delne kulture na Štajerskem; kajti gospodinje v graškem in mariborskem okrožju so prave mojstrice v razplodbi, vzreji in pitanju kokoši. Zato se je sloves štajerskih kopunov zelo razširil: nad 20.000 kopunov odpošljejo vsako leto v prestolno mesto.

Kure goje in pitajo v okrajih: Graška okolica, Wildon, Lipnica, Cmurek, Arnovž, Ivnicca, Deutschlandsberg, Stainz, Voitsberg.

Znatno se je povzdignila reja in vzreja puranov, rac in deloma tudi gosi v okrajih Cmurek, Radgona, Ljutomer in Ormož. Kar se tiče purje reje, stoje na čelu Slovenske gorice.

Domačo pasmo odlikuje posebno to, da se da naglo in dobro spitati in da daje prav okusno meso. Posebno veliki in odlični so kopuni z rdečkastim ali srebrnobelim perjem; zato se kmetje le težko odločijo, da bi vpeljali novo pasmo.

Na Štajerskem sta bila baron Washington v Pölsu in Ignaz Kreuzberger na Trautenburgu prva, ki sta vpeljala kokošje pasme Cochinchina, Brama in Dorking in na veliko razmnožila; iz navedenega vzroka pa se te pasme niso mnogo razširile.

Pitanje oskrbujejo z veliko vnmemo in prav mojstrsko domače gospodinje; pitajo največ s koruzo in mlekom; z mlekom zrnje omehčajo; pa tudi potem, ko je kokoš s pičo natlačena, ji dajo piti mleka.

Po deset kur povprečno biva v 136.000 štajerskih dvorcev (domačij), njih vrednost znaša 680.000 gld. Vse nanese letno 65 milijonov jajc, vrednih 1.133.333 gld. Izvali se vsako leto 6.800.000 piščet. Od piščet se jih pet sedmin pokolje in použije; dve sedmini pa ostaneta za razplod (pleme) in proizvajanje jajc. Vrednost zaklanih piščancev znaša skoro 1 milijon gld. (kos po 12 krajcarjev).

(Hlubek, Ein treues Bild des Herzogtums Steiermark l. 1846.)

Prvi perutninski zavod za vzrejo spodnještajerske kokoši so ustanovili l. 1900 v Celju. Le preveč zabavljanja in pogod si takrat bral v naših listih.

Pisatelj knjige »Steirische Hühnerzucht« Arbeiter je iz Sulmtalske vzredil prvovrstno mesno kokoš, toda preveč požrešno; zato se za časa vojne ni čisto nič obnesla.

Nadgeomter Martiny pa je dočakal z vzgojo prvotne štajerske kokoši popolnen uspeh: ta je srednja teža, z malim zadovoljnim, pridno išče krmo in kljubuje vremen-skim neprilikam. Zadovoljuje nas popolnoma kot mesna, pa tudi kot nosna kokoš.

Kitajska pesem pred stoletji

Yang-Ki:

ZDRAVICA ZA LI-TIJA,

ki mu je očesni zdravnik vino
prepovedal.

Če te, prijatelj, bolijo oči,
v krčmo zavij in si vina naroči,
pa si ga v čašo čisto natoči,
dvigni ga k ustom, do dna ga izpij!

Pij,

pij, če ti v žilah kri
lena zastati preti.
Natoči in dvigni, pogum velja,
pij in izpij ga do dna.

Pij!

Nihče nikoli ne vpraša,
ali res vino bolezen prinaša.
Saj je pil tudi Li-Tai-Pe
vedno le vino, nikdar vodé,

pij!

Čiste so bile njegove oči,
dasi je pil vse svoje dni.
Tudi ti, Li-ti, si nali,
jaz zamižim, ti ga izpij.

Pij!

Marsikdo slep po svetu blodi,
a ne od pijače, prisma ne bodi!
Čemu bi se branil? Nikar,
saj vino nikomur ni v kvar.

Pij!

Če oče bi videl svojega sina,
kako se pijače boji!
Rad ga je pil, pij tudi ti,
napij se poguma do vina.

Pij!

Prevel M. K.

KRIČAČ

(Iz Si-Kinga)

Ona: Petelin je zapel.
On: Saj še ne sme!
Ona: Glej, dan je že prišel.
On: Noč je, srce!

»Predragi, vstani, se dani —
ves svod je sivo počekank!
— Pomladna zvezda še gori —
ni res, ni res, daleč je dani —

»Prejoi, ločitev je prišla.
Pobegnili — toda glej, moj zvesti,
da petelinu prestreliš srce,
gavranu najinih boleti.«

Li-Tai-Po:

BELA IN RDEČA ROŽA.

Belo rožo sem ob svojem oknu v veze-
nino tkala,
pa sem z iglo zbodla se v mezinco. Bela
roža
je postala
rdeča, rdeča roža.

Moj prijatelj moral je v daljavo med
vojake;

morda že prelija svojo kri. —
Čuj na ulici korake!

Jeto on? — To je srce, ki v prsih mi
drhti.

In oko se mi je zasolžilo,
na vezenje padajo solzé.
Pa jih žalostna bom vezla v rožno svilo,
naj kot beli biseri blesté.

Tu-Fu:

ZMAGOVALEC.

Sovrag pobiti! Zmago lahko razglasim.
A v mojih prsih zeva rana. Žgè. Drhtim.
In vendar — v desno črni prapor za-
vihitim
in preko mračnega bojišča s svojim
psom hitim.

Če pes sovražnika zagleda, zarenči.
Pokažem plen, ki pred menoj čohni:
Žri njih telesa, če te glad davi!
Napij se njih krvi!...

Pes skoči vame in njegov pogled mi
govori:

I!

In liže... in sesa iz moje zevajoče rane.
Zdaj s črnim praporom in psom grem
čez poljane
v nove dni.

Opomba: Li-Tai-Po in Tu-Fu sta s Pe-Lo-
Tienom najmočnejša kitajska pesnika Tang-
dobe (7. — 10. stoletja), v kateri je dosegla
kitajska lirika svoj višek.

Razdobje malone dveh tisočletij leži med
staro kitajsko liriko in sedanostjo in ven-
dar ne le da ni izgubila svoje cene in po-
gosto aktualne vrednosti, marveč jo sme-
mo staviti z njeno globino in zgovornostjo
s polno pravico ob stran evropske poezije
sedanosti. Odprite katerokoli dobro anto-
logijo kitajske lirike, venomer se boste
čudili dejstvu, da je dosegla kitajska liri-
ka svoj višek že pred 12 stoletji, da jo za-
nimajo isti problemi kot sodobno liriko in
da je v njej človek, ki ljubi in sovraži,
moli in kolne, obupuje in pije ter se bori
— kakor današnji človek.

Začetki kitajske literature so zvezani
z imenom velikega državnika in verskega
reformatorja Konfucija (Kong-Fu-Tse) iz
6. stoletja pred Kristusom. Radi tedanjih
političnih razprtij je bila v nevarnosti
enotnost velikega kitajskega cesarstva in
naroda. Temu je hotel Konfucij od pomoči
s tem, da bi oživel staro dobo, in sicer s
poučevanjem ter z zbiranjem narodnih iz-
ročil, pesmi, običajev itd. Uspel pa s tem
ni bogve kako. Šele diktator, cesar Tsin-
Si-Hoang-Ti je politično združil vso Kitaj-
sko, a ne z obujenjem stare dobe, marveč
z uničenjem iste. Ukazal je sežgati vse
Konfucijeve knjige, med drugimi tudi
Si-King, zbirko kitajskih narodnih pesmi,
ki jih je zbral in zaključil Konfucij l. 483
pr. Kr. A narod in učenci so rešili pesmi
Si-Kinga pozabljenja, rešili svojo klasično
literaturo. V pesmih Si-Kinga se menja-
vajo nežni ljubezenski motivi s socialnimi
protesti v tako živih slikah, da niso le
pesniške vrednosti, marveč tudi važen kul-
turno-zgodovinski vir.

Po Si-Kingu je lirika več stoletij žive-
la bolj ali manj tiho ter se je šele v 8. sto-
letju po Kr. v nekakem zaletu dvignila do
svoje višine. Pesniki Li-Tai-Pe, Tu-Fu in
Pe-Lo-Tien, veliki pesniki Tang-dobe,
»zlate dobe« kitajskega pesništva, še do
danes nimajo vrstnikov.

Li-Tai-Pe (699—762), veliki pesnik in
pivec, je bil prvi pesnik te dobe. Kakor
malone vsi kitajski pesniki, je bil tudi
on v službi na dvoru. Često je po prepiti
noči na vse zgodaj vinjen narekoval ce-
sarju svoje zdravice, ki nimajo primere v
svetovnem slovstvu. A ko se je zameril
cesarju in ga je ta pogoltnil z dvora, je začel
Li-Tai-Pe svoje li-tai-pejevsko življenje
večnega pivca in potepuha. Z dragocenim
plaščem, ki mu ga je bil podaril cesar, se
je valjal po jarkih ali pa se je postavil
v cesarsko pozor ter govoril svoje pesmi
svojim prijateljem. Legenda je po-
vsem lepo upravičena, da ve povedati tudi
o nenavadni smrti pesnikov: pijan je iz
čolna segel po odsevu lune v vodi, se pre-
vrnil in utonil.

Tu-Fu (712—770) pa je predvsem pes-
nik socialnih motivov, zlasti motivov iz
večnih vojn, maršev in pokoljev. Njegove
tovrstne pesmi so še dandanašnji tako so-
dobne, da bi jih lahko pripisovali kate-
remukoli puntarskemu pesniku sedanje
dobe. Nikdar pa ne stopajo iz okvirov
umetnine. Bil je prijatelj Li-Tai-Pejev, ž
njim je služil na dvoru in z njim je pil,
kadar sta se hotela vsaj za eno noč rešiti
monotonosti uradniškega življenja. Ko je
bil premeščen v neko provinco, je pustil
službo in postal klatež. Le s težavo se je
nekoč rešil iz narasle reke na neki otok.
Čez nekaj dni so ga našli na otoškem sve-
tišču na pol zmrglega in sestradanega. Ko
so spoznali pesnika, so mu priredili tako
gostijo, da je Tu-Fu od prenasajenosti na-
slednjega dne umrl. A tudi to bo bržkone
legenda, ki jih je tedanji pesniški kitaj-
ski narod kaj lahko zmogel splesti o svo-
jih najboljših pesnikih.

Zadnji te trojice je Pe-Lo-Tien (772 do
846). O njem pripovedujejo, da je prej
umel pisati kot hoditi. Vprežen v uradniški
posel je pogosto bežal v gorice k prijate-
ljem in vinu. Celo pomenišil se je v sta-
rosti, a cesar ga je poklical nazaj v urad-
niško dolgočasje, kjer je kmalu umrl. Po
smrti so na cesarjev ukaz vklesali njegove
pesmi v kamnite plošče, ki so jih po-
stavili v pesnikov vrt.

Po mnenju poznavalcev ni kitajska liri-
ka nikoli kasneje več dosegla takega vi-
ška, daši je imela tudi v naslednjih sto-
letjih dokaj močnih pesnikov. (Yang-Ki,
Čang-Tsi, Čan-Tiu-Lin, Wan-Tsi itd. V eni
prihodnjih številkih priobčimo prevod Yang-
Kijeve Zdravice.)

Izmed slovenskih pesnikov so prevajali
kitajsko liriko Golar, Karlin, Tiran, Klop-
čič, a največ Gradnik (antologija »Kitaj-
ska lirika«).

M. K.

Zahteve francoskih avtorjev.

Z ozirom na naš novi avtorski zakon je brez
dvoma zanimivo stališče, ki ga je zavzelo dru-
štvo francoskih avtorjev z ozirom na svoje pra-
vice v radiju. 5% dohodkov zahtevajo za stro-
ške inkasa, 50% naj dobe podporne blagajne
različnih zvez, 10% različne zveze, ki skrbijo
za avtorske pravice, vrhu tega še 10% čistega do-
bička. Skupna svota zahtev znaša torej 75% z
drugimi besedami: radiu ostane borih 25%.
Kakšno stališče bodo do tega sklepa zavzele
postaje še ni znano.

Dramaturg in zagate sodobnega gledališča

O priliki gledališkega kongresa, ki se je vršil
te dni v Hamburgu, je prinesel »Berliner Tage-
blatt« vrsto člankov o vprašanju dramaturgije
in o mestu dramaturga v gledališkem obratu.
Znani pisatelj Lion Feuchtwanger odločno graja
v berlinskih gledaliških uveljavljeno navado —
in ta graja bi bila precej aktualna tudi za naše
razmere — da vodstvo gledališča in občinstvo
ne smatrate za važno, kaj se igra, temveč kdo
igra in kdo je insceniral. »Ne gre jim za to,«
pravi Feuchtwanger, »da bi igrali dobre komade,
temveč take, ki so za igralca in režiserja
najbolj uporaben material. Dobre stvari nudijo
bolj po redkem, povprečne večkrat, najbolj pri-
kladne pa so mizerne stvari. In da take mizerne
komade poišče, to je opravke dramaturga.«

Berlin ima najboljše igralce sveta, odlične
režiserje in dobre komade: toda pravi avtor,
pravi režiser in pravi igralci se zelo po redkem
snidejo. Berlin ima voljno, zainteresirano občin-
stvo: toda direktorji smatrajo to občinstvo še za
bolj neumno kakor same sebe in so — ker so
sami nagnjeni samo na povprečne stvari — pre-
pričani, da občinstvu ugajajo samo igre, ki so
za nič... Nobeno berlinsko gledališče ne izhaja
iz avtorja in iz njegovega dela, vsa samo iz
igralca ali iz režiserja. Kaj igrajo, to jih briga
še nazadnje... Vsak lajik mora videti s pro-
stim očesom, da bi bolje napravili, če bi naj-
prej skrbeli za kaj in šele potem za kako, in da
bi bilo pametneje, dati material, ki kaj velja,
kakor pa z neznanskimi stroški in napori sku-
šati dati ceno ničvrednemu.

Med berlinskimi dramaturgi so razumni in
energični ljudje. Toda razumni nimajo ener-
gijske... Če bi namesto njih posadil v njihove
pisarne prebivalce kakšne hirnalice, bi se pro-
gram berlinskih gledališč komaj kaj spremenil.

Dramaturg dr. Berstl pa piše: »S kinom, ra-
diom, sportom in veseličnim davkom se berlins-
ka gledališča borijo za življenje. Izid vsake
nove premijere je skoraj toliko kakor vpraša-
nje eksistence. Pri takih razmerah samo umet-
niški vidiki ne morejo odločati. Najbolj važno
je, da izbalansiramo proračun... Dramatikova
umetnost ali sreča bi torej morala biti, da po-
išče snovi, za katere je treba razmeroma pre-
prostega aparata in ne preveč igralcev, ki bi pa
vendar imele v sebi kal za senzacijo, če mogoče
za umetniško senzacijo: kajti razvajeno in pre-
nasajeno občinstvo obično po navadi samo tiste
predstave, ki se kakorkoli odlikujejo izmed kon-
vencionalnih.«

Vprašanje gledališča je pač eno najbolj pere-
čih kulturnih vprašanj našega časa, saj je gleda-
lišče izmed vseh vrst umetniškega udejstvovanja
najbolj postavljeno sredi dneva in življenja. A
da se bo povzpelo iz zagat, v katerih dandanes
života, bo treba sodelovanja vseh — od dra-
matika, intendanda in dramaturga pa do nezna-
nega človeka v občinstvu.

Estonski književnosti

Estonci so majhen narod, ki šteje pri-
bližno tako kakor Slovenci nekaj okoli ene-
ga milijona duš in ki ga je usoda približno
tako kakor nas potisnila na eno najtežjih
mest Evrope. Izgubljeni in izpostavljeni
kot ob Baltiku, so svojo zgodovino pa-
dali samo iz suženjstva v suženstvo, prena-
šali nad seboj oblast Dancev, Nemcev, Šva-
dov in Rusov, se grizli v svojo zemljo in
živeli skoraj samo sredi svoje živine na
pašnikih, neznan, nepisemen, potlačen in
vase zakrknjen narod, dober in nežen samo
v svojih ljudskih pesmih in pravljicah. Po-
vojni čas pa je tudi njim prinesel samo-
stojno narodno državo in v teh letih se
je njih gospodarsko in kulturno življenje
razmahnilo, kakor da so se odpahnila tež-
ko zaklenjena vrata.

V svojem drugem junijskem zvezku je
»Srpski književni glasnik« objavil zanimivo
poročilo o brošuri »Književna Estonija«, ki
jo je meseca maja izdal PEN-klub v Dor-
patu, kulturnem središču Estonije. Iz tega
poročila (Povremeni, kroz knjigge i doga-

Janez Gamotar:

Debata ob črni kavi

V kavarni sva nekoč kramljala ob črni kavi
in modnem časopisu z možem, ki je bil socija-
list ne samo v življenju, ampak tudi v umetno-
sti. Grizla sva se za pomen ideje in tendence
v umetniškem delu.

Misel je padla na misel in se kresala v živo
besedo, da se je končno vse razvnelo v nekaj
duhovni požar, ki ga ni bilo moči več poga-
siti. Mož je stal tudi v umetnosti trdno na svo-
jem razrednobojnem stališču. Z verno je ote-
pal na vse strani z dokazi, zanikajoč pretek-
lost na račun prihodnosti ter je postavjal idejo,
poudarjeno v tendenčnost, nad obliko, kar ga
je polagoma zaneslo v trditve, da je v umetno-
sti objektivacija ideje v neko višjo duhovno
plat nemogoča, ker bi bila potem vsa umetnost
za življenje mrtva. Od tod je naravno sledil
skok v »absolutno« resnico, da je dandanes mo-
goča edino le umetnost s socialno ideološko
usmerjenostjo. Ta da se že vsled svoje nujno-
sti oblikuje sama od sebe v sodoben izraz, če-
prav je forma prav za prav za bistvo umet-
niškega usvarjanja današnjih dni čisto brez po-
mena.

In tako sva srečno pristala v pristanu prole-
tarske umetnosti. Ta je edino resnična, ker je
resnica, ki ima lahko sto in sto obrazov. Vsi ti
obrazi pa so za dojetje v nje izoblikovane živ-

dja) posnemamo, da se je estonska knji-
ževnost začela s početkom devetnajstega
stoletja, do živahnega razmaha pa je pri-
šla šele okrog leta 1905, ko je nastopila
Mlada Estonija z devizo »Bodimo Estonci,
a postanimo tudi Evropejci!« Ta genera-
cija je s svojo idealistično miselnostjo in
s svojim artizmom obvladovala estonskega
duha do prevrata. Njen ideolog je bil pro-
fesor Svic. S prevratom pa je nastopil novi
rod, ki se je uprl estetičizmu in golemu
navdušenju za formo, umetnost in fanta-
zijo in uveljavil v književnosti zanimanje
za dnevna vprašanja in borbo za resnico.
Ta čutni in socialni realizem je lirske pe-
sem potisnil nekam ob stran in odkazal
prvo mesto romanu širokega obsega in ve-
like aktivite. V navado so prišli romani,
obsegajoči tudi nad tisoč strani. Značilna
je konstatacija, da so za ta široki razmah
estonske literature v največji meri dale
povoda nagrade, ki jih leto za letom raz-
pisuje neka velika založniška družba —
teh nagrad je baje toliko, da odpadajo že
tudi na dela, ki so včasih tudi negotove
umetniške vrednosti.

Poleg tekmovalja stare in realistične
šole je v estonskem književnem življenju
živahna borba med nacionalisti in inter-
nacionalisti — v narodu, ki mu zgodovina
ni dala, da bo ob času utelesil in organizi-
ral svojo nacionalno zavest, pač razumljiv
pojav. Položaj nacionalistov pa je zaradi
šibkih narodnih tradicij precej težak. Vse
te šole in struje se viharno borijo med
seboj, tragično pa je, da se vse to inten-
zivno kulturno življenje vrši daleč od
estonskega ljudstva, zaprti v samem sebi:
estonska zgodovina svoji kulturi ni ute-
gnila ustvariti — občinstva.

Estonske knjige izhajajo v nakladah, ka-
kršne so običajne pri nas: pesniške zbirke
po 500 izvodov, proza po 1000 do 5000.
Največji uspeh sta doslej dosegla dva ste-
bra Nove Estonije: že omenjeni Svic s
pesniško zbirko »Plamen življenja« (3 iz-
daje, 10.000 izvodov) in pa Tamsaar z ro-
manom »Resnica in pravica« (2 izdaji, 8000
izvodov). Dnevnik dosežejo naklado 40
tisoč izvodov, popularen ljudski tednik celo
60.000 — številke, ki so dokaz, da Esto-
nija s silnim vzgonom živi te svoje dni.

Estonki PEN-klub je bil ustanovljen
pred tremi leti in šteje sedemnajst članov.

III. javna produkcija koncer- vatoristov

Nastopilo je 8 gojencev iz najvišjih letnikov in
je bilo izvajanje vseh točk prav koncertno. Iz
pevske šole ravnatelja Hubada smo slišali Skvar-
čev, Marček-Olupovo in Jaga; vsi trije so iz
VI. letnika tik pred zaključkom študij. Glasovno
so prav dobri, izvrstno šolo se jim vidi pri vsaki
frazji. Izvajali so Prokofjeva, Musorgskega, Ma-
hlerja, Bersa in Dvořaka. Jug je še dodal eno
pesem izven programa. Klavirski oddelek so
zastopali Kaučeva, Šivic in absolventka Nova-
kovičeva, prva iz šole Antona, poslednja
dva iz šole Janka Ravnikarja. Kaučeva je izvajala
Balakirev-Glinkovega »Škerjanc«, Šivic Brah-
msovo čez pol ure trajajočo sonato v f-molu, No-
vakovičeva pa Cesarja Francka preludij, koral
in fugo. Vse tri skladbe so težke koncertne
točke ter sta zlasti Šivic in Novakovičeva po-
kazala ogromno tehniko in globoko predznanje
in življenje v skladbo. Beranov gojenec Leskovic
je pri izvedbi Cassadojeve sonate za čelo in
klavir znova opozoril na svojo veliko muzikal-
nost. Sonato je Cassado napisal za sebe (izvajal
jo je pred dvema leti tudi v Ljubljani) in je na-
trpal celotno part z najtežjimi problemi, ki jih je
Leskovic v delu izžepal. Neverjetno visoko
stopnjo je dosegel violinist V. Šušteršič iz šole
prof. Slajsa. V Sibeliusovem koncertu za violino
kar mrgoli vratomolnih pasaj in virtuosnih ka-
denc. Šušteršič jih je igranje premagal ter je
položil največjo pažnjo v vzorno predznanje,
kristalno čisto intonacijo in elegantno tehniko
desne roke. Z absolutno Novakovičevu pa za-
pušča konzervatorij ena najboljših pianist, kar
jih Slovenci premoremo. Dvorana je bila seve
zopet razprodana, odobravanje spontano.

Slavko Osterc.

Ijenja, ker izvirajo iz nekih atavističnih nag-
njenj oblikovalnega nagona v človeku. Ti pa,
gledani raz vidik napredka, ne morejo biti dru-
gačni kot — reakcionarni. Zato je oblika zanj
in za proletarsko umetnost tudi povsem nepo-
membna.

Prenos čistega življenja v transcendečnost je
pa literaren humberg, ki ga uganjajo okajani
poetje sebi v zabavo, ljudstvu pa v pohujšanje.
Vihar je bil na višku in, ko sem mu govoril
o objektivnem motrenju, ki živi od intuitivno-
sti in kritično presajane poetovalne subjektivi-
zma, se je mož razkoračil nad menoj, me
ozmerjal z bedakom in zaspancem, ki se je v
stoletju napredka in absolutne svobode zaprl v
Noetovo barko preživelega sveta, ki se ne vrne
v človeško življenje nikdar več!

Ko sem ga pa povpraševal, kako bi se ga
dojmlil Oče naš, napisan s srčno toploto v slo-
venski besedi, se je zgrabil za rdečo kravato,
živo pljunil predse, ter se zagledal v prvo stran
modnega časopisa. Tu se je bleščala v ličnih
šolenčkih nožica naslikanega šestnajst letnega
dekleta s tako rdeče pobarvanimi ustnicami,
da so me spominjale na pošastnega zmaja, ki
žre svet v urah pohote in mu ne da do višje-
ga, globljega življenja. In mož je takrat zardel,
plačal ceho ter odšel. Meni pa je bilo, kot da
sem že stotič zmagal nad njim in prvič sam
nad sejo!

Mednarodni ženski kongres na Dunaju

40 milijonov žensk vseh narodov in plemen je strnjeno v Mednarodni ženski zvezi, ki je ravno kar imela svoj 8. kongres na Dunaju. Organizacija je bila ustanovljena pred 40 leti in od leta do leta se je množilo število dežel, ki so bile za teženje gibanja ter se udeleževale skupnega dela. Žensko gibanje je že davno izstopilo iz prvotnih, čeravno ne še popolnoma dobojevanih bojov za gospodarske, politične in kulturne pravice žensk ter se razvilo v kulturno, da celo v človečansko gibanje, v kolikor je bila ženi dana možnost socialnega in duševnega dviga. Da so misli in ideje najmočnejša vez, ki dviga ljudi preko vseh mejnih ovir k skupnemu svetovnemu nazoru, k skupnemu delu in skupnim stremljenjem, to je ponovno dokazal dunajski kongres.

Že otvoritveni večer 28. maja v krasni slavnostni dvorani Hofburga se je razvil v navdušeno priznanje vodilnim ženskam. Predsednica Mednarodne ženske zveze the Marchioness of Aberdeen and Temair je bila deležna živahnih ovacij in občestvoštevna ter priljubljena 91letna častna predsednica Marianne Hainisch je bila ob prihodu burno pozdravljena. Če je gospa Hainisch s pravico poudarjala, da je žensko gibanje zapustilo neizbrisne sledove v svetovni zgodovini, moramo tudi priznati, da je njeno življensko delo pomoglo ženski gibanju na Avstrijskem do popolnega razcveta. Tople besede avstrijskega zveznega kanclerja, dunajskega župana i. dr. so pričale, da je tudi v možu dozorel zmisel za žensko gibanje in spoznanje njegovega velikega pomena za skupno delo obeh spolov, kar je brez dvoma ne mala pridobitev.

Dne 30. maja se je pod predsedstvom Lady Aberdeeneve otvorilo zborovanje, kateremu so prisostvovali delegatke okrog 40 držav. Po nagovoru predsednice so prevzele besede zastopnice Mednarodni ženski zvezi prijateljskih organizacij, ki zastopajo interese žensk, mirovne misli ali socialne institucije. Poročilo tajnice Mej. Luise van Eeghen je nudilo podoben pregled dela M. Z. Z. v zadnjih letih, v katerem so navezani stiki z Društvom Narodov in z mednarodnim uradom za delo izvajali posebno odobravanje. M. Z. Z. je bila že zastopana v nekaterih odsekih Društva Narodov. Tako je bila n. pr. Mme Avril de Saint Croix v odseku proti trgovini z dekleti, gd. Gourd pa v odseku za zaščito dece. Veliko zanimanje je vzbujalo vprašanje sodelovanja M. Z. Z. z Mednarodno žensko Alijanso za žensko volilno pravico, ker obe svetovni organizaciji skupaj dokumentirata voljo žensk in predstavljata silo, ki bi bila zmogljiva uveljaviti pravične zahteve žensk. — Narodne ženske zveze so stavile razne predloge, ki pričajo, kako nerazdružno je žena zvezana s kulturnim in gospodarskim oblikovanjem sveta.

Mir in zveza narodov! Upeljevati mir v lastni državi in mir med narodi je ena izmed najvažnejših poslanstev žensk v javnem življenju. Zato je priporočala M. Z. Z. vsem članicam Narodnih ženskih zvezam, naj svojim vladam predložijo potrebo, da imajo tudi ženske dostop v delegacije k zborovanjem Društva Narodov in k mednarodnim poslovnim konferencam in naj odločno delujejo za sprejem žensk v delegacije. V javnem delovanju za mir naj se tudi otroci vzgajajo v zmislu narodnega sporazuma. Posebna pažnja je bila posvečena zaščiti dece in narodnemu zdravju. V vprašanju zakona za zaščito delavk je bilo sklenjeno, da se ne zavzame nobene-

ga odrejenega stališča, predno se ne vstopi v stik z merodajnimi organizacijami. Podani so bili važni referati o higijenskih in socialnih ustanovah, ki se zde prikladne za dvig navedenosti, n. pr. boj proti trgovini z dekleti, odprava javnih hiš, upejljava ženske policije, zboljšanje kinematografov itd. Obravnavalo se je tudi vprašanje državljanstva poročene žene.

V veliki dvorani Musikverein-a se je vršilo mladinsko zborovanje, katero se je razvilo v mogočno manifestacijo ženskega naraščanja, ki je imel tu svojo besedo. V izvrstno discipliniranih predavanjih mladih govornic se je izražala stvarnost in čudovito zrelo svetovno naziranje. Danes mladin je poklicana, da pridobitve prejšnje generacije zasidra v vsakdanjem, praktičnem življenju. Mlade žene, ki vkljub vsem težavam življenskih problemov in življenskega oblikovanja, čutijo v sebi dovolj idealizma za široke cilje ženskega gibanja, so nas napolnile z nado, da jih bomo videli vselej v službi za ženski in človeški blagor. Splošno zanimanje je vladalo za konferenco, ki se je vršila pod predsedstvom zveznega ministra Hainische, kjer so se obravnavala razna gospodarska vprašanja, ki še danes ogrožajo svetovni mir.

Zadnji večer je bil posvečen misli: »Žene kot posredovalke mednarodnega sporazuma.« Za predsednico Lady Aberdeen so govorile prominentne, v javnem življenju stoječe žene, kakor: ga. Mar. Hainisch, dr. Valerie Parker, bivša članica poljskega parlamenta dr. Jozefina Szebeko, članica nemškega parlamenta dr. Gertrud Bäumer, indijska pravica Cornelia Sorabji in princeza Cantacuzena. Žene so iz raznega vidika opisovale prizadevanja, ki streme za sporazumom med narodi. Poudarjale so, da mednarodno žensko delo podpira vzajemni sporazum med narodi, kakor tudi vprašanja moralnega in kulturnega pomena. — Konečno so se priglasile nekatere nove države za sprejem v Mednarodno žensko zvezo. Slika, ki jo je nudil takrat ženski kongres, zapuša neizbrisni utis fundamentalnega dela, ki ga je v zadnjih desetletjih storila žena za ženo in s tem tudi za razvoj človeštva sploh ter nas utrja v veri, da bo žena tudi v bodočnosti izvrševala svojo svetovno misijo.

Vinko Košak:

Angela

O, da, tudi Angela je bila nekdanja mlada in je bilo vse drugače, kot je zdaj. Toda to je tako daleč; kakor bi bilo v gosto meglo zavito, kakor sanje, ki niso bile nikdar resnice.

Ze več kot trideset let je od takrat.

Angela je stara, bolehná, nekaj venomer hrope v njenih izsušenih prsih, ki niso nikdar dajale mleka. Noge se le nerade premikajo, roke so vse prepletene z žilami, kakor z vrvmi.

Trideset let je pometala sobe, brisala prah, ribala tla in krpala pozno v noč strgane nogavice. In vendar ni bila nikdar nezadovoljna. Ali ni človek rojen za delo? Eden dela pač to, drugi nekaj drugega. Pa saj bo enkrat vse minilo, naše življenje je tako kratko; onkraj, da, onkraj pa bomo srečni vsi. In te sreče ne bo nikdar konca.

Samo, da bi že kmalu prišlo.

Zakaj neki se ljudje tako boje smrti, kaj jih le veže na to zemljo? Moj bog, ali ne vidijo, da je samo trpljenje, da ni vse skupaj nič?

Angela se ne more načuditi ljudem, zakaj jokajo, kadar kdo umrje. Saj mu bo vendar zdaj tako dobro. Vedno je vesela, kadar izve, da ji je umrl kdo od sorodnikov. Kako mora biti srečen. Nič več se mu ni treba pehati od jutra do večera, znebil se je vseh skrbi in bolečin, in vendar se ljudje tako bojé smrti. In vendar jočejo, kadar jim kdo umrje. Le kako morejo biti tako neumni, le kako.

Ze deset let služi pri bogatem trgovcu, bolj hišna je ko dekla. Skrbi, da je v stanovanju vse v redu, krpa razne malenkosti in pomaga mlademu sinu in hčerki pri oblačenju. Dobro ji je. Če kdo tu pa tam zakriči uad njo, kaj bi zato, čež pol ure je vse pozabljeno. Mladí jo imajo radi, pa tudi gospod in gospa nista slaba Res je, včasih so sitni, pa kaj zato, saj so ves dan v trgovini in je sama doma. Zjutraj in zvečer »alo sitnosti, kadar ni bilo v trgovini vse tako, kot bi si človek želel, pa res ni tako hudo.

Tako teko leta, tiho in mirno, kakor globoka voda; le tu pa tam malo vzhvalovi, kakor bi kdo vrgel v vodo kamen, a vse se spet poleže in gre svojo pot. Angela se je privadila tega življenja, da si ne more misliti, da bo kdaj drugače. Dolgo itak ne bom živela, premišlja, in do tedaj sem preskrbljena, potem pa bo tako vse samo dobro.

Gospod in gospa pa že dolgo ugibata, kaj bi storila. Zadovoljna sta z Angelo; pametna je, pridna in skrbna, tujih ljudi ne vlačí v hišo, kakor mlade, ki mislijo samo na fante, in lahko ji zaupata vse. Nikdar še ni nič izgubilo, bolj pazi na njihovo ko na svoje. Toda v časnikih sta brala, kako lahko se nalezajo otroci jetike od služničadi, in Angela je najbrže jetična. Čemu pa bi vendar zmirom tako hropla in težko dihala? Seveda je jetična.

Takole premišljata in ne vesta, kaj bi ukrenila. Težko bo dobiti drugo, ki bo tako pridna

Uspeli žen v življenju

Poljedelska fakulteta na univerzi v Wisconsinu je ustanovila leta 1909 pet letnih nagrad za osebe, ki se med letom odlikujejo v poljedelstvu. Letos sta dobili nagrado dve ženi in sicer: Mrs. Meredith, ki je vodila družinsko farmo po smrti svojega moža ter se posebno izkazala v živinoreji; njena živina je bila odlikovana na več razstavah, dalje je bila odlikovana Mrs. Hamrahan, katere je prevzela neko farmo, ki se je nahajala v najslabšem stanju ter jo dvignila do popolnega razcveta.

Dve podjetni američanki, Mis Kassimir in Mis Fenner sta počeli pred leti izdelovati male umetniško obrtne predmete, slikane škaltje, lončene vaze itd. Prvo leto sta prodali za 2700 dolarjev blaga, drugo leto se je kupčija podvojila; nato sta pritegnili k delu dijake iz umetniške šole v Kansas. Ko so vsote letnih dohodkov dosegle šest števil, sta ustanovili lastno veliko tovarno, kjer so nastavljene same ženske, razven enega šoferja. Vsekakor lep uspeh za podjetje, ki je imelo — 68 dolarjev osnovnega kapitala!

Japonska.

V Nakano pri Tokiju je bila nastavljena kot policijska uradnica 22-letna Kaneko Morioka; to mesto je bilo doslej dostopno le moškim. — Mladi uradniki je prepovedano občeati s svojimi moškimi kolegi, razen v poslovnih zadevah. Niti na cesti jih ne sme pozdravljati.

Za generalnega konzula je bila na Japonskem imenovana gospa Tsuru-Shikawa.

Poljska.

Na Poljskem študira izredno veliko število žensk. od 43.000 slušateljev na univerzi je 12 tisoč žensk. Med temi je vsaka druga slušateljica filozofske fakultete, vsaka deseta juristka, medtem ko je zanimanje za medicino zelo majhno.

Francija.

Na juridični fakulteti in na visoki šoli za politiko se vpisuje vsako leto več žensk. Danes je v Franciji preko 1000 juristik in okrog 200 žen je na politični univerzi. Vendar število mest, ki pridejo v poštev za absolvirane juristke, nikakor ne raste sorazmerno s številom študentk te stroke.

Anglija.

Kraljeva akademija v Londonu je kupila sliko Mrs. Hanne Brown. Umetnica je 63 let stara in je to njena — prva slika, pokrajina, ki jo je naslikala po spominu.

Kakor poročajo, bo londonska policija v kratkem nastavila 8 ženskih detektivov. Ti ženski detektivji se bodo bavili z zločini, ki jih zagrešajo ženske s trgovino z dekleti, ter bodo izvrševali preiskave v slučajih prodaje opojnih sredstev.

Usoda kraljice lepote

V Združenih državah so se začeli ponekod bojevati proti lepotnim konkurencom ter skušajo dokazati, da te vrste uspehi ne prinesejo vedno sreče. Med drugimi omenjajo Charlotto Nash iz St. Louisa, ki je bila vsled svoje lepote pred nekaj leti odlikovana kot Miss Amerika. Neki član juri je večkratni milijonar, jo je kar na mestu poročil. Mladi par je odpotoval na ženitvanjsko potovanje v Evropo, toda medeni tedni so trajali le malo. Lepega dne se je doznalo, da se sedanja Mrs. Nickson ne more smatrati kot poročena, ker je njen mož zapustil že dve ženi, od katerih se ni sodnijsko ločil. Milijonar se je udeleževal juri, da je imel priliko najti si vedno novih žrtev. Ta primer nikakor ni osamljen; že marsikatera Miss Amerika je dobila moža, ki je od samega navdušenja pozabil, da je že oženjen. Nič boljše se ni godilo najlepši telefonistki, neki Miss Geiser, katero so vsled dobljene prve nagrade toliko nadlegovali po telefonu, da je slednjič težko obolela na živcih ter se je morala zdraviti več mesecev v sanatoriju. V mnogih primerih je odlikovanje lepote povzročilo ločitve zakona, družinske prepire in socialno propast.

Moda in mi

Ženske smo vse dovzetne za modne novosti in tudi Slovenke ne zaostajamo za drugimi. V dovzetnosti namreč ne zaostajamo, pač pa zaostajamo v marsičem drugem. Ljubljana ni več kakor je bila nekdaj, da smo ljubljankke pobrale modo, ko so jo drugje že davno zavrgli. To, kar nam na splošno pa še vedno manjka, je tisti čut, ki nam pove, kaj je za nas prikladno in kaj ne; to toliko z ozirom na našo zunanost, kolikor na naše razmere sploh. Mnogo je še neskladnosti v nas; zato se pri nas na ulici vidijo stvari, ki se drugod ne opažajo (namreč v večjih mestih). Nočem s tem reči, da je drugod vse lepše in vse skladno; toliko pa lahko rečem, da je v marsičem izjema, kar je pri nas pravilo.

Pretekla zima je bila n. pr. skrajno mila in suha, da ne pomnimo dolgo take. Le redkokdaj smo bili prisiljeni obuti galoše. Toda moda je predpisala gumijaste škornje za sneg in dež. Ker nam pa nebo ni hotelo biti milo, t. j. nam ni hotelo dati prilike, da pokažemo svoje nove škornje, smo jih nosile pri najlepšem vremenu. Nosile smo jih zjutraj, opoldne in zvečer za v kavarno; mislile smo, da smo bogve kako šik, pa nismo bile prav nič šik. Nosile smo to, kar smo imele, bodo ugovarjale tiste, ki mislijo, da imajo okus, a se ne morejo ravnati vedno po njem, ker jim sredstva tega ne dovoljujejo. To je ravno: da moramo imeti najprej tisto, kar je najbolj potrebno, kar lahko uporabimo za vsako priliko in šele potem tisto, kar je več ali manj kaprica mode. Tista, ki si je priskrbela par močnih čevljev, si je lansko leto lahko prihranila izdatek za škornje. Tista pa, ki si je kupila škornje takoj, ko so se pojavili in si jih nataknila vrh svojih obnošenih letnih čevljev, ta je morala seveda ostati celo zimo v svojih škornjih, naj je še tako sijalo solnce.

Pa ne le tiste, ki so jim sredstva omejena, zagrešijo neokusnosti; so tudi take, ki jih ravno te neokusnosti mnogo stanejo. Pri nas imamo n. pr. nelepo navado, da ponosimo plesne obleke, kar take, kakor so, najprej za promenado, potem pa celo za na trg. Nikakor ne mislimo, da bi bilo treba plesno obleko kar zavreči in kupiti drugo. Pač pa se da preurediti, prebarvati ali se lahko napravi iz dveh ena, kakorkoli. Nikakor pa ni lepo, da se prebarvamo po trgu s čipkasto obleko, ki nam visi na vse strani in kažemo gola pleča. Specijaliteta za Ljubljano pa je: popoldanska obleka, ukrojena po najnovejši modi, širok klobuk z visečimi trakovi in bele kratke nogavice (»zokelčki«).

Je pa še mnogo sličnih neokusnosti in nedostatkov, ki pričajo, da nam manjka še precej, da bomo šik: n. pr. elegantna dama, ki je na ulici oblečena vedno po zadnji modi, pa je doma ni mogoče razložiti od služkinje; potem dama, ki sprejema zvečer doma v svojem razkošnem, s perzijskimi preprogami obloženem salonu v — dečvi (seveda svileni)! To so vse specijalitete ljubljane, med mnogimi drugimi, ki jih ne bomo naštevali. Ne s tem, da trošimo preko mere svojih moči, tudi ne s tem, da hlastamo po zadnjih novostih mode, ne bomo dosegli pravega »šika«, ampak s tem, da vedno dobro premislimo, predno si kaj kupimo, da se oblačimo stano, t. j. razmeram in času primerno in da pazimo na skladnost v vsem, kar denemo nase.

Alfonz Gspan:

Večer

Pariz, v marcu.

Po bulvarjih veje rožnato sladak večer.

Od polozelenelih lip rosijo smolnate

dišave.

Nad morjem streh se je razsanjal dimast

mir

in se potopil v zvezdne višave.

V mrmranju tujih, brezobraznih zvokov

je zašumela pesem njenih mavričastih

svil,

tako zapoje mimo slapa

trepot prosojnih, žametnih metuljih kril.

Fr. Borko:

Enakonočje

V podobi zlatega ovna

solnce je stopilo na nebo.

Slonel ob podbojih sem med vrati

in v notranjščini jutra

Ti si bila mi skrivnosti polna.

Primerjam Te solnčnici,

ki svoj žolti ščip obrača

nasproti vzhodu daljnemu,

kjer nad mojo ladjo

rdeče oblači se jadro...

V vsaki slovenski hiši

se naj čita

„Jugoslovan“

Zadnji dnevi Napoleona

Doba francoske revolucije in Napoleon sta bila vedno predmet živahnega zanimanja zgodovinarjev in pisateljev. V zadnjem času je ta interes še porastel; vrše se nova raziskovanja francoskih, ruskih in angleških zgodovinarjev.

Pet let že živi Napoleon na Sveti Heleni. Misel je izgubila svoj nekdanji polet, energija je oslabila, upanje v vrnitev na francoski prestol je medlo kakor sen. Evropa ga ni več zanimala.

Od časa do časa so pristajale ladje in dovažale knjige in časopise, ki so jih Napoleonu čitali, včasih je čital tudi sam; zasledoval je razvoj političnih dogodkov, vendar je vselej ozlovoljen odkimal z glavo: Življenje v Evropi brez njega, velikega Napoleona, se mu je zdelo dolgočasno in nezmišljivo. Kako, da je ugasnilo solnce, da je cvetje izgubilo vonjavo in da se panjček ne peni več.

— Svet je truden — je rekel Napoleon — in jaz nočem imeti opravka z mrtveci.

Hodil je v majhen gozd na bregu reke sredi siromašnega otoka. Posedel je v travi in metal drevesne liste v vodo.

Kadar mu je bilo posebno dolgčas in ni mogel več prenašati osovraženi Angležev v njegovi okolici, se je vrgel v sedlo arabskega konja, ki je bil dar turškega sultana, in odhajal je v galopu nalink bežinom z vihrajočim ogri-njalom. Jezdil je po ozkih planinskih stezah in drhtel od zadovoljstva, kadar se je zemlja udarila pod kopiti njegovega konja. Sam pa se je komaj obdržal, da ni zdrknil v prepad.

V takih trenutkih se je Napoleon spominjal bitk, ko je gledal smrti v obraz.

Vsi njegovi generali so padli, samo njega ni pogodila svinčenka.

Njegov spomin ni oslabil. Po ves dan je včasih diktiral in vedel za najmanjše podrobnosti iz vojnih pohodov, srečanj in razgovorov. Vedel je natančno, kje je stal ta ali oni polk v tej ali oni bitki in našteval je imena vse komandante bataljanov in baterij. Samo je čutil da neke globoko v najbolj skritih delih njegovega organizma nekaj ni v redu, kakor da je utrpana žila in strašna bolečina mu je vse bolj pogosto krčila mišice v obrazu.

— To je smrt, — je pomislil veliki imperator in istočasno mu je šinilo v glavo: — treba napoleonsko umreti.

Nekdo iz njegove bližine mu je ob neki priliki omenil na sprehodu:

— Narod se je spet naveličal Burboncev. Velikanstvo, pobegnite z otoka. Če se vsedete v kočaro za perilo — boste prišli v Francijo.

Imperator se pogledal ni dvorjanika. Na takšne besede se ne odgovarja. Mar more Napoleon pobegniti v kočari za perilo.

Konji so obstali na robu male dolinice. Spodaj je žuborel hladen in bister potoček. Med gorskimi stenami se je svetlikalo morje in tam daleč, daleč onstran morja je njegova draga Francija.

Napoleon je ves zamišljen dolgo časa stal na mestu in potem rekel:

— Kadar umrjem, me pokopljite na tem mestu.

Obrnil je konja in odjezdil v galopu.

Minulo je nekaj tednov. Pred vrati zoprnega mu dvorca, kjer so se okoli Napoleonovih nog podile podgane in kjer so poleg masivnega srebrnega orodja za toaletto stale navadne lesene klopi, — je čakal Napoleona priljubljeni arabski konj. Spretno je prijel za vajeti, staval nogo v streme in se hotel zaviti na konja. Zaman. Spet utrpana žila. Takšna bolečina, da so podočnice hipoma nabrekli. Hotel se je obvladati in še enkrat prijel za sedlo, toda bolečina je bila močnejša od njega. Omahnil je — blizu stoječi so ga pridržali.

— Morda bo boljše, Vaše Velikanstvo, da greste peš na sprehod.

— Dobro, danes bom šel peš.

Arabskega vranca so odvedli v hlev, a imperator se je zagledal v nebo. Daleč na obzorju se je izvila iz mraka bleščeča rdeča pega.

— Zvezda repatica..., je pripomnil Napoleon — tudi pred Cezarjevo smrtjo se je pojavila...

Naglasil je besedo »tudic« in prisotni so razumeli.

Tisti večer je dolgo diktiral svojo oporoko. Ko se je utrudil, so mu čitali na glas Homera.

Prišlo je poletje. Bilo je sredi aprila. Imperator je le še redkokdaj ostavil osovraženi dvorec. Govoril ni skoro z nikomur v svoji okolici, jesti ni hotel skoro ničesar. Guba na čelu je postala še bolj globoka, nos še bolj šiljast in obraz še bolj blede, skoro prosojen — samo oči so vedno menjavale izraz; včasih je iz njih žarela energija, včasih so imele skoro zloben žar.

Mar bi vam bilo še mogoče po Waterloo-u zaneti revolucijo? — je nekoč vprašal maršal dvorca.

— Da, ako bi nahujskal siromake na bogataše, — je odvrnil Napoleon — toda predobro poznam revolucijo, ki je tudi mene rodila — sovražim jo... revolucija je gnojšče, na katerem pozneje zraste razkošno cvetje. Končal sem, ne da bi se oprijel terorja... S pomočjo terorja more vladati vsak tepec, celo Robespierre... Ali treba je gledati v bodočnost... Jaz sem zadnje čase to redkokdaj storil...

Imperator se je zamislil in mračno pripomnil: — Sicer pa slučaj... povsod je slučaj najmočnejši vladar. Proti njemu se ni mogoče boriti...

Tisti večer je ukazal, da pride k njemu opat Vignalli, s katerim se je pogovarjal o svojem

pogrebu. Potem si je dal pripraviti vročo kopel in ostal v njej kakor ponavadi zelo dolgo. Tista prokleta pretrgana žila ga je pustila sedaj na miru. Napoleon je zadremal. V snu je videl gorečo Moskvo. Plamen se je spuščal z zidov na zemljo, objel noge njegovega konja, se vzpenjal čezdalje višje, komaj še diha, ne more se vzdržati in vzklikne.

Pritekel je sluga.

— Mar vam je slabo, Vaše Velikanstvo?

Napoleon ni mogel zbrati misli. V glavi je gorelo in v sencih ga je zbadovalo.

— Goril! — je vzkliknil — vse gori... glava...

Položili so ga v posteljo. Sanjal je še naprej isti sen. Novih ojačenj ni, a Franciji preti smrtna nevarnost. Treba rešiti situacijo. Napoleon se je prebudil in hladen znoj ga je oblival. Dvignil se je iz postelje in upirajoč se na zid

prišel do sobe maršala dvorca ter ga prebudil: — Hitro, hitro, ne izgubite trenutka, pridite, pisati moramo!...

Prišel je diktirati maršalu za rešitev Francije. Bil je ves zmeden.

Isti dan je divjal po morju vihar. Valovi so se razbijali ob skalnatem bregu Svete Helene in tenki zidovi dvorca, v katerem je bival internirani Napoleon, so se tresli v vetru, kakor otroška koliba. Bliski so švigali po nebu in grmelo je; umirajočemu imperatorju Francije se je zdelo, da grme topovi na bojnem polju. Njegovе ustne so polslišno izgovarjale:

— Naprej... Vsa armada...

Poslednje besede. Dih je zastal in izmučeno telo se je za vedno umirilo.

— Imperator je umrl, — je naznanil maršal dvorca. Sobar je pokril Napoleonovo telo s sukno, ki jo je nosil v bitki pri Marengu.

Tako je končal veliki Napoleon.

Iz »Revue Bleue« s. m.

Z ukrajinske razstave tiska v Harkovu.

25 let Rotary

Pričetkom leta 1905. je pravnik Pavel Harris s tremi prijatelji ustanovil prvi Rotary-klub z geslom: služba nad vse. Služba pomeni voljo, vsakomur koristiti in tako ravnati, da bo vsak v svojem življenju koristil čim več družbi in narodu. Temeljnih pravil Rotaryja je šest:

1. Koristen je le oni poklic, ki je prežet z idejo službe.
2. Bodi tvoja morala visoka v kupčiji in v vsakem poklicu.
3. Uveljavljaj idejo službe tako v zasebnem, kot v javnem in družabnem življenju.
4. Razširi krog tvojih znancev, da ti bo mogoče še več služiti.
5. Spoštuj vsak koristen in oplemeniti svoj lastni posel, da boš tako služil javnosti.
6. Pomni, da so cilji prijateljstva med trgovci in strokovnjaki, ki jih družijo ideja službe, medsebojno spoznavanje, dobra volja in svetovni mir.

To gibanje ni vera, pa je vendar versko, ker si je zgradilo svoje temelje na etičnih načelih, ono je nacionalno in je obenem mednarodno, ki veže narode in ljudi med seboj in ker nadomešča sovražstvo v ljubeznijo do bližnjega, je izjavil Podhajsky, guverner čehoslovaškega kluba. Gibanje se strogo izogiba vsakršnih političnih in verskih vprašanj.

Novočenje članstva se vrši na poseben način: V klub je pripuščen le po eden zastopnik vsakega trgovskega ali industrijskega poklica. Člani kluba se sestajajo po enkrat na teden k skupnemu obedu in se menijo in posvetujejo, kako bi koristili narodu in družbi.

Mednarodni Rotary razvija stalne vezi med poedinimi klubi. Pariški klub sprejema vsako leto po več sto gostov iz vseh dežel sveta.

Pričetkom tega leta je štel mednarodni Rotary po vsem svetu 3249 včlanjenih klubov z okrog 150.000 člani.

Kot vsako leto meseca junija se bodo jutri zbrali člani Rotaryja na svoj kongres, ki se bo tokrat vršil v Chicagu. Priglašanih je preko 20.000 odposlancev iz vsega sveta.

Prav posebnega pomena pa je ta kongres, ki bo trajal od 23. do 27. junija t. l., spriču tega, ker bo na njem to splošno razširjeno in pomembno gibanje praznovalo na njem obenem 25 letni jubilej svojega obstoja.

Kaj je nemški delavec

Po uradnih podatkih nemškega državnega statističnega urada izda delavec v Nemčiji za svojo hrano povprečno sledeče zneske na leto: 346 mark za meso, 221 mark za kruh, 146 mark za mleko, 95 mark za maslo, 73 mark za surovo maslo, 67 mark za krompir, 58 mark za jajca, 56 mark za zelenjavo, 55 mark za sadje in 38 mark za sladkor. Poje pa največ krompirja in sicer 1387 gramov na dan, kruha pa 1030 gramov. Mesa poje dnevno 400 gramov, zelenjave pa 348 gramov. Za meso in jajca potroši nemška delavska žena do 40 odstotkov svojega gospodinjanskega denarja, ameriška gospodinja pa le 20 odstotkov.

Premoženje v Ameriki nekdanj in sedaj

Najnovejši dogodki na borzi v New Yorku niso prvi pojav te vrste. Amerika je slične denarne, oziroma spekulacijske katastrofe doživela že večkrat, vendar pa so si Amerikanci od takih potresov še vedno opomogli.

L. 1839. se je polastila ameriških borz silna panika. Spekulanti so namreč spravili med ljudi ogromne količine železniških akcij in prioriteta, ki so se nenadoma izkazale kot ničvredne. — Posledica tiste borzne panike je bilo 33.690 bankerotov, izgube pa so cenili na 440 milijonov dolarjev, ki so izginili v žepih spekulantov. Gospodarska kriza, ki jo je bil povzročil ta padež vrednosti papirjev, je trajala do leta 1841.

Po vojni med severom in jugom Zedinjenih držav (okoli l. 1865.) so se vrgli ameriški spekulanti na trgovino z zlatom. — Abel Corbins je organiziral skupino spekulantov, ki je ceno zlata tako nagnala kvišku, da je bilo treba plačati za zlato 65 odstotkov vrednosti več v papirju. Ko pa je vlada posegla energično vmes in vzpostavila zopet pravo ceno zlata, je sledil na ameriških borzah zopet ogromen ropot, ki je znova zahteval stomilijonske žrtve.

Komaj se je pa ta afera nekoliko polegla, so se lotili spekulacije znova železniških papirjev. Komaj je bila zgrajena prva železniška proga, ki je vezala Atlantski ocean s Tihim morjem, so se že lotili spekulanti gradnje štirih novih konkurenčnih prog. — Od l. 1870. — 1873. je izdala ameriška vlada veliko število koncesij za gradnjo železnice in res so jih bili tudi zgradili 24.000 milj. Ta velika gradbena delavnost je vrednost železniških papirjev silno dvignila, a žalibog je bilo med temi tudi precej na sleparijo izdelanih papirjev. Spekulanti so za služili ogromne vsote, ker je vsak človek upal, da z nakupom železniških papirjev svoje premoženje in v kratkem potroji ali pa celo podesetori. Ko se je pa pokazalo, da železnice ne nesejo toliko kakor so pričakovali, je sledil polom, ki ga lahko prištejemo največjim, kar jih je Amerika kedaj doživela.

Zadnji največji borzni polom pa je doživela Amerika pred vojno l. 1907., ko so znašale izgube nad štirideset milijard dolarjev.

Drobiž iz Rusije

S papirnatim čepico na glavi in z leseno puško na rami, tako so včasih marširali naši otroci po dvorišču okrog hiše. Pa še za to leseno puško ali nedolžno leseno sabljico je bilo treba mnogo solz in moledovanja. Pаметni stariši so kaj radi ugovarjali takim željam: čemu ne rajši lopato, grablje ali zalivalnik? Danes ni treba nikakega moledovanja več: marsikje so dečkom zamenjali njihove lesene puške s pravimi, železnimi puškami. Tako poročajo sovjetski listi, da so 1. maja pri paradi rdeče armade v Moskvi defilirale čete otrok, dečkov in deklic, med njimi mnogo šestletnih, ki so z največjo težavo vlekli puško s seboj: Vendar povdarjajo listi z zadoščenjem, da so otroci z velikim navdušenjem sodelovali pri tej resni igri.

Pravi ženski boji se vrše v ruskih vaseh, ka-

kor poročajo ruski »Socialni Vestnik«. Pri razstavi živine in kmetijskega orodja se postavljajo ženske po vaseh v bran proti oblastin. Ako oblasti ne morejo ničesar opraviti, pošljejo vojake nadnje. Tedaj se postavijo pred vojaštvo cele trupe žensk in otrok; ako pride do streljanja, se ženske ne umaknejo, pač pa kričijo, naj v žaki le streljajo, saj tako nimajo kaj dati jesti svojim otrokom. Ljudje so silno zbegani; takih pretreslajev ni prinesla s seboj ženska revolucija, tako zaključuje omenjeni list.

Nemške podmornice na dnu puljskih voda

Nekega dne pričetkom novembra 1918 leta je dobilo pomorsko poveljništvo v Pulju ukaz od nemškega vrhovnega generalnega štaba, da se morajo nemudoma uničiti vse podmornice, kar jih je premožljiva puljska pomorska baza, in vse zaloge streliva, da jih ne bi zasegel bližajoči sovražnik.

V zadnjih mesecih svetovne vojne se je bilo v Pulju nabralo precejšnje število podmornic. Poleg mnogih starejših in manjših je bilo tudi nekaj večjih, po 120 m dolgih Kielske delavnice so jih bile po železnici poslale v Pulj. — Tu so jih učeni nemški monterji v vojnem arzenalu sestavljali.

Se tisto noč, ko je prišel ukaz, je odrihtalo iz puljske luke 60 podmornic in z njimi ladja s torpedi in drugim strelivom. Polovica jih je krenila mimo valolomov na odprto morje, po katerem se je bližal sovražnik. Sreča jim je bila mila po vsem Jadrani in Sredozemskem morju. Pred Gibraltararsko ožino pa so stražili Angleži. Na katerim se je spet posrečilo, da so prodrli fronto in se povrnilo v Nemčijo, druge pa so se porazgubile ob španski in afriški obali. Druga polovica pa, celih 30 podmornic, se je pogreznila v Fasanskem prelivu sredi med istrsko celino in Brionskimi otoki. Nekaj so jih Nemci razstrelili, drugi pa so odprli zatvornice, da so zajele vodo in se tako potopile. Tudi ladjo s strelivom so potopili.

Že v začetku našega desetletja so se italijanske pomorske oblasti začele zanimati za potopljene nemške podmornice. Nekatere je upravitelj Brionskih otokov in bivši častnik Madau, ki mu je laška vlada naročila, naj iztakne potopljene podmornice, zaman brodiral po Fasanskem prelivu in iskal potopljene ladje. Šele letos spomlad ko je prišel na Brionske otoke bivši nemški poveljnik puljskega podmorskega brodoma Madau-u na pomoč, so potaplja našli podmornice.

Nekatere, posebno večje podmornice, se še popolnoma nedotaknjene. — Le temur skorja blata jih pokriva, izpod nje pa se tu pa tam zasvetijo medeni ročaji in aparati.

Podmornice nameravajo sedaj laške pomorske oblasti dvigniti. Manjši bodo dvignili kar cele, večje pa bo treba razdreti kar pod vodo in jih kos za kosom spraviti na površje.

Lahom se pa to početje tudi pošteno izplača, saj je v Fasanskem prelivu zakopano v blatu na morskem dnu zaklad, vreden svojih 500 milijonov zlatih mark.

„Dom sovjetske umetnosti“ na morju

Sovjetski glavni odbor za umetnost je odobril zamisel, da se zgradi v sovjetski Rusiji velik parnik, ki naj bo ploveč »Dom sovjetske umetnosti«. Parnik bo križaril po evropskih in ameriških vodah ter posebej večja mesta, kjer bodo sovjetski umetniki uprizarjali balet, komorne pevske koncerte itd. Namen poedinih potovanj tega parnika bo, da širi poznavanje sedanje sovjetske umetnosti med evropskim in ameriškim ljudstvom.

Rekord v guganju

Amerikanci so postavili zopet nov rekord v mestecu Dekatur, v državi Illinois, je prišlo nekim ljudem na misel, da bi bilo dobro postaviti rekord v guganju. Res se je spravilo 3 osebe, moških in žensk, v gugalnice, kjer so med guganjem jedli, pili, spali in kadili, dokle ni po 10 dneh in 11 nočeh, torej po 252 urah guganja, »znagala« gospodinja Evelina Baker. Drugim je postalo že preje slabo in so jih morali odpeljati domov, nekaj pa v bolnico. Zmagovalka je pa dobila že nekaj stotin ženitnih ponudb.

Bistroumnosti

Mali sinčku: »Tu imaš 50 par, ampak besede »proklet« ne smeš več rabiti. Sinček: »Hvala, mama. Ampak jaz vem še eno besedo, ki je vredna najmanj peti dinarjev!«

Iznajdljivi sinček.

Mama: Povej mi, Milanček, kje si se potakno umazal po rokah, po srajci in po obrazu?

Milanček: Iskal sem dinar, katerega si ti izgubila.

Mama: In kje si ga iskal?

Milanček: V loncu, v katerem hranim med in v loncu za marmelado.

Danilo Gorinšek:

Sredi polj...

Sredi polj, sredi polj
jokajo cvetice,
mak in slak in zvončnica,
jokajo slave...

Ker kokolj, ker kokolj
tarna in tuguje,
danes mora ven iz polj,
danes se izruje...

A najbolj, a najljolj
Bogec sam žaluje,
kar je vsadil sred polja —
človek pokončuje...

Čudežni vrelec

Japonska narodna pravljica.

Pred več stoletji je živel v mestu Tarni na Japonskem drvar, ki je imel le enega sina. Bila sta uboga in sta morala iti vsak dan v gozd, da sta si s pripravljanim drva prisluzila vsakdanjega kruha. Dokler sta bila krepka in zdrava, je že šlo, toda oče se je staral in njegovi udje so postajali trdi in neokretni. Nazadnje je moral ostati doma in sin je sam hodil v gozd. Dokler je bilo lepo vreme, mladeniča to ni skrbelo. Bil je močan, delal je pridno in bil je srečen, če je prisluzil več denarja, kakor ga je potreboval za vsakdanje potrebe in

žil le malo in ni mogel očetu več kupovati pijače. Bil je tedaj zelo potr in je goreče molil in prosil, da bi zima že kmalu nehala, ali da bi od koderkoli prišla kakšna druga pomoč.

Ko je nekega dne zopet nesel butaro drv v mesto, ni dobil zanje niti toliko, da bi bilo zadostovalno za hrano, kaj se za vino. Trgovci, h kateremu se je bil zatekel, bi mu ga bil sicer dal tudi na upanje, a spomnil se je pregovora: »Dolgove imeti je slabše, kakor molje v kožuho«, in premislil se je.

Potr je šel mladenič domov in je vso pot mislil, kako bi dobil za svojega starega in bolehnega očeta kakšno okrepčilo. Ko je prišel do vznožja gore Tagijama, je počenil, da bi se odpočil, pa tudi tu ni našel miru in pričel je vroče moliti.

Tedaj je pa začul nenadoma šum, ob gori se je prikazal dim in poseben vonj, kakor vonj po kuhanem riževem vinu, ga je počuegal v nos. Urno je planil kvišku in stekel na kraj, kjer se je kadilo. Kaj je bilo? Kakšen čudež so zagledale njegove oči?

Tam, kjer je poprej stala gola skala, je žuborel potoček iz skalnatih tal in veselo poskakoval v dolino. In mladenič je naglo zajel prgišče tople tekočine ter jo pokusil. Kakšen okus! Kaj takega še nikdar ni bil pil.

»To je darilo bogov!« je vzkliknil in naglo napolnil svojo steklenico s to čudežno tekočino.

Vesel in rešen skrbi je teklen domov in ponudil bolnemu očetu čudodelno pijačo. In ko jo je popil, je začutil v svojih udih nove moči in naslednjega dne je že vstal in odšel s sinom k vrelcu.

»Mar je ta voda le za piti in ne tudi za kopati se v nji?« je dejal sin, in oče se je

moral sleči in se okopati. Kot bi trenil je bil zdrav; nobene bolečine ni več čutil v svojih udih.

In od takrat sta sin in oče dan za dnem romala k studencu. Starec je naposled tako ozdravel, da je zopet lahko odšel s sinom v gozd in oba sta bila rešena skrbi in sta veselo in zadovoljno živela.

Novica o čudodelnem studencu se je naglo razširila po vsej deželi in prihajali so k njemu od blizu in od daleč bolniki in starci in njegova voda je vse ozdravela. Zanj je izvedel celo sam cesar in mu je dal ime Joro, to je vrelce, ki krepi stare ljudi.

In studenec Joro je še dandanes ohranil svojo čudežno moč.

Marij Skalan:

Hrošč in metulj

Na dehtlečem cvetu
srečala nekda
sla se hrošč tipalko
in metulj Frfraj.

»Dober dan!« dejal je
hrošču stric Frfraj:
»Le zakaj po cvetu
hodiš baš sedaj?

Mar ne veš, da meni
s polji mora vsak,
da gospod sem velik
kakor vsak in tak?

»Eh, le oprosilite,«
del je hrošč tedaj:
»K'or prej pride — melje.
Tak je običaj!

Kaj mi mar je slava
vaša in vaš rod,
tu — cvetni loki
vsak je svoj gospod!

In ves osramočen
zlečel je Frfraj,
in še dandanašnji
ni ga več nazaj

Oče in sinovi

Norveška pripovedka.

Zivel je oče, ki je imel tri sinove, katere je hotel preizkusiti, kdo bo boljši gospodar.

Prvi dan je ukazal najmlajšemu, naj žene koze na pašo in jih tako napase, da zvečer še zeljnatih glav ne bodo marale. Sin je gnal koze in jih ves dan dobro in skrbno pasel. Ko jih je pa zvečer prignat domov, jim je pomolil oče zeljnatih glav in — koze so jih prav s slastjo jedle.

»Ti torej že ne boš znal gospodariti, ker še koze nisi znal tako napasti, da bi zelja ne marale!« je dejal oče.

Naslednjega dne je šel drugi sin s kozami na pašo. Da zvečer ne bi marale zeljnatih glav, jih je ves dan pasel v zeljniku, kljub temu pa se zvečer tudi očetovega zelja niso branile.

»Tudi ti ne znaš gospodariti,« je dejal oče drugemu sinu; »poizkusiti hočem še z najstarejšim, čeprav nimam upanja, da bi bil boljši.«

In tretjega dne je gnal koze na pašo najstarejši, ki so ga vsi imeli za neumnega.

Na paši je ves dan ponujal kozam zeljnatih glav, ko pa je hotela katera ugrizniti, jo je udaril s palico po glavi, da se ji nikdar več ni vrnila želja po zelju.

Tako je gnal zvečer koze domov, kjer ga je oče že čakal z zeljnatimi glavami, a koze so preplašeno odskočile, ko so jih zagledale in jih na vse prigovarjanje niso hotele pokusiti.

»Ti znaš,« je dejal oče tedaj, »ker si mi koze tako napasel, da še zelja ne jedo, za to mi boš le ti za gospodarja.«

In tako se je zgodilo.

UGANKA.

Rdeča, vabeča je v lica,
srca pa trdega je in koščenege,
vsa oprijemlje se repka zelenega —
pa ni živalica in ne cvetlica?

Mladim čitateljem! V naši mladinski prilogi bomo vedno prinašali lahke uganke v vezani besedi in onim, ki jih bodo uganili in rešili ter svoj naslov pravočasno poslali uredniku, dali za nagrado lepo mladinsko knjigo. Če bo rešitelj več kakor darov, potem bo odločil žreb, kdo knjigo dobi. Nagradno ugibanje se vrši z današnjo uganko in kdor pogodi pravilno rešitev, naj do najkasneje 19. t. m. pošlje rešitev in naslov na: Uredništvo mladinske priloge »JUGOSLOVANA«, Maribor, Aleksandrova cesta 24.

Danilo Gorinšek:

Pravljica o razbojniku Bojku

Tudi carična se je razveselila Cvetkovega pripovedovanja. Morda najde svojega brata — si je mislila — in potem sta rešena oba, razbojnik Bojko in lepi Cvetko.

Carju nista razodela nič, da ne bi prekal oblube, Cvetko pa je naslednjega dne šel nad razbojnika. Dolgo je hodil in nekam tesne mu je bilo v srcu. Počasi so tekale ure in bil je že ves nestrpen. Ni srečal po poti niti žive duše, gozdovi krog njega so bili kot izumrli. Ni čul niti enega samega tiča, da bi gostole v vršiču drevja, in ni videl niti ene same cvetlice, da bi ponosno dvigala svojo dehtečo glavico k solncu...

Zmeraj tesneje mu je postajalo v duši. Dan se je že nagibal k večeru in v noge mu je počasi lezel svinec. Zmeraj težje jih je prestavljal in naposled je utrujen legel v mehko mahovino in zaspal.

Nihče, ki je kedaj hodil nad razbojnika Bojka, še ni zaspal v gozdovih, ki so pripadali njegovemu ozemlju, a Cvetko je kmalu glasno smrčal. Blažen smehljaj mu je igral na licu. Spal je sladko in božale so ga sanje, kot da bi ležal v mehki in topli postelji. Pa je bila postelja le mahovina in za vzglavje si je sklenil roke za tilnikom. Nenadoma pa je skozi temotni gozd švignila ogromna senca, zmeraj bolj se je pomikala proti Cvetku in naposled se je izvila naravnost iz smrečja, ki je obdajalo ležišče Cvetkovo. Obstala je pred njim.

Bil je razbojnik Bojko!

Nikdar se še ni dotaknil spečega človeka. Tudi Cvetka se ni.

Sanjalo se je pa Cvetku in sanje so mu lezle na jezik: »O, moja Zvezdana prekrasna ca-

rična, lepša si mimo nebeskih zvezd. Kakor je na tisoče tvojih snubcev šlo nad razbojnika Bojka, da ga premagajo in ubijejo in da s tem dobijo tebe za ženo, tako tudi jaz pojdem in če me ne bo nazaj bodi srečna in spominjaj se me!«

Tako je govoril Cvetko v sanjah, razbojnik Bojko pa je strigel z ušesi in zahotelo se mu je, da vidi carično, ki so radi nje izgubili svoje glave nešteti, ki so ga hoteli premagati in ubiti, da jo dobe za ženo, kajti ni bil še vedel dostihmal za lepo carično in za carjev obet.

Kot je bila prišvignila ogromna senca skozi smrekov gozd pred spečega Cvetka, tako je izginila. Razbojnik Bojko je hitel domov, kjer se je očedil, obril in ostrigel. Obledel je prekrasno, dragoceno žametno odelo in obul nove škornje iz najfinejšega usnja.

Urnih korakov se je odpravil z doma. Hodil je brzo skozi smrekove gozdove, nekaj ur še — in že se je bližal carski prestolici. Pod pazduho je nosil v ogromno ruto zavito glavo sosednega razbojnika, ki mu je bil dan poprej podlegel v prepiru!

Tako je vkorakal v prestolico carstva Zlatovega. Nihče ga ni mogel prej poznati, ker mu ni ušel z živo glavo, kdorkoli ga je kedaj zagledal.

Drugo jutro se je prebudil v gozdu med smrekami Cvetko in je nadaljeval svojo pot. Dolgo je hodil in ko se je dan v drugič nagibal h koncu, je uzel od daleč ogromno stavbo, ki ji ni mogel s pogledom doseči vrta. Stopil je bliže in čudno se mu je zazdelo, da so tice veselo ščehetale in da so na vrtu dehtele opojne cvetlice — včeraj pa ni bil slišal tice niti ne videl cvetlice...

Cvetku se ni niti najmanj poznalo, da gre proti razbojnikovi hiši. Srčno je stopil na vrt, videl palačo pred seboj in je ostrmel. — Kost pri kosti, kost pri kosti! A njegovo srce ni poznalo strahu. Junaško se je vzravnaval in vstopil.

Dolgo je hodil po hiši in ob vsakem šumu, ki mu je prišel do ušesa, se je okrenil, meneč, da prihaja razbojnik Bojko.

Bojka pa ni bilo od nikoder.

Cvetko je kar žehel od neukrotne hrepenenja, da bi se spoprijel z razbojnikom in ko ga ni in ni bilo, dasiravno je že bil prebrskal sleherni kot, je postal žalosten.

Toda kmalu je dal »lovo žalosti in omahovanja« ter se je odpravil naprej po poti. Na vsak način je hotel najti razbojnika Bojka in ga premagati. Tolika je bila njegova ljubezen do carične Zvezdane.

Razbojnik Bojko je v tistem času korakal z mogočnimi koraki po carski prestolici. Zloben naklep je bil storil v svojem zlobnem srcu. — Široko se mu je smejalo lice, ko je stopal v carsko palačo. Zahteval je, da ga peljejo pred carja Zlatka.

V ogromni, dolgi in široki dvorani, ki je bila zastrta z zlatimi zavesami in ki so z njenega zlatoobokanega stropa viseli žarkoblešči lestenci, je bil na koncu postavljen zlat prestol. Na njem je sedel car Zlatko, ves odet v prekrasno škrlatno odelo. Zlato mu je blestela krona na glavi.

V dvorani je vladalo živahno vrvenje. Gospodje so bili tam, dostojanstveniki v zlatih krojih in na prsih so se jim bleščala najvišja odlikovanja. Pa gospe so bile tam v drugih haljah in so gledale na konec dvorane, kjer se je baš vsedla na prestol poleg očeta carična Zvezdana.

In tedaj je pridrvel v dvorano carski stražnik. Ves je rdel v lice in sapa mu je zastajala, ko je javil: »Zunaj je mož, ki pravi, da je ubil razbojnika Bojka in glavo ima njegovo s seboj, zavito v ruto!«

Nastala je mrtvaška tišina.

Nihče ni mogel verjeti, da bi se bilo zares zgodilo to nezaslišano čudo. Naposled po so vsi

zavriskali, le car Zlatko je prebledel. Spomnil se je svojega obeta, dote svoje hčerke in carske krone...

Carična je vsa drhtela od radosti. S solznimi očmi se je ozirala v vrata in je komaj čakala, da bo vstopil njen — Cvetko.

A vstopil je razbojnik Bojko.

Ko je carična uzrla tujega, velikega moža, je zakričala. Kaj ga ni usmrtil njen Cvetko? Tega mrkega, tujega moža mora vzeti?

Kralj si je grizel ustnice, da so že bile vse krvave in skoro strah ga je postajal, ko se mu je bližal tujec.

Visoko vzravnal je hodil Bojko po sredi dvorane, pod pazduho pa je nosil ruto in v nji — človeško glavo.

Dostojanstveniki so se razmikali, ko je stopal do prestola. Zavladal je molk po dvorani.

Razbojnik Bojko je stopil naprej, ni se priklonil niti carju niti carični, odvezal je ruto in položil možko glavo z zmrušenimi in dolgimi kodri na prestol. Dejal je: »Usmrtil sem razbojnika Bojka in prinašam vam njegovo grešno glavo. Njegovo Veličanstvo, car Zlatko, pa naj izpolni obet in mi da carično Zvezdano za ženo ter njeno doto. Carski kroni se pa odrekam!«

Tako je dejal in spet je zavladala tišina.

Carična Zvezdana je zaihtela, bridke solze so ji polile lica. Razbojnik Bojko pa jo je motril z žarečimi pogledi in omamljen je strmel vanjo, da je skoro preslišal, ko je dejal car Zlatko: »Popelji nas do palače razbojnikove, zgrajene iz človeških kosti! Poruši jo pred našimi očmi, raztrgaj blazino njegovo, s človeškimi lasmi nagačeno in jo sežgi. Če ne bo razbojnika, ko bo slišal, da se ruši njegova palača, in zavohal, da se žgo lasje v njegovi blazini, verujem — da je Bojkova glava, ki jo nosiš v ruti s seboj!«

Razbojnik Bojko je samo priklimal in šli so za njim...

(Se nadaljuje.)

Sport

Nemiri na sportnih prostorih - posledica nepoznanja pravil

Kjer je veliko ljudi se tudi veliko zabavlja! Tako pravi neka slovenska prislovica, človek je pač bitje, ki ni nikdar zadovoljno in išče utehe v zabavljanju. Tudi v našem sportnem življenju ni nič drugače. Oglejmo si večjo nogometno tekmo — torej sportno panogo, ki je pri nas najbolj razširjena.

Igra je v polnem teku. 22 glav in dvakrat toliko nog deluje z neznansko brzino v boju za žogo. V tem kaosu se giblje sodnik, katerega dolžnost je, da pazi, da poteka igra po določenih pravilih in da odloči o spornih točkah. Naenkrat se čuje rezek žvižga piščalke — sodnik je opazil prestopke proti pravilom. »Fuj suđace!«, »Doli s sodnikom!«, takl in podobni kliči se začujejo od strani gledalcev. Vpitje narašča bolj in bolj. Kaj se je zgodilo? Nekateri gledalci se ne strinjajo z odločitvijo sodnika in glasno zabavljajo. Plamen nezadovoljstva se širi — kričišč peščici so se pridružili še drugi, ki menijo, da imajo za plačano vstopnino isto pravico in hočejo v tem zgodovinskem momentu sodočlašiti. Ali je res sodnik napravil pogrešno odločitev? V večini takih slučajev lahko mirne duše odgovorimo z ne. Nepoznavanje pravil je bilo vzrok, da je nastal ogenj v strehi. Jasno je, da bo sodnik, ki je položil izpit pred strogo komisijo, bolj obvladal pravila, kakor pa gledalec-lajlak, katerega ni nikdo tolmачil pravila. Gledalec pač ni kriv, da ne pozna pravil, nima pa tudi pravice v tem pogledu odločevati. Večina gledalcev ne ve, da je edino sodnikova odločitev veljavna in nepreklicna. Na kak način naj dobi torej gledalec vpogled v pravila? Menimo, da je v prvi vrsti časopisje poklicano, da v tem pogledu vpliva vzgojno na sportno publiko. Le na ta način bodo nemiri prenehali in šele takrat bo sportna ideja prišla zmagonosno pot. Naš list bo od časa do časa priobčeval važnejše odlomke prvil iz raznih panog sporta, ki so pri nas najbolj razširjene.

Danes hogo smo spregovorili par besedi o nogometnem sodniku, njegovi dolžnostih in pravicah, kajti ravno o sodniški funkciji vlada pri nas največja nejasnost.

Sodnik v svoji funkciji je na igrišču najvišja instanca. Bdi nad tem, da se vrši igra po obstoječih pravilih ter da se njegove odločitve nesporenje izvršijo. Njegove odločitve so neizpodbitne. Sodnik ima pravico kaznovati nedostojno ali nesportno vedenje igralcev z opominom ali takojšnjo izključitvijo, brez predhodnega opomina. Sodnik lahko tudi odstrani iz sportnega prostora gledalce, ki se neprimerno vedejo napram njemu ali igralcem. V zelo težkih slučajih lahko izprazni igrišče. Zgubljeni čas, ki je nastal radi blesure ali drugega vzroka, lahko sodnik vpoštevava in igro nadaljuje oziroma prekine. Sodnik prekine igro, ako je bil po njegovem mnenju igralec težje poškodovan, ki ga je treba takoj odstraniti z igrišča in igro nadaljevati. Ako je poškodba lažja, značaja, se prekine igra šele, ko je žoga izven igrišča. Trajna kršitev enega ali večih pravil se smatra kot neprimerno vedenje in se kaznuje z izključitvijo. Sodnik ima neomejeno moč, ako grozijo izgredi, bodisi od strani igralcev ali gledalcev. Brez odobrenja sodnika ne sme med igro nihče, razen igralcev in stranskih sodnikov, stopiti na igrišče. Vsak igralec sme pri sodniku radi kakke odločitve interpelirati, ne sme pa z besedo ali dejanjem kritizirati take odločitve. Prestopek tega pravila se kaznuje z izključitvijo. — Večina navedenih pravil je našim gledalcem in tudi igralcem neznana. Tudi klubski funkcionarji se ne zavedajo svojih dolžnosti napram sodniku. Skrbeti morajo med in po igri za varnost sodnika. Znanim, vročokrvnim elementom, ki vedno povzročajo nemire, je treba sploh zabraniti vstop

na igrišče. Na igriščih naj bodo razobežena svara, da se vsakdo, ki bi žalil sodnika oziroma se napram njemu nedostojno vedel, izpostavlja nevarnosti izključitve (odstranitve) z igrišča. Žaliti stranskega sodnika se stavi v isto vrsto kot žaliti sodnika in zapadejo isti kazni.

Sodniku ni vedno mogoče, da bi s svojo odločitvijo zadovoljil slehernega. Radi tega se morajo posebno igralci zavedati sodnikovega odgovornega položaja in naj mu ne delajo težko. Ne nadlegujte sodnika, da naj spremeni kako odločbo in ne delajte nepotrebnih opazk. Igrajte dalje, tudi v slučaju kakakega prestopka, dokler ne prekine piščalka igre.

Zadnja navedena slučajja se čestokrat dogajata na naših igriščih in sta mnogokrat vzrok raznim ekscesom. Tudi sodnik je človek, ki se lahko moti in se ga ne sme radi tega obsojati.

Evropa triumfira nad Ameriko

Pravzaprav bi moral reči, Nemčija triumfira nad U. S. A., oziroma Schmeling nad Sharkeyem. Toda izoveliti U. S. A. z Ameriko, je pri nas že nekako v navadi, kar pa se tiče Yankeejev samih, so ti že davno mnenja, da ozke meje U. S. A. nikakor niso več v skladu z njeno faktično močjo, tako da je samo še vprašanje časa, ko se bo glasila formula U. S. A. je severna in srednja in južna Amerika in ko v beli hiši ne bo več prezidiral naveden prezident U. S. A., ampak predsednik panameriške federacije. Seveda ima ta stari sen vseh neodstojnih Američanov tudi neko stvarno podlago.

Kar pa se tiče Evrope, je znano, da U. S. A. rade subsumirajo vse težave in bridkosti, ki jih imajo s katerokoli državo na našem kontinentu, pod pojem Evropa in to še s takim posebnim atributom. Pa tudi mi sami menda nismo več tisti, kosmo bili. Kdor je zasledoval zadnje tedne evropsko časopisje, je videl, da je to časopisje glede na narodnost in stranko, čim bolj se je bližal 12. juni, tem bolj pozabljalo, da je Maks Schmeling pravzaprav Nemec. Po pravici se je zdelo, da smo vsi soglasni v tem, da velika odločitev tega dne ne zadeva morda samo Nemčije, ampak da gre čast, takorekoč častno zadevo vse Evrope. Tudi pred devetimi leti, ko se je prvič boril za veliko čast svetovnega prvaka Francoz Carpentier, tudi tedaj se je vršil boj pod parolo Evropa proti Ameriki. Zal je bil simpatični Georges poražen, Francija pa je ostala tedaj sama in potrta. Seveda, tekem teh let se je že marsikaj storilo za zblizanje in solidarnost evropskih narodov in — Schmeling je zmagal. Zato, raduj se, Evropa in triumfiraj!

Res, malo duelov z Ameriko smo mogli odločiti v svojo korist, hudo nam je že večkrat zagodel dobri stric Sam. Z njegovo gospodarsko nadvlado smo se že zdavnaj sprijaznili, najbrže se bomo morali tudi še s pomorsko in tudi sportno. Za mnogo svetovnih rekordov v vodi, na kopnem in v zraku smo že postali revnejši. Sli so tja preko, vrnil se je le malokateri. In ravno te dni smo praznovali povratek takega izgubljenega sina, ki se je po petdesetih letih vrnil čisto nenadoma zopet v svojo staro domovino — zato tudi tako slavnosten uvod!

Čisto napačno se splošno piše, ko da je bil naslov svetovnega mojstra v boksu že od nekdaj v rokah Amerike in bi bila po tem takem ona tudi domovina tega športa. Resnica pa je, da je tudi ta šport evropskega izvora in da se je svetovno mojstrstvo le vrnilo k nam, dasi z malo geografsko diferenco. Pač pa bi mogli govoriti o boksu kot nekakem dosedanjem privilegiju anglo-saksonske rase. Kajti svetovna mojstrstva v boksu so se vršila že od leta 1750. v domovini te umetnosti, v Angliji. Od leta 1750. do 1882. štejeemo nič manj kot 33 angleških mojstrov, torej z ozirom na to, da se je

gojil boks le na Angleškem, tudi svetovnih mojstrov. Šele leta 1882. si je priboril ta naslov Američan John L. Sullivan. In od tedaj pa do danes so bili vsi svetovni mojstri Američani (sicer ne vedno stodoletni, a vendarle), če izvajamo interregnum od leta 1910 do 1915.

Letos je bilo četrtič, da je posegla tuja roka po boksarskem primatu Amerike. Prvič 1. 1921. Georges Carpentier v New-Yorku. Na ta boj gledajo pri nas kot na nekaj fiasko Carpentierja. Toda po krivici! Francoz je bil pač prelahak za robustnega Dempseyja in teža je tedaj pravzaprav triumfirala nad inteligenco in tehniko. »Dempseyja udariti, se pravi udariti gor«, je izjavil po boju Carpentier. Kljub temu je bil Dempsey v drugi rundi precej v stiski in le dejstvo, da za Carpentierjevimi udarci ni bilo prave teže, ga je sedaj rešilo.

Drugi kandidat je bil argentincec Louis Angel Firpo, s čednim imenom »bik iz pampe«. Borba se je vršila leta 1923 in spada brez dvoma med najbolj nenavadne v zgodovini ringa. Že v prvi rundi je zletel Dempsey vsled strahovitega argentincevega udarca preko vrvi na mizo žurnalistov! S tem bi morala biti borba seveda tudi končana, toda Američani pač niso mogli na tak (!) način izgubiti svoje trofeje, kljub temu, da končno tudi takemu knock-outu, gotovo skoro neverjetnemu, ne gre oporekati. Dempsey je tedaj baje le s tujo pomočjo zopet prilezel v ring in v drugi rundi je potem pobesneli Jack odpravil Firpa.

Tretji poizkus Avstralcu Toma Heeneya je končal z zmago Gene Tunneya v 11. rundi po točkah (1928).

Dramatični boj z dne 12. junija pa ni bil nekaj nenavadnega samo po dejstvu, da je končal z diskvalifikacijo, temveč še bolj zaradi tega, ker nobeden od obeh komatantov ni bil zadovoljen z izidom. Danes gotovo ni bolj nesrečnega človeka v U. S. A. ko je on. Biti favorit Amerike, pa izgubiti tako borbo! Že preje ni bil nikoli posebno priljubljen. Za tisto popularnost tik pred odločitvijo se je imel zahvaliti ogromni reklamni in pa okolnosti, da so morali Američani pač ugrizniti v kislno jabolko, kajti drugega boljšeega proti Schmelingu momentano niso mogli postaviti. Tunney, ki bi bil pravzaprav edini upravičen, braniti naslov svetovnega prvaka, se je, kot izgleda, za vedno poslovil od ringa.

Sharkeyju torej njegova popularnost v 12. uri ni nič pomagala. Zaman je v svojem kotu razvil zvezdni prapor, ki naj bi bil nekako figovo pero za njegove eventuelne foule. Schme-

Novi višinski rekord. Kapitan Sergijevski, bivši letalec v carski armadi, ki živi sedaj v Združenih ameriških državah, je dosegel nov višinski rekord za hidroavione. Dosegel je višino 9800 metrov, dočim je bivši rekorder Nemec Harder dosegel le 8.849 m.

ling, oziroma njegov manager sta se le predobro zavarovala proti takim presenečenjem. Osem filmskih kamer je kontroliralo borbo in mogoče je bil tudi vzrok gentlemanstvu sodnikov. Sharkeyjeva nesreča je bila pač ta, da je moral zmagati.

Ze v naprej je povedal, da bo v 4. rundi Nemca razbil. Seveda je bil Nemec previdnejši kot n. pr. Plul Scott ali Firpo in tudi zmernejši v svojih izjavah. Naj bo že karkoli — to pa je gotovo, da je dobil borbo simpatičnejši in pa tudi inteligentnejši borec.

Novi svetovni prvak pa ne bo dolgo počival na lavorikah, pretendenti se že oglašajo. Dempsey n. pr. je že pred meseci grozil, da bo stopil v služaju Schmelingove zmagae zopet v ring, da vrne Ameriki svetovno prvenstvo. Dobri Jack! On že ve, s čim si človek pridobi popularnost v U. S. A. Tudi kar nič ne dvomim, da bi rad nastopil proti Schmelingu, saj bi pomenil duel Dempsey — Schmeling gotovo rekord gledalcev in, seveda, dolarjev. Vprašanje pa je, če bo hotela Amerika. Kajti Dempsey danes gotovo ni boljši kot je bil pred štirimi leti. Prava nevarnost pa preti zaenkrat novemu mojstru od zelene mize in ta je v Ameriki, kot smo že videli, kaj nevaren forum za tuje.

Zato Schmelingu ne moremo še povsem čestitati. Celar Mirko.

Sportne vesti

B. A. C. (Dunaj) na turneji po Jugoslaviji

Dunajsko profesionalno moštvo II. lige Brigittenau A. C. se nahaja na daljši turneji po Jugoslaviji in beleži prav lepe uspehe. Prvo tekmo so igrali v Zagrebu proti komb. moštvo Haška in Gradjanskega in zmagali s 4 : 3. Nato so se srečali z državnim prvacom Hajdukom in zgrubili prvi dan s 1 : 3, v revanši tekmi pa je podlegel Hajduk s 2 : 1. V sredo in četrtek so igrali v Sarajevu. Prvaka Slavijo so porazili s 3 : 2, dočim so napram Saški podlegli s 1 : 2.

BSK—Slavija (Osijek) 3 : 1 (0 : 0). Na Telovo je igralo moštvo BSK brez igralcev, ki so odpotovali v Montevideo, v Osijeku proti prvaku Slaviji. Beogradčani so po lepi igri zmagali. Danes gostuje v Osijeku kompletni team Jugoslavije proti Slaviji.

Svetovnega prvenstva v Montevideu se udeležijo 11 držav: Belgija, Francija, Jugoslavija, Rumunija, Argentina, Chile, Brazilija, Bolivija, Peru, Uruguay in USA.

MARIBORSKI SPORT

V nedeljo priredi lahkoatletski sekcija S. K. Železničarja velik propagandni lahkoatletski meeting. Prireditve se vrši na igrišču S. K. Rapida. Začetek ob 9. uri.

S. K. Rapid gostuje v nedeljo v Gasteinu na Avstrijskem.

Na igrišču I. S. S. K. Maribora pa se bosta srečala v prijateljski tekmi

S. K. Sturm (Graz) : I. S. S. K. Maribor.

Tekma bo vsekakor zanimiva. Po 6. tednih bomo zopet imeli priliko videti prvostvorno igro prvaka. Gostje so prvaku popolnoma enakovredni nasprotnik in »Maribor« bo moral napeti vse sile, ako hoče ostati zmagovit.

Mednarodne rokoborbe v Mariboru.

I. S. S. K. Mariboru se je posrečilo pridobiti za propagando rokoborbe v Mariboru najboljše rokoborce Italije, Nemčije, Francije, Madžarske, Avstrije in Rumunije, ki bodo nastopali v Mariboru. Prireditelj je razpisal tudi lepe nagrade in sicer po 5000 in 2500 Din. Tekme bodo trajale predvidoma do srede 25. t. m. Prireditve se vrše v verandi pivovarne Union. Sodelovalci bodo tudi rokoborci iz Maribora in Ljubljane.

Medmestni tenis-turnir Ljubljana—Maribor.

Medmestni tenis-turnir Ljubljana—Maribor se bo vršil dne 28. in 29. junija v Mariboru.

Reprezentanci Maribor : Celje.

Dne 29. junija bo nogometna reprezentanca Maribora igrala proti reprezentanci Celja. Tekma se bo odigrala v Celju.

Na Dolenjsko!

Slednjič so se tudi Dolenjcem zjasnila vremena in v nedeljo obišče Dolenjsko že drugi izletniški vlak.

Tam pod bajnimi Gorjanci v tih dolenjski prestolici bo črni hlapen obstal že ob 8. uri zjutraj. Najprikladnejši čas.

Po senčnem drevoredu preko »marofac« si, prijatelj narave, v dvajsetih minutah svež in zadovoljen sredi Novega mesta. Pot iz kolodvora je prijeten izprehod, čigar krona je prekrasen razgled po pisani novomeški kotlini.

Takoj na kolodvoru se ti odpre svet proti jugu in zapadu. Zadnji obronki Gorjancev se stapljajo s kočevskim hribovjem, okrogli sv. Peter se izteza nad dolinsko Sotesko, kjer se ob tih Krki skriva istoimenski grad, starina, ki je bil v Valvasorjevem času dika naših plemenitih bivališč. Izlet tu sem in morda še dalje do Dvora, kadar si bodo Novomeščani zgradili novo elektrarno ali celo do Žužemberka, avto-vožnja po oni tih in romantični soteski, bi bil pravi užitek. Izlet bi se mogel kombinirati tudi tako-le: V vlakom do Stične, avtobusom do Žužemberka, in potem po soteski do Novega mesta.

Pri tem bi se dal izrabiti čas še za skok v dolenjske Toplice, ki so dobro uro proč od Soteske. Doživeli bi spotoma morda celo romantiko: srečanje s pravim živim rjavim medvedom, ki bi prihlačal iz temnih pragozdov bližnjega Roga.

Pod samimi vinogradi leži straška postaja, razveseljuje se lepe okolice in divnega razgleda na Gorjance, ki zapirajo vzhodno obzorje.

Komaj uro hoda odtod se skriva pod silnim pečevjem dvojniki Predjamskega gradu — divni grad Luknja, edini naš jamski

grad, nekdanje zatočišče slovitega klavirteza Erazma Predjamskega. Zidovje se ne pokaže očem prej, preden se skoro ne butne vanje. Je še precej ohranjeno. Pod njim bruha ponikalnica Prečna in vzdržuje novomeško elektrarno. Užitek je izprehod po hladni zaseki, ki daje prostor le bistremu potoku in ozki stezi.

Kdor je kdaj v Novem mestu, bi ne smel opustiti prilike, da si ogleda skrite lukenjske čari. Iz Novega mesta preko Bršljina in vasi Prečne smo v poldrugi uri peš v Luknji. Hladna kopelj, dobra kapljica in prijazna okolica so vračilo za majhen napor.

Nepopisen lep in zanimiv bi bil celodnevni izlet z avtom ob desnem bregu Krke pod Gorjanci do kartuzijanskega samostana Pletenje, tik ob gorjanskem vznožju. Edinstveni samostan. Beli menihi, po večini Francozi in Nemci, delajo tam pokoro za razuzdan svet. Sredi noči vstajajo in molijo. Vsak živi ločen v samotni celici. Moškini je ogled ogromnega poslopja, ki je poln dragocenosti, dovoljen, ženske smejo le v zunanjo obednico, kjer uživajo gostoljubje belih menihov. Zanimiva je tam stara gotška cerkev, v kateri je bil pokopan mogočni Herman II. Celjski. Je to menda najkrasnejša gotška stavba v Sloveniji.

Spotoma bi si utegnili še ogledati slikovito dolino s številnimi gradovi v tihem kotu pod gorjanskim sv. Miklavžem (969 m). Grad Tolsti vrh, koder se je največ držal gorjanski propovednik Janez Trdina in kjer je nastalo največ »Bajk in povesti o Gorjancih«. Grad Vrhovo. Tam se je Valvasor drugič oženil. Grad Prežek. Z Andrejem Smoletom in Anatazijem Grünom je tam veseljačil France Prešern. V kleti so še najti njihovi podpis.

Črez St. Jernej preko doline in onstran

Krke. Vinvrh. Najstarejša gradišča v Sloveniji. Bela cerkev, najstarejša fara na bivšem Kranjskem.

Pa bi pogledali v Šmarješke toplice. Prav prijetna bi bila ne pretopla kopel in dobra južina, in vračali bi se ob Krki. Onstran je grad Struga, četrt ure dalje prelesten grad Otočec, brezdvomno naš najdivnejši vodni grad. Znana tudi po Tavčarjevemu romanu »Otok in Struga«. Na ducate večjih in manjših otočkov, na največjem sivo zidovje gradu Otočca. Vodne ptice vseh vrst, eksotično drevje, zelenje, voda, prava pristna romantika.

Malo dalje bodo se nam iz vinogradov nasmihali očrneli Stari grad, beli Bajnof in ljubka cerkva na Trški gori. Med zelenjem vinskih trt se prerivajo lične zidane in skromni hrami, ponosne vile, raztresene med vinogradi, pa dajejo celoti tem skladnejši žig.

Poizlet iz Novega mesta na Trško goro in dalje po robu vinskih goric do silnega višinskega gradu Hmeljnika je radi divnega razgleda vpoštevavanja vreden.

Peš je mogoče tudi mimo Starega gradu v Šmarješke toplice in od tam z avtobusom nazaj v Novo mesto.

Prav lep popoldanski izprehod pelje iz Novega mesta skozi prijetni Ragov log in vas Ragovo mimo graščine Graben in dalje ob Krki do Otočca, nazaj pa po drugi strani preko St. Petra in Ločne. S splavom se je mogoče že pod St. Petrom prepeljati črez Krko in si skrajšati pot. Je pa večna škoda pustiti prelesten Otočec.

Tudi na Gorjance je mogoče priti tekom enajstih ur, ki jih novomeškemu posetniku dovoljuje izletniški vlak. Z avtom do tovarne, dve uri pešačenja in smo 1181 m višoko na najvišji točki Gorjancev, na Trdinovem vrhu. Iz Košenic moremo med potjo pregledati ves dolenjski svet in še mnogo

dalje: Triglav, Kanin, Snežnik, Pohorje, onstran se cela Bela krajina vtaplja v vročinski megli, zadaj se kažejo Klek, Velebit, bosanske gore. V eni uri smo pri sv. Miklavžu, pozvonimo v cerkvi, se nadvimno nepopisnemu pogledu in pisano podnožje, pozdravimo nasprotni Kum, pa se mimo Krvavega Kamna in gorskega studenčka »Gospodične« vrnemo po oglarski poti do tovarne, tam na avto in na postajo.

Izlet v Belo Krajino bi šel po državni cesti preko Gorjancev črez Lužo v Črnomelj ali Metliko. Nazaj pa kar z vlakom morda. Vsekakor truda vredno.

V gorjansko predhribje bi bila lepa pot črez Grm — kmetijska šola v starinskem gradu — mimo cerkvice sv. Roka in gradu Poganci na Mehovo, storžič nad tristo metrov višji od podnožja, slikovite grajske razvaline, diven razgled. Pokrepčali bi se pri »Zajcu«, koder je vzdana spominska plošča Janezu Trdini, pa po stari cesti nazaj. Pri Matkoti v Gotni vasi bi lahko napravili še eno postajo.

Še sledeči pešizlet bi bil priporočati: Šmihel — tam počiva Primicova Julija, Prešernov ideal — grad Ruperč vrh — Višivec. Dobra pijača, krasen zrak, divna okolica.

Po mestu pi bi si preganjali dolgčas na Krki s čolnarjem in s kopanjem, za kar je doli edinstvena prilika, nad kopališčem je tenis, na »marofac«, na »šancah« in ob Krki so klopice, v kapiteljski cerkvi je Tintoretova slika sv. Nikolaja, na frančiškanski porti je spomenik Ivana Lenkoviča, na pokopališču grob Janeza Trdine, pa še marsikaj družega bi se našlo. Bodo meščani že povedali.

Če bi kdo zamudil vlak, za prenočišče ni sila, kavarni sta dve na razpolago, restavracij na izbero, pa tudi brezalkoholna gostilna in slaščičarna in kino. Avtomobilistom za garaže tudi ni skrbeti.

V. P.

Med gradiščanskimi Hrvati

Doba našega narodnega probujanja, doba taborjev, doba blagoslovljanja zastav pevskih društev itd. spada gotovo med najzanimivejše naše narodno in politično življenje. Ta doba niti ni dovoljno ocenjena, niti opisana v naših knjigah, niti v Spominih naših veljakov. In koliko je tu bilo dela od moči, ki nikdar ne dobe dovolj zahvale za vse delo in skrb, ki so jo imeli za svoj narod in njega boljše bodočnost.

Tako dobo preživljajo tri četrti stoletja za nami — Gradiščanski Hrvati, ta danes najinteresantnejša veja jugoslovanskega naroda. Nekaj malega sem že poročal tudi v »Jugoslovanu« in obljubil nadaljevanje. Ne bom pa ponavljal tega, kar sem pisal v raznih listih o teh Hrvatih v Avstriji, marveč od časa do časa bom poročal o njihovem delu in napredku zadnjega časa. — Ker se Hrvati v Jugoslaviji tako malo zanimajo za te svoje soimence, storimo to mi Slovenci. Morda se le zganejo tisti, ki bi se bili morali že davno veliko več pobrigati za usodo tega ljudstva tam od Bratislave do naše meje...

Na zemljevidu, ki sem ga bil priobčil pred štirimi leti v zagrebškem »Hrvatskem Učitelju«, je zaznamovanih nekaj nad 70 krajev od Bratislave doli do naše meje, ki so bodisi docela ali po ogromni večini — hrvatski. In to je razdalja kakor od Dunaja do Maribora.

Delim štiri skupine teh vasi. Prva je od Bratislave do železnice Dunaj-Budimpešta čez Bruck na Litvi. Tu je devet velikih vasi. Druga skupina je med Nežiderskim jezerom in ozemljem Dunajskega Novega mesta. Tu štejem 17 vasi. Tretja skupina pod Šopronjem do madjarskega mesteca Köszeg (Güns). Tu je 20 vasi. Tu je središče narodnega pokreta, kajti od tu je večina narodnih delavcev zadnjega stoletja. In tudi sedanji prvoboritelji so iz teh krajev.

Četrta skupina pa je na jugu od Pinkafeldja do St. Gotharda, zapadno od Szombathelyja ali Steinmanger. Tu je 28 vasi. — Med temi skupinami pa je zveza silno slaba, skoro nemogoča. Iz prve in druge skupine je mogoče priti v četrto bodisi preko Dun. Novega mesta po Aspangovi železnici do Pinkafeldja, ali pa kar čez Šopronj povsem po ogrskih tleh. Iz tretje v četrto skupino isto tako čez ogrsko ozemlje preko Sombotelja.

In v to četrto skupino naj obrnem danes pozornost čitateljev, v vas Čajta, ki se drugače Schachendorf imenuje. Stoji pa tik ogrske meje ob železnici Pinkafeld - Sombotelj in ima v bližini kakih 14 hrvatskih vasi, ostale so proti jugu bolj raztresene. Divni so ti kraji in dovolj bogati. Kako neki je bilo mogoče, da se je ta narod ohranil skozi dolga štiri stoletja tako čist in ne-pokvarjen?

V tej Čajti je 755 Hrvatov in blizu 200 Nemcev in Madjarov. Tu je dvorazredna hrvatska šola. — In v tej Čajti je bilo ustanovljeno pevsko društvo »Stalnost«, ki si je bilo nabavilo krasno zastavo — samo vaščani v Čikagi in Muskegonu — so darovali skoro 200 dolarjev — in na binkoštni ponedeljek je bilo slavnostno blagoslovljenje.

Zastava je umetniško dunajsko delo iz težke svile. Na eni strani med klasjem in grozdom je slika z obali Jadranskega morja, od koder so praočetje prišli, a druga

slika je Petar Zrinjski, ki seče Turku glavo. Na drugi strani med krasnimi ornamentami je slika sv. Cecilije in pa slika Petra Preradovića in Jurija Strossmayerja. Besedilo pa pravi: »U stalnosti s pjesmom slobodi rod hrvatski k sriči hodi!« — Tako v vasi nedaleč od Sombotelja.

Na slavnost je došlo dan hoda iz srednje skupine več pevskih društev in po eno nemško in madjarsko iz bližine. — Tudi sosadni Nemci in Madjari so zabijali žeblje v drog hrvatske zastave in želeli bratskega sožitja kakor skozi minula stoletja. Nemško in madjarsko pevsko društvo sta peli tako, da so se Hrvati nekaj — naučili od njih. Vpliv od te strani je samo lep in dober.

Mati zastave je gospa Stefely, a kumica gospa Gizela Ebner. Torej tuja imena, ki dokazujejo, da kar je prišlo med Hrvate tujcev, so se vsi — pohrvatili. To opazujemo po vseh hrvatskih vaseh. Le tam, kjer so somboteljski škofje odpravili hrvatski jezik iz cerkve, so se tudi Hrvati ponemčili, ne pomadjarili.

Govor župnika Jandriševića v cerkvi bi zaslužil, da bi podal čleaga. Govoril je o pesmi na sploh in potem posebe o hrvatski. Med drugim: »U naših narodnih jačkah (popevkah) nečete nigdir najti nečistoga. I zato je dužnost naša, da si jačke obdržimo, ar jačke obdrži narod. I mi hočemo ostati verni našoj narodnosti, verni Hrvati... Zastava je sveta vsakomu vernomu kotriku (članu) društva, zato moraju jačkari (pevci) gajiti naše čiste narodne jačke, pak moraju čuvati narodnosti i stati na obranu, ako gdo napada narod ter mu hoće zeti njegovu hrvatsku budućnost. — S nami za Boga, domovinu i za naš narod!« — Take besede v mali Čajti tam gori tik Sombotelja. Kdo bi si bil kdaj kaj takega mislil?

In kaj naj rečemo o govoru župnika Ignaca Horvata iz Nove Gore, kjer je ravno vsled njega in učitelja nekako narodno središče vsega tega dela hrvatskega Gradišča. Horvat je bil med ustanovitelji sedanjega pokreta, piše največ v Hrvatske Novine in je spisal za Društvo sv. Jeronima v Zagrebu lepo povestico »Gradiščanke«, ki je izšla letos. Njegov govor je visoka pesem narodnega prepoveda in dela za boljše bodočnost. Govoril je tudi o nalogah Hrvatskega kulturnega društva. Končal je: »Zato dokle brate Hrvate s jednom rukom zagrlimo, drugu ruku pružimo našim suzemljakom Nimcem i Ugrom i kriknem: Zdravi bili! Grüss Gott! Isten hozta önökét!«

Govorila sta še deželni svetnik dr. Lovre Karač in predsednik Kulturnega društva učitelj Dobrovič. Sami zlati nauki in žarki domoljubja. Takih besed, zdi se mi, da v

naših krajih že nismo več zmožni, to je doba naših taborov, našega narodnega probujanja, naše renesanse.

Kdor se hoče učiti, kje je danes narodno delo, resnično in plodno delo, naj gre med brate tam med madjarskimi mesti Sombotelj, Šopronj. Ali ni to interesantno? Skoro se zdi pravilčno to pripovedovanje danes — leta 1930., v dvanajstem letu naše svobode. Kdo svobodnih kaj misli na te svoje brate?

A. G.

Relander, predsednik finske republike, v kateri se pripravlja državni preobrat na desno.

Zdravniška posvetovalnica

»Tomaž«. Brez simptomov in diagnoze ne zahtevajte vendar od zdravnikov nasvetov. Zvišana temperatura oddaja pogosto pri otrocih tako brezpomembne kot smrtonosne bolezni, za kar se odloči nadaljnji razvoj in potek bolezni. Zato je tudi v tipičnih primerih diagnoza škrlatinske prav lažja, v drugih pa jako težka, in čisto sploh nemogoča po že potekli bolezni, ko se lupijo dlani in podplati. — Najbolj učen in najbolj neučen zdravnik prihaja — in morda prav radi tega! — v težje diagnostične težkoče. In da pravi: »Ne vem za kaj gre, ker še ni bolezni za diagnozo dozorela«, ker torej ne mara varati kot poštenjak svoje okolice, to mu menda vendar ne velja šteti v zlo. Ali vam je res ljubše, da čujete učeno latinsko besedo, z ničim utemeljeno, mesto poštenega: »Ne vem!« — Tudi iz dejstva, da je drugi zdravnik bolezni tukaj spoznal, izvajate napačne sklepe. Verjetno je, da je prve štiri dni sploh ni bilo moči spoznati, pa bodisi, da bi klicali samega skulapa k otroku. Diagnozo je pa napravil, ko se je bolezni končno izkazala s tipičnimi simptomi, drugi zdravnik, kot bi jo bil prvi, če bi mu bili zaupali še do petega dne. Tisti torej, ki zasluži primerno skritiko ni prvi zdravnik, ampak Vi! G. D. R. v K. Da so vsled težkih duševnih emocij osiveli ljudje v najkrajšem času (n. pr. Maria Antoinette v noči pred umrtitvijo), je dokazana

stvar. Znano je pa tudi, da so v še izjemnejših primerih ljudem izpadli vsi lasje na glavi, in še več, po vsem životu. Pa dočim, kolikor je znano, tako osiveli lasje obdržijo svojo sivino, pa iz takih vzrokov izpadi lasje, zopet lahko vzrastejo po krajšem ali daljšem času, da celo po več letih. Ujetniki se obče ne postarajo, samo zgodaj, ampak tudi izredno zgodaj posive, ali postanejo plešasti.

G. D. V. v Ž. Citajte odgovor pred Vašim. Najnavadnejši vzrok izpadanja las je iskati v podobenem ustroju; nadalje, ne glede na lokalno obolenje lasišča, v konstitucionalnih boleznih, v kužnih boleznih, v pogostih porodih, v slabokrvnosti, v prekomerno užitem nikotinu, alkoholu, morfinu, svinu itd.

G. R. M. v L. Izmed navedenih zajtrkov je precej vseeno za katerega se odločite. Tisto malo bele kave gotovo ne poslabša Vaše nervoznosti; če bi pa imeli v tem pogledu pomisleke, potem uporabljajte Hagovo kavo, ki je razkofeinizirana, a glede okusa in arome povsem zadovoljiva. Kakao, osobito če je razmaščen, nekoliko zapira, sladkor pa rahlo odvaja, prav tako smetana. Oboje je pa v praksi, pri sicer zdravem človeku, ne prihaja v poštev.

G. T. B. v M. »Prisadnih pik«, tvorov na glavi, na obrazu, na tilniku, itd. nikoli ni zanemarjati, ker je vedno mogoče, da se napravi karbunkul, ki vodi prebogosto do globokih infiltracij in do sepse. Pred vsem ne velja tvorov stiskati. Polagati je nanje v vroči vodi namočene komprese ali z vročo vodo napolnjene gumijaste mehurje, pod katerimi leži plast gaze. V vsakem primeru, zlasti pa, če se pokaže temperatura, se je obrniti na zdravnika.

G. A. Č. v T. P. K. Vsaka bolnica ima svoj red, ki določa tudi ure za poset, v ljubljanski splošni javni bolnici so te določene od 12.—15. ure popoldne. Brez takih vtesnitvev ni v nobenem zavodu moči izhajati, ker so ostale ure namenjene pospravljanju, snajenju, prinašanju ter odnašanju jedi, obedom, predvsem pa zdravniškemu poslovanju. V izrednih prilikah lahko dovoli primarij poset tudi ob drugih urah, kakor ga tudi lahko prepove posameznim bolnikom sploh, ali pa posameznim osebam, ki n. pr. razburjajo bolnika, izzivajo nemir, se nedostojno vedejo itd. Tudi je umevno, da poseti iz same radodarnosti niso dovoljeni, in da že radi omejenega prostora ni mogoče pripuščati po 50 ali več posetnikov k enemu bolniku. Načelo je, bolniku ustreči po možnosti v vsakem oziru, vendar vedno s to vtesnitvijo, da se ne moti predpisanega obrata in ne nadleguje v izredni meri drugih bolnikov.

Mali oglasi

Stavbeniki pozor!

Proda se po zelo ugodni ceni 32 kom. sobnih vrat 200 x 90 cm ter 20 kom. oken trodelnih. Vse je popolnoma novo, kompletno nakovano in grundirano. Ponudbe je poslati na upravo pod »Tudi na drobno«.

Strojno striženje psov

po 17. uri, Oswald, — Glince C VI. št. 4 pri gostilni »New York«.

Tvornica

štampiljk
Teodor Rabič
Ljubljana
Kolodvorska ul. št. 24
Štampiljke v modernih izdelavi

Pozor, dame, gospodje!

Ako hočete zopet imeti veselje s svojo obleko, dani ni nova, pošljite jo v WALLET EXPRESS, LJUBLJANA, STARITRG 19, da jo kemično očisti, zliko, pošlje, na željo obrne. — Cena obračanja Din 300.—. Po obleko se pošlje na dom. Na likanje se lahko počaka.

Posečajte hotel-restavracijo

Mariborski dvor
Oset, Maribor.
Prenočišče, kopalnice, garaže, auto.

KARTOTECNI PRIBOR
KARTOTEKA
KARTOTECNO KNJIGOVODSTVO

Nasvete za nove zgradbe, načrte, proračune in nadzorstva, izvršujejo zmerni cenilci gradbeni in arhitektonični inženerska pisarna: Tehnični biro »Tehna« Ljubljana, Mestni trg št. 25/I.

Naročajte najboljši in najcenejši dnevnik »Jugoslovan«

Inserirajte v Jugoslovan-u!

Zahvala.

Vsem, ki so ob nenadni smrti tolažili in sočustvovali ter spremili gospoda

Josipa Kenda

restavraterja, posestnika itd.

na njegovi zadnji poti, prisrčna hvala!

Zlasti pa se zahvaljujemo vsem damam in gospodom, ki so se ob težki uri z veliko požrtvovalnostjo — žal brezuspešno — trudili za blagopokojnika, vsem predstavnikom in zastopnikom oblastev, smodnišnice, uradov, občin, društev, zadrug, korporacij in tvrdk, pevskemu društvu »Lira« za ganljivo petje in vsem onim, ki so ob blizu in daleč prihiteli, da spremijo našega nepozabnega k večnemu počitku.

Globoka zahvala preč. duhovščini, oo. frančiškanom, vsem množičnim darovalcem prekrasnih vencev in lepega cvetja in vsem, ki so s svojo udeležbo izkazali pokojniku čast, nam pa uteho v grenki, neizmerni boli. Tisočera hvala vsem!

V Kamniku, dne 20. junija 1930.

Globoko žalujoči ostali.

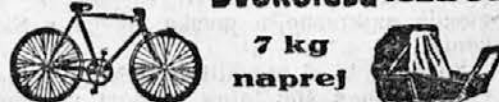
Tvrdka J. C. Mayer

obvešča najljudneje svoje cenjene odjemalce, da ima najraznovrstnejšo izbiro

pristnih perzijskih preprog

v svoji zalogi in vabi p. n. občinstvo, da si jih ogleda.

NOVOST! Dvokolesa teža od

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetlovnih tovarn. Otroški vozički od najpriprostejšega modela izdelujejo se tudi po okusu naročnika. Šivalni stroji, motorji, pneumatica, posamezni deli. Velika izbira. Najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki inranko.

»TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. LJUBLJANA, Karlovska cesta šte. 4.

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA
Gregorčičeva 23

Tiska časopise, knjige, brošure, tabele, cenike i. t. d. LASTNA KNJIGOVEZNICA

Službene objave

Razglasi osrednje vlade

Razglas o kurzih listin, izdanih na zlato ali inozemsko valuto, za mesec junij 1930.*

Da bi se pravilno pobirale takse po zakonu o taksah in pravilno določala pristojnost za sojenje, je gospod minister za finance glede na dejstva, da se menjava vrednost listin, izdanih na zlato ali inozemsko valuto, proti dinarju, določil z odločbo br. II.—72.050 z dne 26. maja 1930. nastopne kurze, po katerih se morajo preračunavati na vrednost dinarja vse listine, ki se glasé na zlato ali inozemsko valuto ter se morajo po tem znesku pobirati takse po zakonu o taksah in sicer:

1 napoleon	218.—
1 turška zlata lira	247.—
1 angleški funt	275.40
1 dolar	56.55
1 kanadski dolar	56.25
1 nemška zlata marka	13.52
1 zlati zlot	6.34
1 avstrijski šiling	8.—
1 belg.	7.90
1 pengő	9.90
1 braziljski milreis	6.45
1 egiptovski funt	282.—
1 urugvajski pezos	51.0
1 argentinski pezos	21.35
1 turška papirnata lira	27.—
100 turških piastrov	27.—
100 zlatih francoskih frankov	1095.90
100 francoskih frankov	222.—
100 švicarskih frankov	1095.90
100 italijanskih lir	297.—
100 nizozemskih goldinarjev	2277.—
100 romunskih lejev	33.70
100 bolgarskih levov	41.—
100 danskih kron	1513.—
100 švedskih kron	1517.—
100 norveških kron	1513.—
100 pezet	691.—
100 drahem	73.—
100 češkoslovaških kron	168.—
100 finskih mark	142.—
100 lat	16.70

Ti kurzi veljajo za čas od dne 1. do dne 31. junija 1930. ter se morajo uporabljati tudi v nastopnih primerih:

- ko se sprejema kovano zlato — napoleonori in zlate turške lire — pri državnih blagajnah ob plačevanju davkov in drugih državnih dohodkov;
- ko se pobirajo luške takse, o čemer izda oddelek za davke potrebna navodila;
- kot obračunjevalni tečaji za angažiranja in potrošnje po proračunu za leto 1930/1931. pri vseh državnih izplačilih v tujih valutah; in
- ko se sprejemajo za kavcijo obveznice naših povojnih državnih zunanjih posojil v zlatu, 7% no in 8% no Blaire & Comp. in 7% no Državne hipotekarne banke, v i-

tiranih v New Yorku, za preračunav: je dolarjev v dinarje.

I. oddelka za državno računovodstvo in proračun ministrstva za finance v Beogradu, 21. maja 1930.; br. II.—72.050.

* Službene novine kraljevine Jugoslavije z dne 31. maja 1930. št. 121.

Razglasi kraljevske banske uprave

VIII. No. 2448/2.

Razglas.

Gospodu Heinrichu Francu, lesnemu in-
dustriju in veleposredniku na Trati pri
Skofji Loki, sem dovolil ustanoviti delniško
družbo z imenom »F. Heinrich, lesna in-
dustrijska d. d.« s sedežem v Skofji Loki.

Osnovna delniška glavica znaša Din
500.000.— ter je razdeljena na 5000 delnic
po Din 100.— nom. vrednosti, ki se glase
na imetnika ter se popolnoma vplačajo v
gotovini.

Namen družbe je, baviti se zlasti s trgo-
vino z lesom in lesnimi izdelki ter usta-
navljati podjetja za mehanično ali kemično
predelavo lesa in lesnih produktov vsake
vrste in z njimi obratovati.

Kraljeva banska uprava Dravske banovine
v Ljubljani,
dne 31. maja 1930.

Pomočnik bana: Dr. Pirkmajer s. r.

II No. 21.491.

Razpust društva.

Društvo kmetijskih fanlov in deklet na
Mateni je razpuščeno, ker ne deluje, nima
ne članov niti imovine, in torej tudi ne
pogojev za pravni obstoj.

V Ljubljani, dne 13. junija 1930.

Kraljevska banska uprava Dravske
banovine.

Po odredbi bana
načelnik upravnega oddelka:
dr. Stare, s. r.

II No. 19.913.

Razpust društva.

Razpuščam Društvo za rejo konj za Ig
in okolico, ker že več let ne deluje, nima
članov in torej tudi ne pogojev za pravni
obstoj.

V Ljubljani, dne 13. junija 1930.

Kraljevska banska uprava Dravske
banovine.

Po odredbi bana
načelnik upravnega oddelka:
dr. Stare, s. r.

Proglasitev za mrtve.

Okrožno sodišče v Novem mestu je uvedlo postopanje, da se proglase spodaj navedeni pogrešanci za mrtve, ker se more o njih po § 1. cesarske naredbe z dne 31. marca 1918., drž. zak. št. 128, o pogrešancih, označenih z *) pa po § 24., št. 1. obč. drž. zak., domnevati, da so umrli. Vsakdo, ki bi kaj vedel o kateremkoli teh pogrešancev, naj to sporoči sodišču ali pa skrbniku. Pogrešance same pa pozivlje sodišče, naj se zglase pri njem, ako še žive, ali naj mu dajo to kako drugače na znanje.

Ime, rojstni dan, stan in zadnje bivališče pogrešanca	Bistvene okolnosti, na katere se predlog opira	Uvedbo postopanja predlaga	Ime in bivališče skrbnika	Dan in opr. št. oklica	Oklicni rok poteče dne
*) Štefančič Jurij, rojen dne 23. septembra 1879. v Pustemgradu št. 25, pristojen v občino Dragatuš, srez Črnomelj.	Odšel leta 1901 v Ameriko, odkoder od leta 1918. ni nobenega glasu.	Benko Marija, posestnica v Pustemgradu št. 32.	Jare Ivan, pristav in pom. uradnik v p. v Novem mestu.	2. junija 1930.; T 20/30—2.	1. julija 1931.
Tomše Miba, rojen 4. oktobra 1892. v Kraškivasi št. 2, pristojen v občino Čatež, srez Krško.	Služil je pri 17. p. p. na goriški fronti, kjer je bil ujet in v ruskem ujetništvu v jeseni leta 1918. ubit.	Tomše Jože, posestnik v Kraškivasi.	"	2. junija 1930.; T 10/30—5.	1. oktobra 1930. (dokaz smrti).
Vlašič Jožef, rojen 7. septembra 1890. v Dolenjih št. 9, pristojen v občino Adlešiče, srez Črnomelj.	Je odšel leta 1915. v vojno, kjer je bil dne 16. maja 1915. ujet. O njem ni od leta 1918. nobenega glasu.	Vlašič Marija, posestnica žena iz Dolenjcev št. 9.	"	2. junija 1930.; T 21/30—2.	1. januarja 1931.
Pečjak Anton, rojen 12. novembra 1887. v Koritih št. 10, pristojen v občino Dobrnič, srez Novo mesto.	Je služil v svetovni vojni pri 27. p. p. na ruski fronti v Galiciji, odkoder je zadnjič pisal okoli 15. avgusta 1914.	Pečjak Alojzij, posestnik v Jablani številka 12.	"	2. junija 1930.; T 16/30—4.	1. januarja 1931.
Papež Janez, rojen 28. julija 1887. v Črnomlju in tja pristojen, posestnik iz Črnomlja št. 181.	Je odšel leta 1914. s 17. p. p. na rusko fronto, odkoder se je zadnjič oglasil 21. avgusta 1914.	Papež Ana, posestnica žena iz Črnomlja št. 181.	"	2. junija 1930.; T 18/30—2.	1. januarja 1931.
*) Arh Karol, rojen 23. avgusta 1884. v Novem mestu in tja pristojen, samski, privatni uradnik.	Je odšel 1. aprila 1906 v Ameriko, odkoder se je zadnjič javil leta 1916.	Arh Marija, učiteljica v pokoju v Ljubljani.	Arh Marija, učiteljica v p. Ljubljana, Tržaška c. 28/I.	14. junija 1930.; T 23/30—2.	1. julija 1931.

I. No. 3086/17.

Razpis.

Razpisuje se šest službenih mest v splošni bolnici I. reda v Mariboru, in sicer na oddelkih:

- za interno medicino,
- za kirurgijo,
- za očne bolezni,
- za kožne in venerične bolezni,
- za porodništvo in ginekologijo,
- za rentgenologijo.

Glede službenih dolžnosti in pravic veljajo določbe zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih in zakona o bolnicah.

Pravilno kolkovane prošnje, opremljene s prilogami po čl. 12. zakona o civilnih uradnikih in čl. 20. zakona o bolnicah naj se vložijo do dne

1. septembra 1930.

pri kraljevski banski upravi Dravske banovine v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 10. maja 1930.

Kraljevska banska uprava Dravske banovine.

Razglasi sodišč in sodnih oblastev

E 6720/29—9.

Dražbeni oklic.

Dne 18. julija 1930. ob desetih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 15 dražba nepremičnin: zemljiška knjiga k. o. Kašelj, vl. št. 877 in 880.

Cenilna vrednost: 64.767.50 dinarjev in 19.151 Din — 83.918.50 Din; najmanjši ponudnik: 55.946 Din.

Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je priglasiti sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne mogle več uveljavljati glede nepremičnine v škodo dražitelja, ki je ravnal v dobri veri.

Glede podrobnosti se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča.

Okrajno sodišče v Ljubljani,
dne 7. junija 1930.

Cg Ia 297/30.

Oklic.

Tožeča stranka Zemljič Hilda, posestnica v Limbušu pri Mariboru, je vložila proti toženi stranki Zemljič Josipu, posestniku v Limbušu pri Mariboru, sedaj neznanega bivališča, radi ločitve zakona od mize in postelje k opr. št. Cg Ia 297/30 tožbo.

Prvi narok za ustno razpravo se je določil na 6. septembra 1930. ob pol devetih pred tem sodiščem v izbi št. 80, razpravna dvorana.

Ker je bivališče tožene stranke neznan, se postavlja dr. Josip Novak, odvetnik v Mariboru, za skrbnika, ki jo bo zastopal

na njeno nevarnost in stroške, dokler ne nastopi sama ali ne imenuje pooblaščenca.

Okrožno sodišče v Mariboru, odd. Ia,
dne 18. junija 1930.

Konkurzni razglasi

S 7/30—2.

1535

256. Konkurni oklic.

Razglasitev konkurza o imovini Fischerja Avgusta, trgovca v Turškivasi. Konkurni sodnik Romold Ivan, starešina okrajnega sodišča v Slovenjgradcu. Upravnik mase dr. Schreiner, odvetnik v Slovenjgradcu.

Prvi zbor upnikov pri imenovanem sodišču, dne 8. julija 1930. ob devetih.

Oglasitveni rok do 1. avgusta 1930.

Ugotovitveni narok pri imenovanem sodišču dne 5. avgusta 1930. ob devetih.

Okrožno kot konkurzno sodišče v Celju, oddelek I., dne 18. junija 1930.

S 14/29—6.

1523

257. Sklep.

Konkurzna zadeva Hanželiča Jurija, posestnika in trgovca v Podgorcih.

Prisilna poravnava, sklenjena pri naroku dne 5. aprila 1930. pri okrajnem sodišču v Ormožu med prezadolženecem Hanželičem Jurijem in njegovimi upniki, s katero se je prezadolženec zavezal plačati svojim upnikom 30% kvoto, se potrjuje v smislu § 152 konk. reda.

K tej prisilni poravnavi pristopi kot porok in plačnik Lah Josip, trgovec v Osluševcih št. 23.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 30. maja 1930.

S 7/29—151.

1533

258. Oklic.

Konkurz prezadolžene zapuščine Vinkšelj Franca, trgovca v Gradacu št. 47.

Ker se za dan 11. junija 1930. odrejena naroka za zborovanje upnikov ni udeležilo zadostno število upnikov in je bil zato narok brezuspešen, odreja konkurzni komisar na soglasni predlog tedaj navzočih nov narok za razpravljanje in sklepanje o istih predlogih na dan 2. julija 1930. ob 13. uri v sobi št. 20.

Okrajno sodišče v Metliki, odd. I.,
dne 1. junija 1930.

S 30/27—39.

1525

259. Odprava konkurza.

Prezadolženka: Lozej Jožica.

Konkurz, ki je bil razglašen o imovini prezadolženke s sklepom opravilna številka S 30/29—2, se odpravi, ker je bila razdeljena vsa masa po § 139 k. r.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Mariboru,
dne 5. junija 1930.

1517

S 7/27—19

1524

200. Odprava konkurza.

Prezadolženec: Gergar Janez, gostilničar in posestnik v Križevcih št. 199.

Konkurz, ki je bil razglašen o imovini prezadolženca s sklepom opravišne številke S 7/27—2, se odpravi, ker je bila razdeljena vsa masa po § 139 k. r.

Okrožno sodišče v Mariboru,
dne 12. junija 1930.

S 3/30—6.

1534

261. Odprava konkurza.

Prezadolženec: Medved Ludovik, posestnik in lesni trgovec v Jagenci pri Radečah.

Konkurz, ki je bil razglašen o imovini prezadolženca s sklepom opr. št. S 3/30—1, se odpravi s pritrilom vseh upnikov po § 167 k. r.

Vse odredbe, ki ovirajo prezadolženca pri svobodnem razpolaganju, se odpravijo.

Okrožno sodišče v Novem mestu,
dne 17. junija 1930.

Razglasi raznih uradov in oblastev

St. 2326/10.

Seznamek

najdenih predmetov, prijavljenih upravi policije v Ljubljani, v času od 16. do dne 31. maja 1930:

30 dinarjev; 1 listnica z nekaj denarja; 1 ročna torbica z raznim orodjem za popravilo avtomobilov; 1 nočna ženska obleka; 45 cigar; 1 ženska ovratnica s srebrnimi in rdečimi jagodami; 1 moška športna čepica; 1 automatična pištola štev. 48404, kal. 635 mm; 1 mlada lisica; 5 ključev; 1 ščipalnik; 1 črna usnjena aktovka; 1 moški dežnik; 1 očala; 1 srebrna moška ura in pol ščitnika od osebnega avtomobila.

V železniških vozovih so se našli ti-le predmeti: 10 dežnikov; 6 palic; 7 čepic; 1 rokavica; 1 oficirska sablja; 1 jermen; 1 aktovka; 1 vložek od kovčka s perilom; 1 lesen fotografski štativ; 3 klobuki; 1 torbica z robcem; 2 para rokavic; 5 šip; 1 prazen nahrbtnik; 1 zavitek kaučuka; 1 zavitek žične mreže; 1 listnica z 10 din; 1 zavitek perila; 1 ženska jopca; 1 vrč za mleko; 1 ci-

garetna doza; 1 merilo; 1 pas; 1 delavska obleka; 1 otroška čepica; 1 ročni kovčeg z 2 loncema in 1 fotoaparati.

Uprava policije v Ljubljani,
dne 16. junija 1930.

St. 2326/10.

Seznamek

izgubljenih predmetov, prijavljenih upravi policije v Ljubljani, v času od dne 16. do 31. maja 1930:

1 denarnica z 300 din; 1 denarnica z 3000 din; 1 denarnica, v njej 7 din, 1 ključ in 1 naslov na ime Suški, poštni predal št. 24; 1 listnica z 3 zastavljalnimi listki mestne zastavljavnice od zastavljene zlate ure, 1 odeje in perila; 1 listnica, v njej okoli 1100 din, nekaj listin tvrdke »Omenja« in 1 račun tvrdke Ornig iz Maribora; 1 listnica, v njej 1170 din in razni dokumenti; 1 listnica, v njej okoli 1050 din in vizitka na ime Bitenc Mihael; 1 listnica, v njej vojaška isprava, krstni list, rudarska spričevala, vse na ime Padežnik Ivan; 1 listnica, v njej 400—600 din, potni list na ime Dedek Franjo in nekaj ital. lir; 1 listnica z 300 din, 1 avstrijski potni list na ime Proser, 1 slika in nekaj računov; 80 din; 100 din; 1 salizijanski koledarček, v njem 360 din; 1 ročna torbica, v njej zlata ženska verižica; 1 rožni-venec, 1 zastavni listek na ime Kovač in več raznih drugih listkov; 1 ročna torbica, v njej denarnica z 40 din in 1 ključem; 1 zlata ovratna verižica z zlatim obeskom; 1 zlata broška (zamorček); 1 zlat prstan z belim kamenčkom, prstan ima vgravirano »3. 3. 1930«; 1 zlata ovratna verižica z obeskom, na katerem je vgravirano »10. V. 1922 Sonja«; 1 zlata zapestna ura z zlato zapestnico; 1 m črtastega rips-bлага; 1 železniška legitimacija na ime Jevšek Nežika; 1 foto-aparat v usnjeni orbi; 1 aktovka, v njej 5 pisem; 1 kovčeg z raznimi ostanki blaga za šivilje; 1 listnica, v njej 210 din in razne listine in 1 delavska knjižica na ime Kuček Frančiška.

Uprava policije v Ljubljani,
dne 16. junija 1930.

St. 7629/1.

1516 a 2—1

Razglas

o licitaciji vodovodne in toplovodne instalacije v splošni bolnici v Slovenjgradu. Po nalogu kraljevske banske uprave Dravske banovine v Ljubljani, V.No. 2188/8 z dne 7. junija 1930., razpisuje podpisano

sresko načelstvo za prevzem vodovodne in toplovodne instalacije v splošni bolnici v Slovenjgradu

prvo javno pismeno ofertno licitacijo s skrajšanim rokom, ki se bode vršila dne 8. julija 1930. ob enajstih pri tehničnem razdelku sreskega načelstva v Celju.

Podrobnosti razglašajo so razvidne iz razglašene o licitaciji v »Službenih novinah« in na razglasni deski tehničnega oddelka kraljevske uprave Dravske banovine v Ljubljani ter na razglasnih deskah sreskih načelstev v Celju, Kranju, Ljubljani, Novem mestu, Mariboru, Varaždinu, Zagrebu in Karlovcu.

Sresko načelstvo v Celju,
dne 14. junija 1930.

Narodna banka kraljevine Jugoslavije.

Stanje z dne 15. junija 1930.

Aktiva.	Dinarjev
Metalna podloga	336,555.646-58
Posojila	1,339,217.233-54
Račun	odkup kronskih novčanic
	929,335.815-85
Račun začasne zamene	163,950.816-79
Dolg države	2,997,155.034—
Vrednost državnih domen, zastavljenih za izdajanje novčanic	2,138,377.163—
Saldo raznih računov	1,243,139.425-30
	9,147,731.135-06

Pasiva.	Dinarjev
Glavna Din 50,000,000 v kovanem zlatu: od te vplačano	30,000.000—
Rezerva	12,531.387-39
Novčanice v obtoku	5,204,860.005—
Državni račun začasne zamene	163,950.816-79
Terjatve države po raznih računih	235,186.004-87
Razne obveznosti	1,279,769.888-01
Terjatve države za zastavljene domene	2,138,377.163—
Nadavek za kupovanje zlata za glavnico in fonde	83,055.870—
	9,147,731.135-06

V metalni podlogi se računi: dinar v zlatu za en dinar, angleški funt za 25 dinarjev, dolar za 5 dinarjev, lira za 1 dinar, švicarski in francoski frank za 1 dinar, dinar v kovanem srebru za 1 dinar itd.

Obrestna mera po eskontu menic — za vse bančne dolžnike brez razlike — 5 1/2 % na leto.

Obrestna mera za posojila na zastavo 7 % na leto.

St. 20356/30.—ref. Xa.

1528

Objava.

Mnogokratnik davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin v okolišju mestne občine ljubljanske za mesec maj 1930.

Komisija za določitev mnogokratnikov davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin je v šmislju § 5. naredbe pokrajinskega namestnika za Slovenijo z dne 21. oktobra 1922. (Uradni list št. 365/113), določila mnogokratnik za mesec maj 1930 na 9-125 za vrednosti in zneske, izražane v dinarski veljavi.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 14. junija 1930.

Razne objave

1507—3—2

Poziv upnikom.

Upniki zadruge: Splošno ekonomsko društvo v Račjem, registrovana zadruga z omejeno zavezo v likvidaciji, se v smislu § 40. zadružnega zakona ex 1873 pozivljejo, da prijavijo najkasneje do 25. julija 1930. morebitne terjatve likvidacijski firmi v roke podpisane likvidatorja.

V Mariboru, dne 16. junija 1930.

Likvidator Trošt Janko,
zadružni revizor v Mariboru, Prešernova
ulica 18.

1529

Objava.

Izgubil sem mitniški znak, izstavljen od mestnega dohodarstvenega urada v Ljubljani z dne 15. aprila 1930.

Izgubljeni dokument proglašam za neveljaven.

Bahovec Josip I. r.

1520

Objava.

Izgubil sem šofersko legitimacijo na ime: Medved Franc, izdano od uprave policije v Ljubljani, dne 15. februarja 1924., ter jo proglašam za neveljavno.

Medved Franc s. r.
Ljubljana VII.

11

Ko je došel na nabrežje, je videl, kako se solnce nagiblje k zatonu pod težkimi oblaki, podobnimi goram žareče lave; mestne strehe so plavale v zlati luči; raz okna so metale šipe bliske. In Gamelinu se je zdelo, da vidi Titane, ki iz gorečih razvalin starih svetov kujejo Diko, bronasti grad.

Med tem ko ni imel kosca kruha za mater in zase, je sanjal, kako seda za mizo brez koncev, ki bo vabila v goste vesoljstvo in za katero bo sedelo prerojeno človeštvo. Dotlej pa, tako si je prigovarjal, bo že domovina, kot dobra mati, prehranila svojega zvestega sina. Kljubujoč preziru trgovca z bakrorezi, se je podžigal v veri, da je njegova misel o revolucionarnih igralnih kartah nova in dobra in da drži s svojimi dobro uspešnimi akvareli premoženje pod ramo. »Desmahis jih bo vrezal, si je mislil. Sama bova izdala novo domoljubno igro, in prepričan sem, da jih prodava v enem mesecu deset tisoč, po dvajset soldov vsako.«

In v svoji nestrpnosti, da čim prej uresniči ta načrt, jo je ubral na Železninarsko nabrežje, kjer je stanoval Desmahis, nad steklarjem.

Vhod k Desmahisu je bil skozi prodajalno. Steklarja je opozorila Gamelina, da grajana Desmahisa ni doma, kar slikarja ni bogve kako iznenadilo, ker je poznal svojega prijatelja, da je klatež in zapravljivec; čudil se je le, da more človek toliko in tako dobro gravirati, ako ima tako malo vztrajnosti, kakor on. Gamelin se je odločil, da ga hipec počaka. Steklarjeva žena mu je ponudila stol. Bila je črna ter je tožila, da gre kupčija slabo, da si se je poprej govorilo, da bo Revolucija obogatila steklarje, ker se bo toliko šip pobilo.

Začelo se je nočiti: Gamelin se ni več nadejal, da pričaka svojega prijatelja ter se je poslovil od steklarice. Ko je stopal preko Novega mostu, je zagledal oddelek narodne straže, ki je pridiral na konjih z nabrežja Premrzlih, pehal množico v stran ter z gorečimi plamenicami in silnim rožljanjem mečev jezdil ob vozu, ki je počasi vlekel pod giljotino nekega človeka, ki mu nihče ni vedel imena, kakega bivšega aristokrata, prvega, ki je bil obsojen od novega revolucionarnega sodišča. videti ga je bilo nejasno med klobuki stražnikov: sedel je z na hrbtu zvezanimi rokami, z golo, gugajočo se glavo, obrnjeno proti zadnjemu koncu voza. Zraven njega je stal rabelj, opirajoč se ob lojtrnico. Mimoidoči so se ustavljali ter si pripovedovali, da je to najbrže kak izstradatelj ljudstva, in gledali so prizor ravnodušno. Gamelin je stopil bliže ter med gledalci spoznal Desmahisa, ki se je trudil, da bi se prebil skozi tolpe ter prehitel sprejod. Poklical ga je ter mu položil roko na ramo; Desmahis je okrenil glavo. Bil je lep in krepak mladeč. Svoje dni se je govorilo v akademiji, da nosi na Herkulovem truplu Bakhovo glavo. Njegovi prijatelji so mu nadeli priimek »Barbaroux« zavoljo njegove sličnosti s tem predstavljateljem ljudstva.¹

»Pusti me!« se je odrezal naglo Desmahis.

In pomomljal je nekaj nerazločnih besedi, prežec na ugodni trenutek, da bi udril dalje:

»Sledil sem božanski ženski, mladi modistki; slamenik je imela na glavi, na hrbtu razpuščene svetle lase: pa pride ta preklemski voz med naju!... Odhitela je dalje, na kraju mostu je že.«

Gamelin ga je skušal pridržati za škrice, ročec se, da je stvar silno važna.

Toda Desmahis jo je bil že ulil skozi konje, stražnike, sablje in plamenice ter nadaljeval pogon za svojo modistko.

IV.

Bilo je ob desetih-zjutraj. Aprilsko solnce je kopalo v luči nežno listje drevov. Nočna nevihta je bila

¹ Žirondist Charles-Jean-Marie Barbaroux, obglavljen v Bordeauxu (1767—1794).

ublažila vzduh, ki je sedaj dihal sladko milino. Jezdec, ki je v dolgih presledkih priskakal proti drevoredu Vdov, je motil samotno tišino. Na robu drevoreda, tik ob koči »Lepe Lillečanke« je Evarist čakal Elodijo. Od onega dneva, ko so se njuni prsti srečali na tenkem platnu ovratnice, ko se jima je dihal zlit v eno sapo, se ni bil več vrnil k »Amorju slikarju«. Cel teden je v svojem ošabnem stoicismu in v svoji boječnosti, ki je postajala od do dne večja, ostal daleč od Elodije. Pisal ji je resno, mračno, goreče pismo, kjer ji je našteval krivice, katerih je dolžil grajana Blaisea, molčal pa o svoji ljubezni, prikrival svojo boleost ter ji naznanjal svoj sklep, da ne pride nikdar več v prodajalno bakrorezov; da se misli držati tega sklepa, za to je kazal več odločnosti, nego je je mogla odobravati ljubeča ženska.

Elodija pa je bila čisto nasprotno narave: pripravljena vselej in povsod braniti svojo last, je mislila takoj o tem, kako zopet dobiti svojega prijatelja. Prišlo ji je najprej na um, da bi ga obiskala na domu, v delavnici na thionvillskem trgu. Ker pa je vedela, da je černo volje in, po njegovem pismu sodeč, silno razdražen, ker se je bala, da utegne zadeti njegova jeza hkratu očeta in hčer in da je ne bo hotel za nobeno ceno več videti, se ji je zdelo bolje, da mu da sentimentalni, romantičen sestanek, ki se mu pač ne bo mogel izogniti in kjer bo imela dovolj prilike, da prepričuje in ugaja, kjer bo samota njena zaveznica, da ga očara in premaga.

Takrat je bilo videti po vseh angleških vrtovih in modnih šetališčih koč, ki so jih zgradili modri stavbeniki ter s tem laskali tedanjemu »kmetickemu« okusu meščanov. Koča »Lepe Lillečanke«, v kateri se je nastanil nek limonadar, se je s svojim narejenim siromaštvom opirala na umetno ponarejene podrtine starega stolpa, da tako združi v celoto vaško mikavnost in melanholijo razvalin. In kakor da koč in razsutega stolpa še ni bilo dovolj, da prevzame občutljive duše genotje, je limonadar pod vrbovimi vejami narahljal še gomilo ter postavil nanjo steber z mrtvaško vazo za pepel in sledečim napisom: »Kleonike svojemu zvestemu Azorju.«